

Han er egentlig snill

-Voldens logikk

- en kvalitativ studie av unge jenter i voldelige parforhold

Masteroppgave i kultur, sosial og samfunnspsykologi

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Psykologisk institutt

Kristin Rymoen

2013

Forord

Det er både en givende og utfordrende prosess å skrive masteroppgave. Det har også vært sterkt å gå inn i beskrivelsene til jentene jeg skriver om, og lese hvordan de forteller om sine liv, hvilke forventninger de har til livene sine og hvordan de forklarer, slik at de kan bli i volden de lever i. Jeg har følt så mye, både for oppgaven, temaet og for jentene jeg skriver om at det blir rart å levere det fra meg.

Det er mange som skal takkes for at jeg har klart å skrive oppgaven. Aller først vil jeg få takke veilederen min, Anne Iversen, for uvurderlig hjelp gjennom hele prosessen. Hun har gitt meg mange verktøy og en tro på at jeg kom til å få det til. Hun har også utfordret meg til å tørre å gjøre ting litt annerledes, og beholde min egen stemme og engasjement.

Samtidig vil jeg takke for tillatelse til å bruke bildet på forsiden av oppgaven: Women's Aid 'Some Men Break More Than Their Girlfriends' Hearts' National Public Awareness Campaign, 2004, Ireland.

Jeg vil også takke klassen min på NTNU for godt sosialt miljø. Takk også til de som har lest over oppgaven, og til barnevakter som har gjort at datteren min har hatt det helt supert mens jeg har revet meg i håret. Også en stor takk til foreldrene mine, som har hjulpet oss når Lånekassa ikke akkurat har bydd på det gode liv. Alle disse har gjort masteroppgaven mulig å gjennomføre.

Den som likevel fortjener den aller største takk er verdens beste: Min kjære, fine datter, som har holdt ut med stresset og rotet som vi har levd i mens jeg har skrevet på denne oppgaven, og latt alt annet flyte, spesielt mot innlevering. Når en 9-åring begynner å etterlyse renere bil og mer ordentlig middag, vet man at det er på tide å levere masteroppgaven.

Sammendrag

Denne studien har til hensikt å undersøke hvordan det oppleves å være i et voldelig parforhold, og også hvilke faktorer som er med på å gi voldsutsatte jenter en slags logikk i å bli hos en voldelig kjæreste. Utvalget i studien er 31 unge jenter som har skrevet innlegg på rådspalter på internett. Materialet som er brukt i studien er jentenes egne innlegg. Det er brukt kvalitative metoder og analyser for å finne meningsinnholdet i disse. Funnene i studien viser at det finnes flere ulike faktorer som gjør at enkelte unge jenter velger å bli hos en kjæreste som utsetter henne for vold. Sentralt i oppgaven er dynamikken i det voldelige forholdet. Analysene viser at jentene i stor grad har fokus på kjærligheten og parforholdet, og en tro på at hun skal kunne hjelpe kjæresten til ikke å være voldelig.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	3
Sammendrag	4
Innholdsfortegnelse.....	5
1 Innledning.....	8
1.1 Definisjoner på vold	8
1.2 Den skjulte volden	9
1.3 Generelt om vold i parforhold	9
1.4 Disposisjon over oppgaven.....	12
2 Voldens dynamikk - Teoretisk rammeverk.....	13
2.1 Voldens dynamikk.....	13
2.1.1 Voldssyklusen.....	13
2.2 Voldsutøver	15
2.2.1 Tvang, kontroll og crazy-making	15
2.2.2 Hvem er voldsutøver?.....	17
2.2.3 Sosial læringsteori	19
2.3 Den voldsutsatte kvinnen.....	20
2.3.1 Sosial læringsteori	20
2.3.2 Traumatisk tilknytning	21
2.3.3 Den voldsutsatte kvinnens taktikker, tolkninger og attribusjoner	23
2.3.4 Den hemmelige volden.....	25
2.4 Kjærlighetsnarrativen	27
2.5 Kjønsroller	31
2.6 Hva som må til for å forlate volden.....	33
2.7 Konsekvenser for de voldsutsatte kvinnene	34
2.8 Sammendrag av kapittelet	36
3 Metode.....	37
3.1 Datamaterialet.....	37
3.2 Datainnsamling.....	38

3.3	Utvalgsbeskrivelse.....	39
3.4	Analysen	40
3.5	Forskerens refleksivitet.....	42
3.6	Utfordringer ved datamaterialet.....	43
3.7	Fordeler ved datamaterialet	44
3.8	Etiske vurderinger.....	45
3.9	Begrepsoppklaring.....	45
4	Å leve i vold - Resultater	47
4.1	Den psykiske volden.....	47
4.2	Den fysiske volden	51
4.3	”Jeg vet hvordan han egentlig er. Jeg ser at han ikke ønsker å slå, og kan ikke annet enn å støtte ham.”	55
4.4	Anger	60
4.5	Han forstår ikke hva han gjør	61
4.6	Den store kjærligheten.....	63
4.7	Hva jentene ønsker å få ut av sine innlegg på forumet.....	66
4.8	Ambivalens	68
4.9	Normalisering/vanliggjøring av vold.....	70
4.10	Posisjonering	72
5	Et liv på andres premisser - Diskusjon	75
5.1	Dynamikken.....	75
5.2	Crazy making.....	77
5.3	Behov for definisjon av vold	78
5.4	Inn- og utgruppe; eget og andres liv i vold.....	79
5.5	Han er egentlig snill.....	81
5.6	Ansaret.....	81
5.7	Kontrollplassering	82
5.8	Tidligere erfaring med vold.....	83
5.9	Å fortjene å bli slått	83
5.10	Forklaringene på volden er forklaringene på hvorfor hun blir i den.	84

5.11	Forskjeller mellom yngre og voksne ofre for vold i nære relasjoner	85
5.12	Kjærligheten	86
5.13	Eventyrrativen	86
5.14	Avslutning	88
6	Referanseliste.....	90
7	Appendiks	98
7.1	Appendiks 1	98
7.2	Appendiks 2	99
7.3	Appendiks 3	100

1 Innledning

Denne oppgaven handler om vold mot unge jenter i parforhold. Hensikten med oppgaven er å forstå hvordan det oppleves å være offer for vold i nære relasjoner. Resultatene kommer fra analyser av allerede eksisterende materiale fra rådspalter på internett, hvor jenter som lever i vold, har søkt råd.

Denne delen av oppgaven skal innledningsvis gi to definisjoner på vold, samt en bakgrunn for temaet. Deretter skal jeg fremlegge problemstillingene for forskningen. Som en avslutning i dette kapittelet vil jeg gi en oversikt over resten av oppgaven

1.1 Definisjoner på vold

Det finnes mange definisjoner på vold. Jeg velger å ta med to forskjellige definisjoner fra to forskjellige epoker, for å illustrere en utvikling i synet på vold i parforhold:

Konemishandling forekommer når konen lever i frykt for sin manns overlegne styrke og vilje til å slå, og ikke har evner til å matche ham ved å slå tilbake eller effektivt forsvare seg selv eller stoppe ham (Davidson, 1978).

Denne definisjonen fra 1978 viser et syn på vold som kun å være fysisk, og at det kun er vold hvis offeret ikke kan stoppe ham, ta igjen eller forsvare seg fysisk. Ved å sammenligne denne med en nyere definisjon, kan man tydelig se en utvikling i forståelsen av begrepet vold. Nyere definisjoner viser hvordan problemet er mer sammensatt, og psykisk vold spiller en like stor rolle som den fysiske. Jeg vil benytte meg av følgende definisjon til Isdal, fra 2000, fordi jeg mener den tar for seg alle aspekter ved volden som jentene i utvalget beskriver:

Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutte å gjøre noe den vil (Isdal, 2000).

1.2 Den skjulte volden

Media forteller stadig om vold i nære relasjoner og om partnerdrap. Mange som hører om kvinner som lever i voldelige parforhold vil stille spørsmålet om hvorfor de ikke bare går. Sannheten er, i følge Kirkwood (1993), at de aller fleste kvinner som blir utsatt for fysisk vold av sine menn faktisk forlater forholdet. Likevel er det noen som blir igjen. Hva er det som gjør at enkelte blir hos den som skader dem fysisk og psykisk og som gjentatte ganger gjør livet utrygt og farlig?

De fleste av oss ønsker ikke tenke på at vold er en del av mange tilsynelatende normale parforhold. Likevel er det realiteten for mange kvinner og unge jenter. Vold er ikke noe som kun finnes i bestemte familier annerledes enn oss selv. Vold er noe som kan forekomme i nabohuset eller i forholdet til vennepar, eller i forholdene til barn av vennepar. Mange kjenner ikke til annet enn et stereotypisk bilde av det voldelige parforholdet, hvor mannen kun er slem og kvinnen bare er kuet og svak. Det er problematisk for utenforstående å kombinere vold med kjærlighet og andre positive egenskaper. Slik sett kan man tenke at en voldelig mann kun er en voldelig mann, og på denne måten tro man vil kjenne ham igjen. Hvor mange ganger har man ikke hørt om overraskede naboer etter at grov vold eller partnerdrap har funnet sted? Det er lett å avfeie muligheten for at en som ikke utad viser vold, er voldelig, siden mishandleren gjerne er usynlig for andre enn sitt offer. Volden kan forekomme i perioder, eller den kan forekomme ofte, men med en gang gjestene har gått. Det er ikke slik at en voldsutsatt kvinne alltid vil ha synlige blåmerker eller brudd, og det er ikke sikkert hun virker redd hele tiden. Ofte er kvinnen eller jenta den som jobber hardest for å holde volden innen husets fire vegger. Ved å fortsette å inneha et forenklet og ofte feilaktig syn på både vold i nære relasjoner, voldsutøver og voldsoffer, kan man som utenforstående være med på å opprettholde strukturene som i stor grad muliggjør volden.

1.3 Generelt om vold i parforhold

Historisk sett har vold i parforhold blitt vurdert som et privat anliggende på en helt annen måte enn andre typer vold (Barnett, 2001, Close, 2005). Fram til 1970-

årene fantes også en tendens til en freudiansk oppfatning om at kvinner som lever i vold er masochistiske, og bevisst eller ubevisst ønsker smerte. Av denne grunn provoserer de fram volden hos sin mann (Kirkwood, 1993, Anderson & Saunders, 2003). Med feminismen på 70-tallet fulgte en vektlegging av ytre årsaker til at kvinner blir fanget i voldelige parforhold. Dette kunne være økonomiske hensyn, kjønnsroller og makt (Anderson & Saunders, 2003).

Fram til 1980-tallet var det vanlig at politi som responderte på det som ble kalt ”husbråk” bare roet gemyttene i det aktuelle hjemmet for så bare å dra igjen. I dag ser politi, rettsvesen og resten av samfunnet mer og mer på vold i nære relasjoner som de gjør annen vold. Det er ikke ”bare husbråk”, men alvorlig kriminalitet med fare for liv og helse (Marwin, 1997). Det kan likevel synes som om det fortsatt finnes en høyere toleranse for den volden som forekommer innen husets fire vegger, ved at den blir oppfattet som kontekstavhengig. Holdninger som ”det er alltid to sider av en sak”, eller ”det må to til for å krangle” er med på å ta vekk ansvar for volden fra voldsutøveren (Ludsin & Vetten, 2005). Hvis samme type og mengde vold forekommer blant mennesker som er fremmede for hverandre vil man oftere se bort fra konteksten og anse at noe uakseptabelt og kriminelt har funnet sted (Barnett, 2001).

Det kan se ut til at det ikke bare er andre mennesker som misoppfatter alvoret i situasjonen, men at dette også kan gjelde de voldsutsatte kvinnene selv. Dette kommer fram i en studie Jaquelyn Campbell (2004) utførte med 456 kvinner i USA som enten hadde blitt drept eller forsøkt drept av partner eller ekspartner. Resultatene tydet på at kun halvparten av kvinnene på forhånd hadde fryktet for sine liv. Dette var tilfellet, selv om det ble anslått at andelen som hadde blitt utsatt for vold av gjerningsmannen i forkant av drapet var nær 80%, og de som hadde blitt utsatt for ”stalking” (overvåking/forfølgelse) av samme mann over 90%. Kun 4% av ofrene hadde i forkant av drapet eller drapsforsøket søkt hjelp på krisesenter (Campbell, 2004). I dag er vold utført av partner den vanligste årsaken til skader på kvinner i USA. Nær 50% av kvinner som blir drept blir drept av intim partner eller ekspartner (Campbell et al., 2007). Når kvinner blir drept i Norge er gjerningsmannen partner eller ekspartner i nær 50% av tilfellene (Justis- og beredskapsdepartementet, 2012). Til sammenligning er tilsvarende tall for menn 5,5% (Campbell et al., 2007). Tall fra Norge forteller i følge *Voldsmålingen 2012* at 60% av voldsutsatte kvinner blir utsatt for volden fra sin partner eller ekspartner. I kun 5,8% av disse tilfellene dreide det seg

om første gang hun hadde blitt utsatt for vold av denne aktuelle voldsutøveren, resterende var snakk om gjentakende vold (Hellevik & Hjemdal, 2012).

Vold i parforhold dreier seg om alle grader av mishandling. En undersøkelse med ungdommer utsatt for alle typer vold viste at den groveste volden var den som jenter blir utsatt for av sine kjærester. Dette var en vold som altså var av mye mer alvorlig art sammenlignet med hva gutter eller jenter blir utsatt for av andre kjente eller ukjente mennesker (Gagné, Lavoie, & Hébert, 2005). Etter som det blir vanligere i samfunnet med langvarige kjæresteforhold blant ungdom uten at det er snakk om ekteskap, blir det også vanligere med partnervold i denne gruppen (Wekerle & Wolfe, 1999).

Smith og Donnelly (2000) hevder at mens det har blitt mer åpenhet rundt vold mot voksne kvinner, er det mye som tyder på at unge jenter har overtatt rollen som tidligere var inntatt av voksne kvinner, nemlig å leve i skjult vold. Omfanget av vold i unge forhold er vanskelig å estimere, siden noe av sakens natur er at den er så skjult, og det finnes heller ikke mange steder å henvende seg for offeret. Ofrene vil heller ikke nødvendigvis se på det hun er opplever som vold, og det vanskeliggjør problemet ytterligere. Det finnes likevel klare tegn på at vold i tenåringsforhold gjenspeiler voksnes voldelige parforhold, og befinner seg på samme måte langs et kontinuum fra emosjonell vold til via fysisk vold til voldtekt og drap (Sousa, 1999). I 2001 ble det ut ifra nasjonale undersøkelser i USA anslått at andelen jenter i aldersgruppen 18-24 år som i løpet av et år opplever fysisk vold fra partner er så høy som 55%. I aldersgruppen 27-33 år ligger andelen på 23%. Man fant at for hele aldersgruppa 12-21 år som var i et fast forhold var det 3 av 10 som hadde opplevd vold siste år (Halpern et al., 2001). Drapstall fra USA viser også at unge jenter er i større fare for å bli drept av partner enn voksne kvinner er, og faren avtar for hvert år etter som de blir eldre (Shackelford, 2001).

Flere tall fra Norge enn de jeg har nevnt er vanskelig å få tak i. Jeg har søkt etter sikre kilder med referanser på internett, og vært i kontakt med politiet, samt en professor på politihøgskolen som underviser i vold i parforhold. Ingen har kunnet gi meg sikre svar, annet enn at det er vanskelig å få tillatelse til å forske på vold i Norge. Hvis man for eksempel skal kunne lage en oversikt over forholdet mellom offer og gjerningsmann, kreves en godkjenning fra gjerningsmannen.

På tross av en økende fokus på problemet vold i nære relasjoner i media og i samfunnet generelt, virker det ikke som om problemet blir særlig mindre.

Forskning på vold i nære relasjoner er i stor grad forskning på voksne par, mens lite forskning er blitt utført med yngre ofre. Hvis det er slik at unge jenters grunner til å bli i vold skiller seg fra grunnene voksne kvinner har, er det viktig å få kunnskap om disse, og ikke bare ta for gitt at de vil være de samme. Det er nyttig å finne ut hva som ligger bak valgene for å kunne påvirke voldsutsatte til å foreta andre valg.

Ut ifra dette har jeg utviklet følgende problemstillinger for denne oppgaven:

- 1) Hvordan oppleves det å leve i et voldelig parforhold?
- 2) Hvilke forklaringer gir unge jenter for å bli hos en kjæreste som utsetter henne for vold og fare?

1.4 Disposisjon over oppgaven

I kapittel 2 vil jeg redegjøre for teorien som oppgaven bygger på. Her vil jeg innledningsvis forklare dynamikken i det voldelige parforholdet, og beskrive aktørene i parforholdet og deres taktikker. Jeg vil også beskrive hva forskning forteller om hvordan det kan oppleves et press om å innta faste kjønnsroller og om å være i et forhold. Avslutningsvis vil teorien beskrive mulige konsekvenser av å være i et voldelig parforhold.

Kapittel 3 skal omhandle metoden som er brukt i denne oppgaven. Jeg vil her redegjøre for valg jeg har tatt i forhold til datainnsamlingen, utvalg og analyse. Dette kapitlet vil avslutningsvis ta for seg forskerens refleksivitet og etiske vurderinger, beskrivelser av fordeler og ulemper ved materialet, samt en begrepsoppklaring.

I kapittel 4 vil jeg presentere mine resultater i lys av eksisterende forskning.

I kapittel 5 vil funnene diskuteres.

Jeg har valgt å bruke APA - standard når det gjelder referanser i denne oppgaven. Når det kommer til oppsett har jeg valgt å ikke følge APA til punkt og prikke, da jeg opplever den som lite tilpasset en kvalitativ oppgave med form som denne. I stedet har jeg valgt å bruke litt mer luft mellom avsnittene av leservennlige hensyn.

2 Voldens dynamikk - Teoretisk rammeverk

Dette kapitlet skal handle om den teoretiske rammen denne oppgaven bygger på. Jeg har valgt å dele opp eksisterende teori slik: Innledningsvis vil jeg presentere hva forskning sier om voldens dynamikk, med hovedfokus på voldssyklusen til Lenore Walker (1979).

Videre ønsker jeg å se på aktørene i det voldelige forholdet, ved først å fokusere på voldsutøver, og så på voldsoffer. Deretter skiftes fokus til kjærligheten og kjønnsroller. Jeg avslutter teoridelen med det annen forskning sier om hva som må til for å forlate det voldelige parforholdet, og hvilke konsekvenser det å leve i vold kan føre til hos ofrene.

2.1 Voldens dynamikk

Med mine problemstillinger som bakteppe anser jeg det som viktig å fokusere på dynamikken i det voldelige parforholdet. Påfølgende kapitler har derfor til hensikt å belyse denne dynamikken ved å vise til eksisterende litteratur og teorier.

2.1.1 Voldssyklusen

Det finnes mange teorier om hvorfor kvinner forblir i voldelige parforhold, en av dem er utviklet av Lenore Walker. I *The battered woman* fra 1979 foreslår hun at dynamikken i de voldelige parforholdene foregår i en syklus. Volden er ikke konstant, og mannen gir henne på denne måten håp om at denne siste voldelige hendelsen var den aller siste. I følge Walker er det nettopp den dynamikken som gjør det så vanskelig for en mishandlet kvinne å bryte ut av forholdet (Walker, 1979).

Walker sin voldssyklus består av tre klart forskjellige faser med hver sin dynamikk.

Fase I; Spenningsbygging

I denne fasen er den voldelige mannen hissig, kritisk og kontrollerende. Han blir mer og mer anspent, får kortere lunte og blir mer fiendtlig. I disse periodene vil det være mye krangling, og små voldepisoder kan forekomme. Kvinnen takler disse på

forskjellige måter, og hun bruker ulike taktikker som kan roe han ned, for eksempel ved at hun blir mer føyeelig, lydige og på ”tå hev”.

Fase II; Akutt voldsepisode

I denne fasen vil det oppstå irrasjonell atferd og destruktivitet som skiller seg ut fra fase I. Dette kan dreie seg om grov psykisk vold, men i forholdene med fysisk vold, vil det være nettopp dette som kjennetegner denne fasen. Det er her det vil forekomme så grov vold, at kvinnen føler seg redd og truet. Hennes hovedfokus vil først og fremst være på overlevelse.

Fase III; *Honeymoon-fasen*

Denne fasen forekommer umiddelbart etter den akutte voldsepisoden, og Walker hevder at det er denne fasen som gjør at kvinnen forblir i parforholdet. Her forstår mannen hva konsekvensen av det han har gjort kan bli. Han ber om unnskyldning, viser anger og prøver desperat å få forholdet til å fungere. Han er elskverdig og kjærlig. Dette er også den tiden hvor det er størst sannsynlighet for at kvinnen skal forlate forholdet. Mannen vil merke hennes nye styrke, og dette gjør at han jobber enda hardere med å bearbeide henne for å opprettholde forholdet. Han minner henne på hvor høyt han elsker henne og hvor redd han er for å miste henne. Han kan til og med true med selvmord fordi han ikke kan leve uten henne. Han lover at volden aldri kommer til å skje igjen. Kvinnen ønsker mer enn noe annet at dette skal være sant. Hun begynner å se ham slik han var da de ble sammen, og hun tror hun kan hjelpe ham. Hun kan legge skylden for det som skjedde på seg selv eller situasjonen, rasjonalisere det, eller attribuere det til en misforståelse. Denne fasen gjør at kvinnen får tilbake håpet om at partneren skal forandre seg. Mannen er igjen slik hun tror at han egentlig er (Walker, 1979). Hvor lenge en syklus varer, kan variere med ytre forhold, for eksempel stress, som opptrer i livene deres. *Honeymoon-fasen* kan i mange tilfeller vare så lenge at kvinnene tror at volden aldri kommer til å skje igjen (Wood, 2001).

Walker mener altså at tidspunktet rett etter den akutte voldsepisoden er det mest sannsynlige tidspunktet for at en kvinne vil forlate volden. Curnow (1997) utdyper dette ved å videreføre Walkers voldssyklus. Curnow opererer således med en fase til, nemlig *open window-fasen*. Denne fasen vil oppstå etter den akutte voldsepisoden, men før *honeymoon-fasen*. Her vil kvinnen ha et mer realistisk bilde

av virkeligheten, og fornektelse og unngåelse vil være på et lavere nivå. I denne fasen er hun mer bestemt på å komme ut av offerrollen.

I *open window*-fasen vil den voldsutsatte kvinnen:

- 1: innse at hun er et offer og ute av stand til å stoppe volden hvis hun blir i forholdet
- 2: være mer tilbøyelig til å søke hjelp
- 3: se om det finnes alternativer til vold
- 4: være mer mottakelig for intervensjon (Curnow, 1997).

Voldelige parforhold opplever ofte en rekke midlertidige brudd. Undersøkelser viser at kvinner i gjennomsnitt avslutter forholdet og vender tilbake fem ganger før de forlater det voldelige forholdet sitt for godt (Barnett, 2000). Voldssyklusen er vanskelig å bryte, men i følge Curnow (1997) er det i *open window*-fasen det er størst sannsynlighet for å bryte den.

I kapittelets neste del vender jeg fokus mot forskjellige aspekter ved den voldelige mannen. Jeg vil på denne måten både å kaste lys på hvordan det er å leve i volden han utøver, og på mulige årsaker til at jentene han utsetter for vold vil beholde ham.

2.2 Voldsutøver

I dette avsnittet vil jeg redegjøre for forskning på den voldelige mannen og hans taktikker. For å illustrere dette benytter jeg i hovedsak en teori av Evan Stark (2007), som beskriver dynamikken mellom voldsutøver og voldsutsatt. Jeg ønsker deretter å belyse hva forskning sier om forskjellige typer av kvinnemishandlere, og se på sosial læringsteori som mulig forklaring på hvorfor noen menn er voldelige.

2.2.1 Tvang, kontroll og crazy-making

Stark (2007) opererer med uttrykket *coercive control*. Jeg velger å oversette dette til *tvang og kontroll* i denne oppgaven. Stark beskriver i sin teori også dynamikken i det voldelige parforholdet, slik voldssyklusen til Walker gjør, men Stark ser ikke volden som episodisk på samme måte. Årsaken til dette er at han anser den psykiske volden med kontroll, trusler og isolasjon som noe vedvarende som aldri

tar slutt. Volden er konstant, den forandrer bare uttrykk (Stark, 2007). Voldelige menn tar i bruk et stort spekter av taktikker både for å kontrollere parforholdet og for å forsikre seg om at partneren vil være ute av stand til å forlate ham (Kirkwood, 1993).

Johnson & Ferraro (2000) bruker uttrykket *intimterrorisme* når de på lignende måte som Stark beskriver hva som foregår innad i de voldelige forholdene. Grunnleggende i intimterrorisme er at volden motiveres av et ønske om å kontrollere det andre mennesket. En strategi for å få kontroll er emosjonell vold, som gradvis vil forandre kvinnens syn på seg selv, parforholdet, og sin plass i verden. Stark (2007), på sin side, mener at taktikken menn bruker for å kontrollere sine kvinner er å flette inn vold med tre viktige komponenter: trusler, isolasjon og kontroll. Stark hevder at selv om mange av problemene når det gjelder fysisk vold er blitt bedre siden vold i nære relasjoner ble ”oppdaget” på 70-tallet, så har ikke anvendelsen av kontroll, som kan regnes som den mest skadelige av alle taktikkene, gått ned på denne tiden.

Walker (1991) trekker fram at et av de vanligste tegnene på mishandling i parforhold er en ubegrunnet og vedvarende sjalusi hos den voldelige mannen. Han beskylder for eksempel sin partner for å ha sex med alle menn som måtte komme i hennes nærhet. Å legitimere sine motiver, skylde på sitt offer og nekte for personlig ansvar vil i følge Lempert (1996) også være strategier for å privatisere volden. Typisk vil den voldelige mannen rekonstruere hendelsesforløpet for partneren slik at hun ender opp med all skyld.

Det at mennene ikke tilkjenner det kvinnene føler at er realiteten, betegnes av både Walker (1991), Lempert (1996) og Stark (2007) som *crazy-making*. Begrepet *crazy-making* brukes som en beskrivelse av hvordan voldsutøver har til hensikt å forvirre sitt offer ved å gi motstridende informasjon, og på denne måten skape usikkerhet. Eksempler på dette kan være ”sannheter” han tidligere har forklart i detalj, men som han senere nekter for eller endrer til det motsatte, eller at han nekter for noe hun vet er sant. Dette kan få en voldsutsatt kvinne, som lever under et sterkt press, til å tvile på seg selv. Hun vet ikke lenger hva som er sant, og kan føle at hun er i ferd med å bli gal (Lempert, 1996).

Det er ikke uvanlig at voldsutsatte kvinner opplever lammende frykt og symptomer på paranoia, i tillegg til kognitiv dissonans (Lempert, 1996). Kognitiv dissonans vil si at det oppstår en kognitiv spenning når en ikke opplever samsvar mellom to samtidige kognisjoner fordi de er psykologisk inkonsistente. For å redusere ubehaget, tilpasser vi tenkningen vår (Festinger, 1957). Det er stor sannsynlighet for

at det oppleves kognitiv dissonans hos kvinnen mellom det kjæresten sier og det han gjør. I tillegg kan hun oppleve kognitiv dissonans mellom hvordan hun synes et kjærlighetsforhold skal være og hvordan det faktisk er i hennes kjærlighetsforhold (Lempert, 1996).

Stark (2007, 2009) hevder videre at kvinner som lever i vold blir kontrollert av mannen når det gjelder alle aspekter i livet, fra de minste ting til de største. Små enkelthendelser satt i system fører til opprettholdelsen av det voldelige forholdet. Som eksempler nevner Stark at mannen kan bestemme hva kvinnen skal ha på seg, om hun får snakke i telefonen, hvem hun skal snakke med eller om hun kan gå ut. Han kan ta lommeboka eller bilnøkklene hennes eller selge bilen hennes, og på denne måten frata henne friheten. Stark nevner også ting som å fjerne alt toalettpapir fra et bad og på denne måten bestemme at kvinnen kun kan bruke et bestemt toalett i huset. Han kan også forby henne å se på tv eller å spise noe annet eller mer enn han setter frem til henne. Listen kan være uendelig. Disse tingene, innført en og en, fulgt av 1) trakassering, 2) latterliggjøring, 3) *crazy-making* og 4) trusler om mer vold og/eller at han skal drepe henne, vil igjen gjøre henne mottakelig for enda mer kontroll og hjernevasking. Det vil også bli enda vanskeligere for henne å se at hun burde komme seg vekk.

Kvinner som lever i vold opplever, i følge Stark (2009), de samme fornærmelser mot sin autonomi som krigsfanger opplever: De mister frihet, rettigheter, selvrespekt, likeverd, og muligheten til å ta egne valg. Stark hevder videre at det ikke er hva voldelige menn gjør mot kvinner som er mest alvorlig, men derimot hva voldelige menn får kvinner til å gjøre mot seg selv, eller hindre seg selv fra å gjøre (Stark, 2007). *Crazy-making* er et begrep jeg kommer til å vende tilbake til flere ganger i oppgaven.

2.2.2 Hvem er voldsutøver?

I følge Feldman & Ridley (2000) er lav selvtillit en viktig prediktor for å utøve vold mot sin partner. Henderson, Bartholomew og Dutton (1997) hevder dessuten at menn som mishandler kjærestene sine ofte har et negativt syn på seg selv, og at kvinner som lever i vold har lav selvtillit. Kvinnens lave selvtillitt vil i følge Henderson være noe mannen bruker for å tilegne seg mer makt over henne og på

denne måten forsøke å hevde seg selv. Forholdet kommer i ytterligere ubalanse når mannens maktspill gir den mishandlede kvinnen enda lavere selvtillit, og derfor ikke føler seg sin mann verdig (Henderson et al., 1997).

Når det gjelder hvem som utsetter sine partnere for vold, mener Gondolf (1988) at disse mennene befinner seg i tre forskjellige kategorier:

Type I: Den sosiopatiske kvinnemishandleren

Den sosiopatiske kvinnemishandleren er ekstremt voldelig mot partner og barn. Det er stor sannsynlighet for at volden han utsetter andre for inkluderer våpenbruk og seksuell mishandling. Hans responser er veldig uforutsigbare og inkluderer bruk av skyld og skam, trusler og seksuelle krav til offeret. Type I vil ha nok antisosial atferd til at han med stor sannsynlighet har vært arrestert mange ganger for mange forskjellige forhold.

Type II: Den antisosiale kvinnemishandleren

Den antisosiale kvinnemishandleren er også ekstremt voldelig, både fysisk og psykisk, men vil trolig være mer kontrollert enn den sosiopatiske kvinnemishandleren. Denne mannen vil være flinkere til å skjule sin voldelighet for andre mennesker, og det er ikke like sannsynlig at han har vært arrestert flere ganger tidligere, heller ikke for andre forhold.

Type III: Den typiske kvinnemishandleren

Den typiske kvinnemishandleren beskrives som en mann som helst begår mindre voldelige handlinger mot sin partner, i forhold til de to andre typene, og han bruker sjeldnere våpen. Han vil oftere be om unnskyldning etter hendelsene, og etter volden følger en hvileperiode hvor han prøver å gjøre og si de riktige tingene. Denne hvileperioden tilsvarer det som Walker kaller for *honeymoon*-fasen. Det er oftest denne typen mann kvinner returnerer til i den tro at han skal forbedre seg (Gondolf, 1988).

2.2.3 Sosial læringsteori

Det finnes mange teorier om hvorfor enkelte menn blir voldelige mot sine partnere. Forskning har vist at både det å være offer for og utøver av vold overføres mellom generasjoner. En mye brukt teori om hvorfor dette er tilfellet er sosial læringsteori, som innebærer at man gjennom modellering tilegner seg atferd ved å observere andre mennesker (Bandura, Ross & Ross 1961). Med bakgrunn i denne teorien kan man tenke seg at barn som er vitne til en voldelig fars atferd selv lærer å bli voldelig (Bandura, 1977), og barnet lærer i tillegg at det er greit å være voldelig mot kvinner. Implisitt i denne teorien ligger en antagelse om at oppvekst kan forme ens syn på kvinner og hennes rolle, at man kan læres opp til å se på kvinner som mindre verdt, og at kvinner er seksualobjekter som kan og bør kontrolleres (Silverman & Williamson, 1997).

I tillegg til direkte påvirkning er det også en fare for at man med en slik bakgrunn vil søke mot det som er kjent, altså miljøer som i stor utstrekning godtar vold, og slik forsterkes fenomenet (Bandura, 1977). Arriaga og Foshee (2004) og Gagné et al. (2005) mener dessuten at jevnaldrende har enda større påvirkningskraft enn foreldrene. De hevder at en enda sterkere prediktor for å selv havne i et voldelig parforhold er å ha venner som enten utøver eller er offer for partnervold.

I en studie fant Halford og Sanders (2000) at menn som utøver vold mot partner oftere har store problemer med kommunikasjon og konflikthåndtering i sine forhold. Videre ble det funnet at disse mennene er ineffektive problemløsere, og har dessuten også en mer aggressiv respons på hypotetiske konfliktsituasjoner med kvinnelige partnere. Disse mennene blir ikke bare mer, lettere og oftere sinte enn andre menn, de attribuerer årsaken til konflikter til negative intensjoner hos den andre og feiltolker ofte signaler fra partner. De er ikke interessert i å finne ut hva partner egentlig mener, men har ofte allerede bestemt seg for hva som er fakta i situasjonen.

Neste del skal blant annet dreie seg om dette når jeg nå flytter fokus fra voldsutøver til voldsutsatt kvinne. Jeg vil først gjenoppta tråden om sosial læringsteori, men fra et offerperspektiv.

2.3 Den voldsutsatte kvinnen

Den følgende delen av oppgaven skal fokusere på forskning på den voldsutsatte kvinnen. Jeg vil først vende tilbake til sosial læringsteori, deretter belyse teorier om traumatisk tilknytning, som beskriver hvordan kvinner kan knytte seg til den som utsetter henne for smerte og fare. Avslutningsvis i denne delen ønsker jeg å se hva forskning på voldsutsatte kvinner sier om hennes tolkninger, attribusjoner av skyld og ansvar, samt taktikker i situasjonen hun befinner seg i.

2.3.1 Sosial læringsteori

Ved å være vitne til eller offer for vold i barndomshjemmet, står man ikke bare i fare for selv å bli voldelig (Bandura et al., 1961), men også for å havne i offerrollen som ungdom eller voksen. Man lærer hva som er normen for hva man skal finne seg i (Silverman & Williamson, 1997, Sousa, 1999). I følge Buzawa & Buzawa (2003) kan en slik oppvekst føre til en normalisering av volden.

En normalisering og vanliggjøring av vold vil gjøre det vanskelig både å se hvor galt det er å leve med vold, og å se muligheten for ikke å leve i det. En slik normalisering vil kunne medføre større sannsynlighet for å oppsøke vold når en selv skal velge seg en partner (Cummings, Goeke-Morey & Papp, 2003). Halford og Sanders (2000) mener dessuten at jenter som har opplevd vold som barn viser flere negative kognisjoner under problemløsning enn andre.

I følge Glass et al. (2003) er det dessuten sannsynlig at man ved stadig å bli eksponert for vold bygger opp en toleranse for lignende situasjoner videre i livet, noe som i sin tur kan føre til at man setter seg selv i fare for å bli drept, framfor å gå fra et voldelig forhold. Studier viser at jenter som mener at vold er forståelig og akseptert i enkelte tilfeller, er i større fare for å bli utsatt for vold selv (O'Keefe & Treister, 1998).

2.3.2 Traumatisk tilknytning

Forskning viser at det ikke bare er erfaring som setter jenter i større fare for å bli utsatt for vold av kjæresten sin. I følge Walker (1984a) er det svært mye som tyder på at lav selvfølelse er en av hovedgrunnene til at man finner seg i å bli utsatt for vold i sitt parforhold. I tillegg er også forhold som det å ikke mestre skole (Halpern, Oslak, Young, Martin, & Kupper, 2001, Glass, Laughton, Rutto, Bevacqua, & Campbell, 2008), ikke ha et ordentlig sted å bo, eller å ha dårlig tilknytning til omsorgspersoner med på å gjøre jenter spesielt sårbare (Glass et al., 2008).

Behovet mennesker har for å knytte seg til noen regnes som helt grunnleggende og viktig for overlevelse. Mangelen på, og søken etter, denne tilknytningen kan slik sett gjøre ungdom dårligere rustet i møte med nye mennesker, og videre sette dem i situasjoner de ellers ikke ville havnet i (Bowlby, 1988).

Studier viser dessuten at å leve under truende forhold kan føre til at sterke bånd knyttes til den som truer en og utsetter en for fare. Ikke bare vil tilknytningen opprettholdes under mishandling, mishandlingen vil også styrke tilknytningen (Bowlby 1988, Henderson et al., 1997). Dutton & Painter (1981) bruker begrepet ”traumatisk tilknytning” om dette fenomenet, mens Graham, Rawlings og Ihms (1995) opererer med uttrykket ”Stockholmsyndromet”. Begge begreper beskriver et lignende fenomen; en dyp tilknytning til den som begår overgrep mot en, enten det dreier seg om vold, kidnapping eller seksuelle overgrep.

Traumatisk tilknytning vil si at en sterk emosjonell tilknytning utvikler seg gjennom to viktige aspekter i voldelige forhold: Maktubalanse og vekslende perioder med henholdsvis god og dårlig behandling. Maktubalansen skaper en dynamikk hvor den underdanige og den dominerende parten i økende grad blir avhengig av hverandre. I følge Dutton og Painter (1981) går veien inn i et voldelig forhold at den underdanige havner i en felle. Den første voldelige hendelsen synes å være et avvik, siden den vanligvis forekommer mens forholdet er nytt og man er optimistisk. Dette, i kombinasjon med at volden relativt sett ikke var så alvorlig første gang, og at han beklager seg sterkt i etterkant, styrker den følelsesmessige tilknytningen på en tid når det virker utenkelig at volden vil gjenta seg. Gjentakelser av mer alvorlig art vil vende kvinnens kognisjoner over til at volden vil skje igjen hvis hun ikke gjør noe for å forhindre den. Den fysiske og emosjonelle mishandlingen i voldelige forhold hjelper til å opprettholde maktubalansen.

Vekslingen mellom straff og belønning fører til intens emosjonell tilknytning til voldsmannen (Dutton og Painter, 1981). DeBecker (1997) påpeker at kvinner som blir mishandlet får en overveldende følelse av lettelse og befrielse når hendelsen er over og forholdet igjen er fint, og at hun blir avhengig av denne følelsen. Den som utsetter henne for volden er den eneste som kan gi henne disse øyeblikkene, ved å være sitt bedre jeg for en stund. Jo verre tingene blir, desto bedre blir de gode øyeblikkene som kontrast (DeBecker, 1997).

Forskningen tyder på at kognitiv emosjonell forvirring kan forekomme hos ofre, slik at den fysiologiske opplevelsen som kommer fra frykt oppleves som attraksjon eller kjærlighet. Kognitive forvrengninger i form av fornektning, minimering og rasjonalisering av volden er viktige komponenter for psykodynamikken i å knytte seg til overgriper. Rasjonalisering finner man hos ofre som beskriver volden som noe som hun fortjener (Graham, Rawlings, & Rigsby, 1994). Kognitiv forvirring kan i tillegg føre til at ofrene mener at volden ikke gjorde vondt, eller at volden gjør forholdet bedre, eller at den er et tegn på kjærlighet.

Tilknytningen kan være så intens at et offer kan gå ekstremt langt for å beskytte overgriper, samt forklare og forsvare hans handlinger (Dutton & Painter, 1981, Graham et al., 1995). Disse følelsene vil skape et bånd mellom offer og overgriper, og gjentatte voldshandlinger ser ut til å også stadig styrke det (Graham et al., 1995). Forskningen viser at kvinner som ikke kommer seg vekk fra den voldelige situasjonen gjerne har mer kontrollerende partnere enn de som klarer å gå, og vil typisk opplyse at de føler mer kjærlighet for partner. Disse jentene vil takle volden de ikke klarer å komme seg vekk fra ved å binde seg enda mer til overgriper og føle enda mer kjærlighet. Mange ofre forteller at de føler enda mer kjærlighet, dess mer vold de blir utsatt for. Disse følelsene av kjærlighet kan i følge Graham et al. (1995) være kognitive forvrengninger som demper angst og fremmer utviklingen av et forhold mellom offer og overgriper. På denne måten vil voldelige forhold kunne oppleves som mer intime og kjærlige enn andre forhold. Disse båndene forblir gjerne sterke også etter at et brudd finner sted.

Flere psykologiske prosesser er med på å forklare hvorfor ofre bruker merkelappen kjærlighet – en kognitiv forvrengning - for å forklare egne følelser for en som utsetter henne for vold, og som det ikke synes å være noen måte å komme seg unna. Ved å kalle det kjærlighet forklarer kvinnen sin egen lydighet, engstelse og

motstridende følelser mot overgriper, og hun forklarer de intense følelsene hun opplever (Graham et al., 1995).

Det motstridende ved det voldelige parforholdet er at kvinnen mener at partneren er hennes eneste kilde til kjærlighet, samtidig som han er den farligste personen i livet hennes (Lempert, 1996). Antagelsen om at det ikke er mulig for en kvinne å elske en mann som mishandler henne er i følge Seuffert (1999) noe som brukes i blant annet rettssaker for å trekke i tvil om mishandlingen faktisk har funnet sted eller for å skade troverdigheten til kvinnene på andre måter.

2.3.3 Den voldsutsatte kvinnens taktikker, tolkninger og attribusjoner

Barnett (2000) hevder at for kvinner som lever i vold, vil ikke spørsmålet automatisk være ”Hvordan skal jeg klare å gå fra ham?”, men heller ”Hvordan kan jeg få slutt på volden?” eller ”Hva kan jeg gjøre for at forholdet skal bli lykkelig?”. Walker (1979) mener at kvinnene vil fokusere på forholdet, ikke på volden. Det hun ønsker er at volden skal ta slutt, ikke selve forholdet. I følge Lempert (1994, 1996) er voldsepisodene for de fleste kvinnene som lever i vold kun en liten del av forholdet til mannen, et forhold som i følge kvinnene selv også inneholder kjærlig og gjensidig støtte. Det vil gi et ufullstendig bilde å kun telle de voldelige episodene og ikke se på de kjærlige aspektene kvinnene også forteller at de opplever. Lempert hevder videre at å ignorere disse aspektene vil vanskeliggjøre forståelsen av dilemmaet kvinnene opplever (Lempert, 1996).

I følge Sousa (1999) vil ofre for partnervold ofte vil legge skylden for volden på seg selv. Voldsutøveren vil dessuten opprettholde dette perspektivet ved å si ting som: ”Hvis du ikke hadde gjort det du gjorde, hadde jeg ikke trengt å slå deg”, ”Du får meg så sint” eller ”Jeg elsker deg så høyt at jeg mister kontrollen noen ganger”. Jo lenger jentene blir i de voldelige forholdene, desto mer vil de ikke bare normalisere kontrollen, sjalusien og volden, de vil også normalisere hva slags virkning volden har på dem (Glass et al., 2003). Kirkwood (1993) hevder at det er den psykiske volden som påvirker hvordan kvinner som lever i vold forstår og tolker den fysiske volden.

Kvinner som lever i vold vil typisk sette kjærestens behov foran sine egne og alle andres, selv om dette går på bekostning av hennes eget psykologiske velbefinnende (Walker, 1991). Lempert (1996) hevder at kvinner som utsettes for

vold av sine menn er aktive, dog ikke likeverdige, i interaksjonene med sine partnere. De utvikler egne strategier for å stoppe, forandre eller i det hele tatt takle volden. De er også aktive i konstruksjonene og rekonstruksjonen av forholdet, og av sitt eget selv. På denne måten har de strategier for å opprettholde en følelse av egenverd og makt innen voldens betingelser. På tross av forsøkene på å stoppe volden, fortsetter den vanligvis. Mens strategiene stort sett ikke forandrer selve volden, vil de forandre hvordan den mishandlede kvinnen oppfatter den.

I følge Walker (1991) vil passivitet være en mye benyttet strategi. Hun hevder at denne taktikken kan være nødvendige for overlevelse i forholdet, og bør ikke ses på som bare å være passiv. Den tilsynelatende passiviteten er en overlevelsesmekanisme i seg selv. Lempert (1996) hevder at kvinnen på denne måten prøver å forandre sin situasjon på den måten hun kjenner til. Selv om kvinnene lever i en tilstand av vold og kontroll finner de aspekter ved situasjonen de kan kontrollere. Dette kaller Stark (2009, s. 1514) *control in the context of no control*.

DeBecker (1997) påpeker at det er mulig at den voldsutsatte kvinnen ikke ser muligheten for å forlate parforholdet som et reelt alternativ. Hvilke muligheter den enkelte kvinne anser at finnes, avhenger av individuell erfaring og andre faktorer i den enkeltes liv. Alternativer er ikke mulige hvis de ikke oppfattes som alternativer (Alford, 1976). DeBecker (1997) mener det er viktig at kvinnen oppfatter at det å bli i forholdet er et valg, for i det hele tatt å forstå at det å gå ut av forholdet også er et valg og et alternativ.

I følge Cornelius, Shorey og Beebe (2010) skårer unge ofre både for psykisk og fysisk vold svært høyt på *repair attempts*. *Repair attempts* betyr i denne sammenhengen å bruke humor for å lette på stemningen, minimere partnerens negative uttalelser og ta pauser i løpet av kranglene. Dette blir regnet som positive egenskaper i forhold hvor begge parter har evnen til å bruke positive kommunikasjonsstrategier. I voldelige forhold vil dette i midlertid virke mot sin hensikt, siden jentene på denne måten dekker over volden, og tar ansvaret for at vold ikke skal forekomme (Cornelius et al., 2010). På den annen side finner man i følge Cordova og Jacobson (1993) større grad av negativ gjensidighet hos voksne ofre enn man gjør hos yngre. Det vil si at de voksne ofrene i større grad enn de yngre ikke nødvendigvis avslutter en krangel, men i stedet er med på å eskalere den, selv om de vet at konsekvensen kan være å bli utsatt for vold.

I følge Scott (1990) vil ikke alltid motstand være åpenlys når mennesker blir dominert, men den kan finnes der likevel. Det kan se ut til at de som undertrykkes aksepterer dominansen, mens de under overflaten vil utvikle skjult motstand, noe de først viser i det de kommer seg vekk fra situasjonen. Skjult motstand, eller en viss grad av åpen motstand, kan i denne sammenhengen bety at den voldsutsatte kvinnen tar igjen noen ganger eller nekter å lystre bestendig. I følge Enander og Holmberg (2008) kan dette gjøre at hun føler seg annerledes enn det forenklete bildet hun eventuelt har av en voldsutsatt kvinne som passivt offer. Det å noen ganger vise motstand kan også gi håp om at mannen vil våkne opp og forstå hva han gjør mot henne, innse hvor negativt dette er, og forandre seg. Imidlertid kan det også føre til at hun ikke ser på seg selv som et offer for en voldelig mann, og derfor heller ikke ser en grunn til å komme seg ut av forholdet.

2.3.4 Den hemmelige volden

Forskning på vold viser at å leve i partnervold for de aller fleste er en skjult, hemmelig og privat tilværelse. De færreste velger å fortelle selv de aller nærmeste hva de opplever innen husets fire vegger. Det finnes mange grunner til dette, og dette avsnittet skal omhandle flere av disse.

Lempert (1996) hevder at kvinnen ofte vil føle seg makteløs i forsøkene på å stoppe volden, men likevel ha en sterk visshet om at hun er den eneste som kan gjøre noe med den. Hvis de rundt likevel ikke kan gjøre noe med problemet vil det ikke være noe poeng å fortelle dem.

Mishandlede kvinner vil gjerne gå langt for å holde volden hemmelig, selv for fremmede. Fremmede representeres i Mead (1934) sitt *generalisert andre*, og anses å inneha det ”normale synet” på kvinner i voldelige parforhold som ofre, masochister, avhengige personligheter – identiteter som kvinnene ikke vil inneha. På denne måten blir det å ikke tape ansikt en viktig del av å opprettholdelsen av selvet (Lempert, 1996). I følge Mead (1934) er det som betyr mest for vår egen oppfattelse av oss selv ikke hvordan andre oppfatter oss, men hvordan vi tror at andre oppfatter oss. Dette blir et speil for hvordan vi oppfatter oss selv (Cooley, 1902). Marcus og Wurf (1987) teoretiserer om at så lenge man ikke forteller andre om volden man opplever, vil man ha en mulighet til å opprettholde selvet. Elementene i ens egen selvoppfatning danner

til sammen det en kaller ens selvskjema. Selvskjemaene våre påvirker hvordan vi ser på oss selv, men også andre mennesker og oss selv i forhold til dem (Marcus & Wurf, 1987).

Når det gjelder hvordan vi oppfatter oss selv i forhold til andre mennesker, har dette i følge Leyens et al. (2003) i stor grad å gjøre med om vi anser disse menneskene for å være i vår inn- eller utgruppe. Vi tillegger vår inngruppe ulike menneskelige emosjoner som kjærlighet, mens det ikke er like lett å finne dette i utgruppen, som man oppfatter som mer ensartet.

Walker (1979, 1984a, 1991) hevder at en annen grunn til at kvinner er redde for å søke hjelp er at de kan ha en redsel for å bli sett på som gale. Denne frykten støttes av at mannen beskylder henne for å være gal eller at hun selv er skyld i det som skjer. Hun finner også støtte for dette i sin egen oppfatning av at hun ikke klarer å tenke klart, som blir hos han enda han utsetter henne for vold. Dette forsterkes igjen av hans mønstre av *crazy-making* med vekslende vold og kjærlighet som er typisk for voldssyklusen.

Sammenligninger mellom unge og voksne ofre for partnervold viser ulike grunner til ikke å fortelle om det de utsettes for. I følge Molidor og Tolman (1998) er det få unge jenter som velger å fortelle om volden til voksenpersoner. Dette gjelder politi og andre offentlige instanser, men også foreldre eller lærere. Sousa (1999) mener at dette ofte skyldes følelser av skam, eller frykt for at voksne vil bekrefte at det er de selv som har gjort noe galt. Sears, Byers, Whelan, og Saint-Pierre (2006) hevder at ungdommene kan være flau og redde for å bli sett på som dumme for å ha havnet i situasjonen, eller at andre skal si at de fortjener det. Jo alvorligere situasjonen er, desto mindre sannsynlig er det at de forteller andre om den. Sousa (1999) mener at det i tillegg kan finnes en frykt blant unge jenter for at hun skal miste sin nye status som uavhengig individ fordi hun ikke klarte kravene. I følge Chung (2005) vil det å innrømme at kjæresten er voldelig også vise andre at hun har feilet og ikke klarer å finne en partner, noe unge jenter ser på som en viktig del av å bli voksen. Å ikke fortelle andre om hva som foregår i forholdet kan også avgjørende for å ikke bli sett på som et offer og å tape ansikt (Lempert, 1996). Wood (2001), på sin side, mener at jentene vil beholde sin eventyrfortelling og derfor ikke vil fortelle folk utenfor forholdet sannheten om volden. Forskning blant unge viser at i de tilfellene hvor de unge jentene forteller at de blir utsatt for vold av sine kjærester, er det helst til noen på egen alder. I disse tilfellene er det sjelden at noe blir gjort, grunnet en misforstått

lojalitet blant venner (Molidor & Tolman, 1998, Sousa, 1999). I følge studier spiller sosial støtte en viktig rolle i voldsutsatte kvinners psykologiske fungering. Dette er spesielt viktig med tanke på at mange kvinner føler seg presset av den voldelige mannen til å velge vekk sitt nettverk som en del av hans vei til kontroll. Kvinner som føler de har sosiale nettverk å støtte seg til er langt mindre deprimerte og traumatiserte etter å ha levd i vold (Levedosky & Graham-Bermann, 2001).

Enda et aspekt i unge parforhold er i følge Sousa (1999) og Smith & Donnelly (2000) at familier uten å mene det kan være med på å gjøre volden verre ved at de ikke tar verken ung kjærlighet, ungdomsforhold eller volden i unge parforhold på alvor. Familiene kan trivialisere og minimere volden som ”guttestreker”, eller hevde at jenta overdriver og er ute etter oppmerksomhet. Hvis ungdom lufter problemene sine, og får denne responsen kan det være vanskelig for dem å fortsette å fortelle (Chung, 2005).

2.4 Kjærlighetsnarrativen

Denne delen av oppgaven ønsker å redegjøre for forskning på hvordan det i samfunnet legges føringer som kan være med på å presse jenter til å gå inn i og bli i parforhold selv når det ikke er til deres beste.

Ungdom er på vei inn i uavhengighet og voksenlivet i en periode med mye utvikling. Hva som læres her kan legge fundamentet for valg senere i livet, også når det gjelder parforhold (Próspero, 2006).

Unge jenter i den vestlige verden kommer i dag ikke utenom romantisk kjærlighet som et viktig begrep (Chung, 2005), og det finnes et stort fokus på at den eneste lykken er å være en del av et par (Wood 2001). I følge Chung (2005) er mye av årsaken til at unge jenter blir hos en voldelig kjæreste at det å være i et parforhold er en så stor og viktig del av unge menneskers liv, spesielt for jenter (Chung, 2005). Voksne kvinner føler også et visst press på at det eneste riktige er å være i et par, men fordi de sosiale normene blant unge er så sterke, vil de oppleve et enda større press fra andre om å være i et parforhold. Dette kan gjelde både å gå inn i et forhold, og opprettholde det, selv om forholdet ikke er sunt og vold forekommer (Smith & Donnelly, 2000). Fordi den gruppen man identifiserer seg med er så viktig for

ungdom vil de gå langt for å passe inn og være konforme. Nesten ingen annen gruppe opererer med så rigid konformitet som gruppen ungdommer. Ofte er et av kravene å ha en kjæreste (Sousa, 1999). Chung (2005) hevder at ved å være i et fast forhold kan jenta vise til andre at hun er i ferd med å bli voksen og har funnet sin rolle.

Chung (2005) beskriver også hvordan pardannelsen blant unge fører til at jenter gjør kjæresten til sin førsteprioritet og lar hans behov gå foran hennes egne og også foran behovene til venner og familie. Mange jenter opplever at venninner "forsvinner" ut av vennskapet en god stund når de får kjæreste, mens vennskap mellom unge gutter ikke forandres på samme måte når han får kjæreste.

Wood (2001) mener at det å ha en kjæreste for en ung jente er så altoppslukende og et så stort ønske at hun vil gå svært langt for å beholde ham. Prinsen på den hvite hesten er ofte vellykket, kjekk og godt likt. Mange jenter faller for disse karakteristikkene, og lukker øynene for tegn på at han ikke oppfyller kravene. At andre også legger merke til hvilken prins hun har fått tak i kan være motiverende for å beholde forholdet, selv etter at han blitt voldelig. Mange jenter og kvinner mener de er heldige som har en mann, selv om han er voldelig mot henne.

Banister (2003) beskriver det som at unge jenter som blir utsatt for vold av kjærestene sine foretar en byttehandel i form av at de velger et usunt forhold på bekostning av å være alene. Hvis alternativet er å være uten en kjæreste kan det oppleves som verdt det, og også nødvendig, å bli kalt nedsettende navn, utsatt for likegyldighet og annen psykisk mishandling, og til og med fysisk vold. Dette problemet har i følge Banister flere dimensjoner; både presset unge jenter har om å være i et forhold, og det faktum at slutten på forholdet kan føre til tap av status og aksept hos andre. I tillegg kan bruddet føles som isolasjon fra andre som fortsatt er i faste forhold. Mye tyder også på at det vil være en fare for at slutten på parforholdet vil representere en reell isolasjon for hennes vedkommende fordi hun har brent broer underveis for å være sammen med kjæresten, og kanskje ikke har mange andre mennesker igjen i livet sitt.

I følge Slotter, Gardner og Finkel (2010) sin forskning på pardannelse kan det å være i et kjærlighetsforhold på mange måter forandre et menneske. De forklarer dette med at kjærester blir en så stor del av hverandres liv og oftest den nærmeste voksenpersonen. Par deler venner, aktiviteter og ofte overlappende selvoppfatninger. Dette kan gjøre individet sårbart om forholdet skulle forandre seg eller ta slutt, og man kan miste oversikten over hvem man er uten det andre mennesket. Chung (2005)

mener at den offentlige oppfattelsen av å være et par innebærer at hva den ene gjør, sier noe om den andre. Det kan slik sett beskrives som et gjensidig avhengighetsforhold. Denne avhengigheten kan føre til at jenter ikke tør å fortelle andre om volden de utsettes for i sitt parforhold, fordi dette vil peke tilbake på henne selv. Chung beskriver videre hvordan avhengighet og en likeverddiskurs oppmuntrer unge kvinner som opplever vold til ikke å identifisere forholdet sitt som voldelig, siden det å leve i vold ikke er forenelig med hvordan en ung jente i dag burde beskrive sin identitet. Mange voldsutsatte kvinner vil først definere forholdet som voldelig etter at forholdet er slutt. Dette mener Chung at kan forklares ved at etter endt forhold vil ikke den voldsutsatte kvinnens identitet være avhengig av voldsutøveren.

Enander og Holmberg (2008) argumenterer for at opplevelsen av å forelske seg føles lik enten man forelsker seg i en voldelig eller ikke-voldelig mann. Som tidligere beskrevet i avsnittet om traumatisk tilknytning er det mulig at kjærligheten føles enda sterkere i voldelige forhold, både fordi kontrasten er så stor til de dårlige delene av forholdet, og fordi jentene føler så mye at hun automatisk tolker følelsene til å være kjærlighet (Dutton & Painter, 1981, Graham et al., 1995, Enander & Holmberg, 2008). I tillegg til at kjærligheten vil binde den voldsutsatte kvinnen til sin voldelige kjæreste, vil den også gi henne håp om at ting vil bli bedre (Enander & Holmberg, 2008).

Et viktig aspekt ved unge parforhold er i følge Smith & Donnelly (2000) offerets mangel på erfaring. Denne mangelen kan gjøre at hun ikke oppfatter faresignaler, eller at hun kan misforstå den fysiske eller psykiske volden som tegn på kjærlighet. Barter (2007) poengterer dessuten at mye tyder på at ungdom ofte ikke er så gode til å kjenne igjen psykisk mishandling. Mange unge aksepterer sjalusi som et vanlig aspekt ved forhold (Laner, 1990). Det er ikke uvanlig at unge jenter tolker sjalusi som forpliktelse og kjærlighet (Glass et al., 2008, Souza, 1999), og også selve volden hun utsettes for, som tegn på ekte kjærlighet (Callahan, Tolman, & Saunders, 2003).

Hva ungdom anser for å være vold kan også være helt kontekstavhengig. Studier viser at de kan ramse opp hva de ser på som både fysisk og psykisk vold, men samtidig fortelle at det kun dreier seg om mishandling i enkelte situasjoner eller sammenhenger. Det er ikke atferden, men situasjonen som bestemmer. For eksempel kan slag og annen vold ses på som mishandling bare hvis det blir fysisk skade eller

forekommer gjentatte ganger. Dette tyder på at det finnes aksept for vold i enkelte tilfeller (Sears, Byers, Whelan, & Saint-Peirre, 2006). Studier av Wood (2001) viser at det blant ungdom finnes en viss toleranse for vold innad i et parforhold, og jenter som er i fast forhold forteller ofte at volden kunne vært verre, at den egentlig ikke er så grov eller at mange andre har det verre.

I en kvantitativ studie utført av Próspero (2006) beskrev mellom 72 og 80% av ungdom at de forventet en viss grad av vold innad i et parforhold. I følge Sears et al. (2006) kan ungdom i tillegg oppgi at kjæresteforhold er en maktkamp, og at ved mangel på andre evner kan psykologisk mishandling bli en del av denne kampen. I studien til Próspero (2006) viste også unge mennesker en høy toleranse for aggressivitet mot partner hvis man opplever å ikke bli respektert, og at det kan finnes en vid definisjon av begrepet ”mangel på respekt”. Hvis en annen mann viste ensidig interesse for jenta i forholdet, ble det til en viss grad forventet at en partneren for eksempel sloss med mannen som snakket med kjæresten eller reagerte med sinne og aggresjon mot begge.

I følge Currie (1999) og Kim og Ward (2004) vil ikke jenter kun motta press om å være i et par fra jevnaldrende. Det vil også oppleves i stor grad gjennom internett, tv og ikke minst ukeblader. Ukeblader som henvender seg til unge jenter har stor påvirkningskraft på sitt publikum (Currie, 1999). Jentene leser disse bladene både for underholdning og for å lære noe. Typisk for denne typen blader er at de legger vekt på det å være og det å få en kjæreste. Bladene forteller også hvordan de skal få til dette, og hva jentene må gjøre og ikke gjøre for å tiltrekke seg en mann og holde på ham. Dette presenteres som viktigere enn alle andre temaer eller områder i livet. Blader som først og fremst henvender seg til gutter har ikke slikt fokus (Kim & Ward, 2004). Blader som henvender seg til gutter handler som regel om hobbyer, trening eller selvrealisering.

Budskapet i bladene jenter leser er at jentene både skal tiltrekke seg og kontrollere gutter. De skal også ha ansvaret for parforholdet, mens guttene nærmest beskrives som ville dyr som kjæresten har ansvar for å temme (Kettrey & Emrey, 2010).

2.5 Kjønnsroller

Denne delen skal teoretisere om i hvilken grad kjønnsroller er med på å holde voldsutsatte kvinner og jenter i de voldelige forholdene sine.

Sousa (1999) hevder at det innen ungdomskulturen finnes et sterkt press for stereotype kjønnsroller, og beskriver hvordan disse rollene gjøres enda mer tydelige og klare på grunn av det ekstreme følelsene man har i ungdomstida. Ungdom kan oppfatte de tradisjonelle kjønnsrollene, underdanighet for kvinner og dominans for menn, som tegn på kjærlighet (Close, 2005).

Forskning viser at gutter og jenter behandles forskjellig fra de er små, og har forskjellige forventninger knyttet til seg. Gutter sosialiseres til å distansere seg fra sine følelser. Å vise følelser for gutter blir sjelden godtatt, og gjør de det likevel, blir de gjerne sett på som pysete og lite mandige (Kipnis, 1994). I tråd med den romantiske prinsen i eventyrene forventes gutter og menn å være dominerende, aggressive, kontrollerende og bestemte (Wood 2001, Sousa, 1999, Smith & Donnelly, 2000). Det maskuline idealet er aggressiv kroppslig styrke (Dobash & Dobash, 1998). Chung (2005) beskriver tilfeller hvor jentebledene tar for seg vold i parforhold. Da er ofte løsningen at jenta til slutt finner seg en ny kjæreste. Denne nye kjæresten vil eventuelt sloss for henne for å befri henne fra den voldelige mannen. Chung hevder at dette underbygger at det er greit at menn ser kjærestene sine som eiendeler, at en mann viser kontroll som tegn på ekte kjærlighet, og sjalusi er et tegn på at han vil beskytte henne mot andre menn, som en ridder på hvit hest.

Banister (2003) mener at jenter, på den annen side, har helt andre forventninger knyttet til seg enn hva gutter har. I følge Eagly et al. (1991) har man det med å se på kvinner i et mer fordelaktig lys enn mannen, ved at kvinner forventes å være vennligere, snillere og mer hjelpsomme. Disse forventningene stemmer overens med forventningene som jenter har til seg selv. Forskning viser dessuten at unge jenter videre sosialiseres til å sette seg selv i andre rekke, være omsorgsfulle, passive, støttende, føyelige, tilbakeholdne, avhengige, og å trenge beskyttelse. Samtidig er det hun som forventes å ta ansvar for forholdet og tøyte mannen sin (Sousa, 1999, Smith & Donnelly, 2000, Banister, Jakubec, & Stein, 2003). Disse verdiene er med på å gi jenta medfølelse for den voldelige kjæresten, som ofte er en hovedgrunn jenter oppgir for å bli i et voldelig forhold. Håp om at han skal forbedre seg, og et ønske om å forstå ham, er også grunner til å bli (Enander & Holmberg, 2008). I følge Banister er

jentenes hele fokus på forholdet og frykten for at dette skal ta slutt. Unge jenter sine definisjoner av seg selv er nært knyttet til en kjæreste eller mangel på en (Banister et al., 2003). I følge Wood (2001) er det i tillegg et stort press i forhold til utseendet for å være bra nok til å ”kapre en mann”, noe som i sin tur er forventet for å realisere seg selv og bli hel og lykkelig. Mange jenter har en forståelse av at deres verdi avhenger av om de får til akkurat dette. I følge Chung (2005) læres jenter dessuten opp til å være høflige og imøtekommende uansett situasjon. Disse kravene vil ikke bare gjøre det vanskelig for jentene å sette klare grenser for seg selv ved uønskede tilnærminger eller annen atferd i møte med nye mennesker, men også i et fast forhold. I tillegg hevder Wood (2001) at jenter gjerne vise omsorg ved å tilpasse seg og tilgi mannen, for så å gi seg selv skylden etter å ha blitt utsatt for vold.

I følge Graham vil forestillingen mange har om at kjærligheten overvinner alt, og at den temmer selv den villeste, føre til at mange jenter mener at hvis hun gir nok kjærlighet, vil kjæresten slutte å utsette henne for vold (Graham et al., 1995).

Voldsutsatte kvinner føler ofte at de burde være i stand til å endre partnerens voldsutøving gjennom sin kjærlighet (Barnett, 2001). Wood (2001) trekker frem at eventyrnarrativen ikke på noen måte utelukker problemer, prinsen kan gjerne være mørk og ond, men prinsessen finner fram til hans sanne jeg, og kjærligheten overvinner alt. Narrativen opprettholdes ved å fokusere på de periodene hvor han er den sjarmerende prinsen og ikke den voldelige mannen. Ved å dissosiere volden fra ham, kan jentene fortsette å elske hans ”sanne jeg”.

Forskning på ungdom viser at mens unge jenter føler et sterkt press fra samfunnet generelt og jevnaldrende spesielt om å være en del av et par, føler unge gutter et like sterkt press om å bli seksuelt erfarne. Der jenter snakker om sine kjæresteforhold seg i mellom, dreier en stor del av samtalene mellom unge gutter seg om sex (Smith & Donnelly, 2000, Chung, 2005). Det er mange ungdommer som føler seg utenfor og annerledes, og at de ikke kan bidra i samtalen, hvis de ikke har denne erfaringen selv. Gutter som ikke har hatt sex og jenter som ikke har vært i forhold vil ofte heller ikke bli sett på som like voksne av jevnaldrende (Chung, 2005).

2.6 Hva som må til for å forlate volden

Denne delen skal dreie seg om hva eksisterende forskning sier om hvilke årsaker kvinner har til å bli i de voldelige forholdene sine, og hva som må til for å forlate dem.

Undersøkelser tyder på at en tredjedel av kvinner som opplever vold i sine parforhold, blir i forholdet (Herbert, Silver & Ellard, 1991). Lenge har økonomi blitt sett på som den viktigste årsaken til at kvinner lever i vold, dernest frykt for utilstrekkelig beskyttelse fra politi og rettsvesen (Kalmuss & Strauss, 1982, Kim & Gray, 2008). Forskning viser at hvorvidt kvinner velger å forlate sine voldelige partnere kan imidlertid også dreie seg også om flere emosjonelle reaksjoner som frykt, selvfølelse, samt følelser og tanker rundt ansvar for situasjonen. Flere kvinner opplever lav selvfølelse etter å ha blitt utsatt for vold enten i barndomshjemmet eller i sitt parforhold. Denne lave selvfølelsen vil igjen føre til at de forblir i det voldelige forholdet (Kirkwood, 1996, Barnett, 2001, Kim & Gray, 2008).

Indre eller ytre kontrollplassering dreier seg om hvorvidt en mener at ens liv, lykke og skjebne kontrolleres av en selv eller av verden utenfor, skjebnen, eller andre mennesker (Rotter, 1973). Kvinner med høy indre kontrollplassering, bedre selvfølelse, og lavere nivåer av frykt, vil med større sannsynlighet forlate et voldelig forhold (Kim & Gray, 2008). Studier med voksne mishandlede kvinner beskriver frykt som en emosjon som fullstendig dominerer livene deres. De kan føle seg paralyserte slik at de ikke kan komme seg ut. Ofte vil heller ikke kvinnene se omfanget av i hvor stor fare de levde under før forholdet er over (Hydén, 1999).

Pape og Arias (2000) hevder at kvinner kun går fra et forhold hvor volden er i ferd med å bli mer alvorlig hvis de oppfatter årsakene til volden som stabile og globale karakteristikk i partneren, og hvis de oppfatter partneren som ansvarlig og skyldig. Om hun er sint eller lei seg etter volden vil ikke i så stor grad påvirke avgjørelsen om å forlate forholdet. Følelser kommer og går, men varige oppfatninger og holdninger til skyld påvirker valget om å gå. Kirkwood (1993) mener likevel at sinne kan være en ressurs som gjør kvinnen i stand til å forlate forholdet. Mange kvinner kan leve i vold i lang tid for så plutselig få et raseri over situasjonen som gjør at de klarer å forlate forholdet, fordi raseriet også gir dem motstandskraft overfor partneren. Kirkwood hevder imidlertid også at kvinner som etter lang tid med vold

får et raseri over situasjonen uten å se en løsning kan ende opp med å ta mannens liv, eller sitt eget.

Malone og Vivian (1997) hevder at voksne kvinner i voldelige forhold ofte ikke er av den oppfatning at mannen kommer til å forandre seg, mens de likevel velger å bli i forholdet. En som har levd en stund i en vanskelig situasjon kan gi opp fordi en mister troen på at noe en gjør kan ha en effekt. Det er dette som kalles lært hjelpeløshet. Ofrene oppfatter ingen kontroll over de dårlige tingene som skjer. De ser ingen muligheter for å få seg ut av situasjonen, og blir passive (Seligmann, 1975).

2.7 Konsekvenser for de voldsutsatte kvinnene

Denne siste delen av teorien skal ta for seg hvilke problemer kvinner som lever med eller har levd med vold kan oppleve. Dette mener jeg er et viktig poeng i denne oppgaven, da jeg anser psykiske vansker som noe som i stor grad muliggjør kontrollen over henne slik at hun blir i forholdet.

Sousa hevder at når en tenåring utsettes for vold, spesielt om det er en vedvarende situasjon, kan viktig utvikling stoppe opp. Stresset og forvirringen i å være i et voldelig parforhold kan gi konsekvenser som hemmer evnen til å tenke og lære, og man kan miste evnen til å planlegge. Voldsutøveren lærer ofrene sine at livet er urettferdig, vondt og ufortsigtbart (Sousa, 1999). Forskning av Johnson et al (2005) tyder på at å oppleve vold i et tidlig parforhold kan gi negative konsekvenser i form av at å leve i vold blir sett på som en normalttilstand (Johnson et al., 2005).

Videre hevder Stark (2009) og Herman (1992) at mennesker som har levd i akutt stress over lengre tid, og med frykt for sitt eget liv, kan vise symptomer som gjerne misforstås som dette menneskets karakter. De argumenterer mot i slike tilfeller å operere med konsepter som personlighetstrekk, uten å ta hensyn til at dette mennesket har levd med tvang og kontroll over lang tid. Som tidligere nevnt, karakteriseres Stockholmsyndromet av kognitive forvrengninger og andre strategier for å takle vold eller andre overgrep. Psykologisk skade kan komme til uttrykk i depresjoner, lav selvfølelse, tap av identitet, kjærlighetsavhengighet, hvor det oppleves at man ikke kan overleve uten partnerens kjærlighet (Graham et al., 1995). På denne måten kan mennesker som viser tegn på komplekst traumesyndrom eller

kroniske traumer bli tatt for å ha personlighetsforstyrrelser. Menneskene kan beskrives som avhengige, masochistiske eller selvutslettende (Herman, 1992).

Resultatet av voldsutøvers *crazy-making* kan i følge Stark forveksles med paranoia og andre psykiatriske diagnoser (Stark, 2007). Walker hevder at mange vanlige karakteristikk til en kvinne utsatt for vold må ses på som et resultat, og ikke en forklaring på volden (Walker, 1979). Mekanismene som er med på å gi overgriper større kontroll over sitt offer sitter i offerets svekkede selvfølelse, tap av identitet, tap av kontroll over sitt fysiske jeg, samt depresjon og mangel på håp. Jeg velger her å benytte meg av Kirkwood (1993) sin beskrivelse av selvfølelse og identitet. Mens selvfølelse går på hvilken verdi man legger i seg selv, er identitet den viten man har om sine personlige karakteristikk, perspektiver og verdier. Identitet er på denne måten enda mer grunnleggende enn selvfølelse: vi kan kjenne vår identitet selv om vi ikke vet vår verdi, men hvis vi mister vår følelse av identitet er det nesten umulig å bedømme vår egen verdi. Degraderingen, isolasjonen og objektifiseringen mannen utsetter sin partner for via volden vil over tid overbevise kvinnene om at hun har liten verdi.

Forskning tyder på at i etterkant av å ha levd i et traume som vold i parforhold er, kan ofre oppleve fortvilelse og nedsatt psykologisk fungering i så stor grad at det er nødvendig med klinisk intervensjon. Disse symptomene kan tyde på akutt stressreaksjon, eller utvikling av kronisk posttraumatisk stresssyndrom (PTSD) (Arias & Pape, 1999, Golding, 1999, Gore-Felton et al., 1999, Callahan et al., 2003). PTSD-symptomene hos kvinner som oppfatter negative hendelser som ukontrollerbare er sannsynligvis mer alvorlige enn hos kvinner som opplever negative hendelser som kontrollerbare.

Studier viser at lært hjelpeløshet assosieres både med langvarig eksponering for vold, og at lært hjelpeløshet er medvirkende årsak til PTSD i denne gruppen (Bargai, Ben-Shakar, & Shalev, 2007). Gore-Felton et al. (1999) beskriver dissosiasjon som et symptom på akutt stressreaksjon, som i sin tur assosieres med utvikling av PTSD for kvinner som har blitt utsatt for mishandling: Dissosiasjon er adskillelse av minner, persepsjon eller identitet enten under eller etter opplevelse av alvorlige og stressende hendelser. Ofre vil ofte gjenoppleve den stressende situasjonen i form av bilder, tanker, drømmer, illusjoner, flashbacks. I tillegg til å se hendelsene for seg, vil de føle at de igjen befinner seg i situasjonen. Dette er ikke uvanlig for ofre for vold. Ofre som får symptomer på akutt stressreaksjon og ikke får

hjelp, kan utvikle andre psykologiske problemer, som PTSD, angst, depresjoner, eller diverse typer avhengighet. Å ha levd i et voldelig parforhold kan gi alvorlige konsekvenser på alle plan; personlig, sosial og arbeidsmessig.

En stor del av atferden de voldsutsatte kvinnene tilegner seg, kan i følge Walker (1991) i tillegg føre til at det blir vanskeligere for dem å bryte ut av forholdet eller at de ikke blir trodd av andre fordi de selv har vært så flinke til å skjule det de lever i.

I følge O'Neill og Kerig (2000) vil de kognitive vurderingene av situasjonen som voldsutsatte kvinner gjør seg spille en viktig rolle i deres psykologiske tilpasning. Vurderingene virker inn på alt fra hvordan volden oppleves til fortolkninger av årsaker og betydningen av egen opplevelse av volden. Attribusjonene som følger vil være viktige for emosjonelle og psykologiske reaksjoner. Oppfattet kontroll vil styrke resiliens hos de voldsutsatte kvinnene, og også dempe grad av psykologiske symptomer.

2.8 Sammenheng av kapitlet

I dette kapitlet har jeg presentert flere teorier jeg mener er relevante for å forstå vold i nære relasjoner. Med eksisterende forskning har kapitlet vist dynamikken i det voldelige forholdet, og sett nærmere på begge aktørene. Avslutningsvis fokuserte jeg på samfunnets krav til individet, samt negative konsekvenser for voldsutsatte.

Mens det finnes mye forskning på voldsutsatte kvinner, er det lite som omhandler yngre ofre. Resultatdelen i denne oppgaven vil dreie seg om nettopp denne gruppen.

3 Metode

I dette kapittelet vil jeg gå gjennom forskningsprosessen, og forklare valgene jeg har tatt. Jeg vil først beskrive hvilke metoder jeg har anvendt, deriblant hvordan jeg samlet inn materialet til min forskning. Det vil også bli gjort rede for valg og opplevde utfordringer, både når det gjelder utvalg og analyse. Jeg vil også beskrive etiske forbehold som gjelder et så sensitivt tema som vold i parforhold er.

Formålet med denne oppgaven er å gå i dybden av fenomenet vold mot unge jenter i parforhold. Jeg ønsker å finne nyansene i hvordan det er å leve i vold, og også finne årsakene til at de ikke forlater volden. Kvalitativ metodologi ble derfor et naturlig valg, siden det er da er mulig å få innblikk i informantens livsverden på en helt annen måte enn ved bruk av kvantitative forskningsmetoder.

I følge Kathy Charmaz (2008) vil kvalitative metoder kunne gi detaljert informasjon om elementer som involverer følelser, og gir også et innblikk i perspektiv, både om informanten og situasjonen. Det er ikke i utgangspunktet et mål for kvalitativ forskning å generalisere til hele befolkningen på samme måte som kvantitativ forskning. Min intensjon med mine funn har ikke vært å finne grunner til å leve i vold som gjelder for hele befolkningen, men heller å finne hvordan akkurat disse jentene resonnerer.

3.1 Datamaterialet

Denne oppgaven har til hensikt å undersøke hvordan det snakkes om vold i parforhold, av de som utsettes for det. Jeg valgte å konsentrere meg om de forholdene hvor fysisk vold forekommer, selv om det da samtidig forekommer psykisk vold. Jeg har valgt å ikke se på forholdene med kun psykisk vold, selv om jeg er klar over at dette er et like stort problem og forekommer i langt større grad enn fysisk. Jeg valgte denne avgrensningen fordi det er vanskelig å finne en klar definisjon på hva psykisk vold er. Noe et menneske vil oppleve som krenkende, vil et annet ikke reagere på, enten den som ga uttalelsen mente noe med det eller ikke. Fysisk vold er enklere for en utenfra å definere. Hvem utøver og offer skulle være i denne oppgaven, alder og kjønn, og hvordan disse snakket om hva de lever med, hadde jeg ikke klart for meg da jeg startet prosessen.

Den opprinnelige planen var å utføre intervjuer med mennesker som lever i vold. En av de aller største utfordringene med dette temaet er at det i stor grad er et skjult problem. Dette vanskeliggjør rekruttering av informanter. Hvor henvender man seg for å få tilgang til populasjonen? Gitt denne tilgangen, er det likevel et såpass tabuisert tema, og gir også ofrene så mange motstridende følelser at man likevel ikke vet om disse vil deltatt i forskningen.

Ut ifra uformelle samtaler med REK (regional etisk komité), kom jeg dessuten til en erkjennelse at det ville være vanskelig å få godkjennelse til å forske på temaet vold i parforhold ved å bruke intervjuer. Dette dreier seg om et svært sensitivt tema, og man vet ikke hvilke eventuelle prosesser man som intervjuer vil kunne risikere å sette i gang hos intervjuobjektene. Jeg bestemte meg derfor for å se om det finnes et allerede eksisterende materiale om temaet på internett.

3.2 Datainnsamling

Innledningsvis bestemte jeg meg for å kun undersøke om det finnes norske sider som tar opp temaet, siden jeg først og fremst ville avgrense til norske forhold. Av denne grunn valgte jeg bare norske søkeord. De første søkene jeg gjorde var på Google var med søkeord som ”vold i parforhold” og ”voldelige forhold”. Jeg brukte deretter en lang rekke søkeord. Disse har jeg beskrevet nærmere i appendiks 1.

Jeg fant ingen gutter eller menn som skrev på forum at de hadde blitt utsatt for vold av sin partner.

Søkene ga derimot flere treff på historier fra jenter som søker råd på blogger, og nettsider som kvinneguiden.no. Disse nettstedene vil jeg i oppgaven referere til som *rådspalter*, og de spesifikke spaltene er beskrevet i appendiks 2. Disse rådspaltene er fora som er åpne for alle, hvor man kan gå inn og skrive hva som helst, enten man vil luften bekymringer, søke råd eller gi råd. Man kan starte en egen tråd, hvor andre kan svare, eller man kan svare på en annens. Alt styres av en moderator, som fjerner upassende innlegg. I enkelte av rådspaltene kan ikke hvem som helst å svare, men svares i stedet av en rådgiver, eller i enkelte tilfeller, en lege. Etter hvert som jeg så hvilke fora som ble brukt, kunne jeg gå nærmere inn i hvert forum og hver rådspalte og se nedover spørsmålene folk hadde stilt i innleggene som var postet. På denne måten fant jeg flere nye historier. For å illustrere hvordan et slikt innlegg kan

se ut, har jeg valgt å skrive et typisk innlegg, og legge ved dette som appendiks 3. Av hensyn til anonymisering er ikke dette et faktisk innlegg, men konstruert, i det henseende at det kun er satt sammen av elementer fra flere faktiske innlegg.

3.3 Utvalgsbeskrivelse

På grunn av oppgavens størrelse måtte jeg ha en klar avgrensning, men denne avgrensningen kom naturlig ved at jeg ikke kunne finne flere historier de stedene jeg visste om å lete. Jeg var også svært fornøyd med utvalget, og kjente etter hvert igjen historiene og forklaringene jentene ga fra en historie til den neste. Jeg kjente på dette tidspunktet at jeg hadde kommet til et punkt med metning, hvor jeg ikke ville finne noe helt nytt. Til slutt hadde jeg funnet 31 informanter som hadde skrevet sin historie, og dette ble mitt utvalg. Dette endte på denne måten opp med å være et bekvemmelighetsutvalg, da det var disse informantene som var tilgjengelige med sine tanker om volden.

Informantene viste seg å være en homogen gruppe med bare unge jenter i heterofile forhold. Det var ingen jeg valgte vekk på grunn av kjønn, alder eller legning. De fleste av jentene er i fast forhold med den voldelige mannen mens de skriver innlegget, men flere er for øyeblikket ute av forholdet og ønsker seg tilbake. To av jentene har aldri vært i et fast forhold med han som slår dem, men de ønsker å bli kjæresten hans. Forholdenes varighet vet jeg ikke bestandig. Men de som opplyser om varighet, forteller at det i hovedsak dreier seg om fra 6 måneder til et par år. Noen få har vart lenger, og et av forholdene har vart i ti år.

Ofte opplyser jentene som skriver om hvilken alder de har, og enkelte ganger har jeg også tolket alderen til jentene ut ifra hva eller hvordan de skriver. Ei jente skriver blant annet at hun går på ungdomsskolen, ei annen at hun nettopp er ferdig med videregående skole, en tredje er sammen med en eldre gutt som er i førstegangstjeneste. Noen bruker uttrykk som pliz, lizm, koz og klemz, og jeg har tolket det til at disse jentene er ganske unge; under 20 år. Enkelte er så unge som 14 og 15 år, kun seks av jentene er over 22 år. Gjennomsnittsalderen på jentene som oppgir alder er 18 år, gjennomsnittsalder på hele gruppa jenter med mine tolkninger er 19, 5 år.

Når det gjelder mennene, er svært få av dem under 18-20, mange er mye eldre enn sine kjærester. Av de som oppgir alder på sine kjærester er gjennomsnittsalderen på disse 25 år. Blant dem er en 15-åring, en 17-åring og en 18-åring, som er de yngste kjærestene. Det er ikke like enkelt å resonnerer seg frem til alder på mennene som hos jentene, siden det ofte kun oppgis at han er mye eldre enn henne, eller at han har lang og bra utdannelse og /eller bra jobb, så jeg derfor gjetter at han er eldre.

Jeg har valgt å skrive alderen til jentene ved første møte med dem i resultatdelen. Jeg har også valgt å gi alle jentene fiktive navn, både for anonymisering, og for å gi en kontinuitet i materialet.

3.4 Analysen

Jeg har i denne oppgaven ikke tatt i bruk en rendyrket retning innen kvalitativ metode. Jeg har imidlertid anvendt elementer som jeg har synes har passet til mitt formål. Som analyse har jeg brukt deler fra både grounded theory og narrativ analyse, som begge innehar elementer som er nyttig for mitt materiale.

Ved bruk av grounded theory starter forskeren med å undersøke generelle spørsmål om valgt tema (Charmaz, 2008). Jeg begynte med et åpent tema: hvordan snakkes det om fysisk vold i parforhold på fora på internett, og hvem snakker om det? I følge Charmaz (2008) vil man i grounded theory begynne tidlig med å analysere mens man samler inn data. En samtidig innsamling og analyse vil på denne måten forme problemstillinger. I følge Reissman (1993), på den annen side, er narrativ tematisk tekstanalyse nyttig for å teoretisere over flere tilfeller, og for å finne felles tema i historiene til flere informanter. Dette passet også godt til mitt stoff. Jeg printet ut alle innleggene jentene hadde skrevet, og tok så for meg hvert enkelt tilfelle. Jeg tok ikke i bruk allerede eksisterende analyseverktøy som NVivo. Jeg lagde i stedet kategorier underveis på eget dokument og flyttet avsnitt manuelt dit jeg syntes det passet. Tidlig i prosessen var det noen få temaer som jeg flyttet stoff over i, etter hvert ble de flere.

Jeg hadde på det meste 29 temaer, med alt fra alder på offer og overgriper, beskrivelser av selve volden og kontrollen, hva folk rundt dem synes, om de selv har tatt igjen, om de jobber eller går på skole, attribusjon av skyld, deres grunner til å bli i forholdet, men visste fortsatt ikke hvor oppgaven var på vei. Etter hvert så jeg at

enkelte temaer fylte seg opp, noen holdt seg små. Noen temaer måtte jeg slå sammen da jeg så at dette faktisk dreide deg om samme tema. Jeg måtte også dele opp temaer jeg i utgangspunktet hadde tenkt at var det samme. I følge Langdridge (2006) vil antall temaer som er passende avhenge av dataene, og avslutningsvis satt jeg igjen med noen få hovedtemaer som jeg anså at representerte mitt materiale. Disse temaene har til slutt blitt overskriftene i resultatdelen på denne oppgaven.

Etter hvert som jeg gikk dypere inni materiet så jeg at det som tredde klart frem fra stoffet var jentenes beskrivelser av å leve i volden, og logikken i å forbli i sitt voldelige forhold. Da denne logikken dukket opp i alle beskrivelsene jentene ga, forsto jeg at dette måtte være hovedtema i oppgaven. Jeg har tidligere lest og lært om kvalitativ metodologi, og hvordan tema kan stige frem fra stoffet, men nå opplevde jeg selv hva dette innebærer.

I analysen i grounded theory, er man, i følge Langdridge, spesielt opptatt av handlinger og mening. Han argumenterer videre for at rikholdige beskrivelser vil være viktig tidlig i prosessen, men at det endelige målet innen grounded theory først og fremst vil være å generere teorier. I følge Charmaz (2008) er ikke forskere innen grounded theory først og fremst opptatt av teoriutvikling for øyeblikket. Fokus er heller gode analyser av livserfaringer.

En narrativ kan i følge Sarbin (1986) defineres som en organisert fortolkning av et hendelsesforløp. Dette innebærer at man tillegger eierskap til aktørene i narrativen, og finner kausale koblinger mellom hendelser. Vi er født inn i en fortellende verden, og vi lever våre liv gjennom dannelsen og utvekslingen av narrativer. Den viktigste funksjonen til narrativen er å bringe orden i uorden. Et hovedpoeng hos Murray (2008) er at narrativer ikke oppstår i et vakuum, men påvirkes også av til hvem de fortelles, og av sosial og kulturell kontekst. Narrativer påvirkes i tillegg av i hvilken gruppe den som forteller anser seg å tilhøre. Den som forteller vil organisere fortellingen for å gi den mening (Murray, 2008). Narrativer gir ikke bare orden og mening i våre hverdagsliv, men gir i tillegg en struktur av våre selv. I følge Murray (2008), er det gjennom narrativene våre at vi begynner å definere oss selv, og slik vi oppklarer helheten i våre liv til oss selv og andre.

Siden jeg har tatt i bruk allerede eksisterende materiale, har det vært viktig for meg å ta i bruk disse narrativene som allerede fantes i materialet, mye også i sin helhet. Dette er hovedgrunnen til min utstrakte bruk av sitater i denne oppgaven; jeg ville vise hvordan jentene selv forklarer, og hvordan deres narrativer er. Hadde denne

oppgaven dreid seg om materiale fra intervju, ville det blitt lagt vekt på elementer som hvordan informanten snakker, samt pauser, trykk, uttrykk. I denne oppgaven dreier det seg om allerede skrevet materiale, og jeg anså det som ekstra viktig å i stor grad beholde jentenes uttrykksmåter. Det jentene har skrevet er akkurat det de vil fortelle om temaet, uten påvirkning fra en intervjuer. Min hensikt med oppgaven har vært å få frem jentenes egne stemmer, og deres subjektive opplevelser om deres virkelighet. Ikke bare er sitatene resultatene mine, de er også spesielt viktig fordi de virkelig illustrerer tankene til jentene, og på denne måten viser logikken. Jeg vil også vise at også jeg har fått tilgang til et unikt materiale, hvor jentene beskriver der og da hva de er med på, og det er de selv skriver det, uten noen form for retning fra en intervjuer. Jeg anser noen av sitatene som typiske, andre som tydelige.

3.5 Forskerens refleksivitet

Som et hovedkonsept i grounded theory oppfordres forskeren til å legge vekk oppfatninger og holdninger man har til temaet fra før. I følge Glaser (1978) er det spesielt viktig å ikke tvinge våre data inn i konsepter og kategorier forskeren måtte ha fra tidligere. Mens Charmaz (2008), som har et sosialkonstruktivistisk syn på forskning, mener at selv om man skal etterstrebe dette, anser hun at det i realiteten vil være vanskelig. Som forsker befinner man seg gjerne i et bestemt interessefelt og har med seg en del oppfatninger om tema inn i sin forskningssituasjonen. Resultatet blir et produkt av dette. Når man er nært knyttet til sitt felt, er det alltid en fare for at man tillegger materialet annet enn hva man faktisk finner, eller at man tar ting for gitt eller overtolker hva informantene sier. Jeg har vært svært bevisst denne problematikken i hele forskningsprosessen. For mitt eget vedkommende føler jeg at min tidligere oppfatning av tema ga meg en del overraskelser underveis i prosessen. Det første som overrasket meg var å få et så homogent utvalg som jeg gjorde. Det andre var hvor annerledes resultatene ble enn jeg hadde forventet fra annen forskning jeg har lest om vold i parforhold. Jeg mener dette har å gjøre med alder på utvalget, og jeg vil beskrive disse forskjellene i større grad i diskusjonskapittelet.

Reliabiliteten for denne studien anser jeg at redegjør for ved å i stor grad beskrive hvordan jeg har innhentet opplysningene jeg har, samt at jeg i prosessen var

bevisst hvordan mine egne holdninger har kunnet påvirke forskningen. Jeg anser i tillegg at den utstrakte bruken av sitater støtter opp under reliabiliteten.

Det er viktig som kvalitativ forsker å være klar over at ens funn kan tolkes på flere måter. Min førforståelse av tema kan være med på å forme hva jeg legger vekt på i materialet. Jeg har vært svært klar over dette, og jobbet mye med bevisstgjøring i forhold til egen refleksivitet, som vil si min egen rolle i prosessen. Jeg var opptatt av å ikke la min førforståelse stå i veien for objektiviteten i møte med materialet. Jeg anser også at teori fra andre forskere på flere måter bekrefter mine funn og styrker validiteten.

3.6 utfordringer ved datamaterialet

Jeg ser at det kan finnes utfordringer og begrensninger ved å bruke denne typen utvalg. Når man intervjuer noen, selv med åpne intervjuer/spørsmål, kan man til en viss grad påvirke retningen man er interessert i at intervjuet skal ta. Man kan ha en viss idé om hva man vil undersøke og man kan stille oppfølgingsspørsmål. Dette vil falle helt bort ved allerede eksisterende materiale, hvor man i stor grad er prisgitt hva informantene allerede har fortalt. Man kan heller ikke ta et skritt tilbake og stille oppklarende spørsmål. Et eksempel på et spørsmål jeg gjerne ville stilt er om de har erfaring fra vold tidligere i livet, siden det er mange av jentene som nevner disse tidligere erfaringene i bisetninger og uten å utdype, og jeg undrer over hvem som ikke nevner denne erfaringen.

Jeg innså også at det byr på store problemer med ordet vold i de fleste søkene, siden mange av de som lever i vold ikke vil kalle det vold, og da heller ikke søke råd ved å ta i bruk begrepet. Jeg føler jeg på noen måter har løst dette ved å søke spesifikt på enkelt handlinger, som slag, spark og dytting. Hvordan dette kan løses fullstendig til eventuelle nye søk, vil uansett kunne by på utfordringer, da litt av logikken hos mange av ofre for vold i parforhold er at det de lever i ikke er vold, og også minimerer hva de utsettes for.

3.7 Fordeler ved datamaterialet

Et viktig aspekt ved vold i parforhold er at voldsutsatte jenter og kvinner er svært ambivalente i forhold til hva de føler for den som utøver volden, og også i forhold til situasjonen. Mange vil i de gode periodene nekte for at volden forekommer.

Jeg regner det som en unik styrke ved mitt materiale at disse jentene har skrevet sine historier akkurat i det øyeblikket de har følt dem. Flere av jentene snakker om hendelsen i går, og på denne måten får man tilgang til ærlige beskrivelser om hendelser der og da. Jeg mener at datainnsamlingen jeg valgte i stor grad muliggjorde resultatene jeg fikk.

Et menneskes minner eller beskrivelser av en hendelse er ikke en objektiv sannhet, men jeg anser disse beskrivelsene som i høyeste grad å være relevante og viktige. Jeg vurderer det dithen at jentene er ærlige om sine beveggrunner når de uoppfordret forklarer hvorfor de i volden. Dette er de voldsutsatte jentenes egne tanker, når de har dem, før bearbeiding av seg selv eller kjæresten, før de får ombestemt seg. Jeg anser at jeg på grunn av mine egne forutinntattheter kunne stilt spørsmål som ikke ville fanget opp hva essensen i logikken av å leve i vold faktisk er. Jeg er sikker på at jeg langt på vei ville kommet dit, men at jeg ved hjelp av datainnsamlingsmetoden jeg valgte fanger opp en del tanker og resonnement jeg ikke ville fått tilgang til, hadde jeg valgt en annen metode.

Noe annet jeg anser som svært sannsynlig, er at jentene vil være mer ærlig når de forteller om problemene til noen de ikke kjenner og heller aldri kommer til å møte ansikt til ansikt. Det kan tenkes at ved å si det til en de kjenner, eller også et fremmed levende menneske, MÅ de forholde seg til situasjonen sin på annen måte enn de kanskje føler seg klare for. Dette behøver de ikke på samme måte hvis de forteller anonymt på nett. Jeg tenker at det kan være mye informasjon jeg har fått fra å lese hva disse jentene har sagt anonymt som jeg ikke ville fått om jeg hadde fått avtalt et intervju for å snakke med dem. Hvis man intervjuer noen skal det godt la seg gjøre å treffe på jentene i det rå øyeblikkene hvor de er ærligst og føler klarest hva de har vært med på og skriver for å få det ut.

En annen fordel med mitt materiale er at deltagerne ikke vet at det de skriver skal forskes på. Jeg anser at sosial ønskelighet og lignende hensyn ikke vil hindre ærlige sitater i samme grad som ved intervju. Disse jentene skriver innleggene for å få råd, og jeg vil påstå at de da ikke vil ha det å fremstille seg i et mer fordelaktig lys

som førsteprioritet. Jeg kan tenke meg at de kunne ha svart annerledes om de først og fremst tenkte at det i tillegg er forskere som skal studere svarene deres enn om de bare skal leses av andre som tilfeldigvis er på nett eller en moderator eller rådgiver. At jentene ikke vet at de blir forsket på bringer oss naturlig videre til etiske hensyn.

3.8 Etiske vurderinger

Fordi jentenes innlegg er av så privat karakter var det i begynnelsen en utfordring å ikke se på materialet som om jeg leste deres private dagbøker. Lenger ut i prosessen forsonet jeg meg med at inleggene, på tross av at det personlige innholdet, er skrevet på sider som er åpne for alle.

Stoff man legger ut på internett, enten det er på forum eller debatt, er offentlig materiale, og hvis man legger noe ut, kan man ikke kreve eierskap over det. Jeg har likevel valgt å ta en del etiske hensyn når jeg presenterer mine funn, siden jeg har valgt å forske på unge jenter som kanskje verken vet at dette er offentlig materiale, eller at de er med i denne oppgaven. De er heller ikke i en posisjon hvor de kan skrive under på informert samtykke, som er vanlig innen forskning. Av denne grunn har jeg gjort om enkelte detaljer i innholdet i noen av historiene, siden disse var såpass spesielle at jeg fryktet at noen kunne kjent igjen vedkommende informant. Jeg har likevel ikke forandret noe av meningsinnholdet, kun tekniske opplysninger. Jeg føler jeg har tatt hensyn til at disse jentene ikke vet hva de er med på, og til de antakeligvis ikke ville ønsket at det de forteller kan vises tilbake til dem.

3.9 Begrepsoppklaring

Jeg velger å bruke de engelske begrepene for *stalker*, *honeymoon-fasen* og *crazy-making* i oppgaven. Dette er fordi jeg mener at det ikke finnes dekkende oversettelser av disse på norsk. Jeg har forklart disse begrepene første gang de forekommer i teksten.

Bruken av ordene logisk og logikk: Jeg har lett etter et passende ord å bruke i en så stor grad i denne oppgaven. Logikk høres for meg så kalkulert ut, og ikke et slikt ord jeg hadde til hensikt å finne, da prosessene disse jentene står i i stor grad synes å være følelsesstyrte. Jeg prøvde flere ord, men kom stadig tilbake til logisk og

logikk. Logikk kan ifølge internettordboken freedictionary.com (2013) bety at ens handlinger følger et overordnet mål. Denne definisjonen talte til meg. Det er det jeg vil komme frem til hos disse jentene. Jeg har kommet fram til at deres overordnede mål er å beholde denne mannen. Ikke hvilken som helst mann, men denne mannen, som hun føler er hennes eneste mulighet til lykke. Videre er det hennes ansvar å forandre ham, eller rettere sagt; få fram hans sanne og gode jeg. Dette er logikken.

Bruk av ordene jente og menn: Det kan virke underlig at jeg i denne oppgaven kaller jentene i utvalget for jenter og kjærestene for menn. Dette er på ingen måte for å gjøre jentene enda mer til ofre. Det har vært viktig for meg å ikke patronisere eller virke som om jeg på noen måte ser ned på disse jentene, eller å ytterligere gjøre dem til ofre. Valget av begrepene jenter og menn er gjort av praktiske hensyn. I begynnelsen av prosessen så jeg for meg at jeg ville bruke ordene menn og kvinner, og etter hvert som jeg oppdaget alderen på ofrene, brukte jeg gutter og jenter. Heller ikke dette følte jeg at passet fullstendig, siden aldersforskjellen mellom kjønnene er såpass stor i dette utvalget. For å kunne bruke et begrep hele veien i hele oppgaven, endte jeg derfor opp med disse begrepene; jenter og menn.

4 Å leve i vold - Resultater

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere mine funn.

Nye definisjoner på vold, slik som beskrevet innledningsvis i oppgaven, inkluderer forskjellige typer fysisk og psykisk vold, samt seksuell, materiell og økonomisk vold. Volden jentene i denne oppgavens utvalg utsettes for av kjærestene sine dreier seg om kombinasjoner og grader av alle disse.

For ordens skyld velger jeg å dele opp beskrivelsene av volden i hovedgruppene psykisk og fysisk vold. Jeg kategoriserer materiell og økonomisk vold under psykisk vold, og seksuell vold under fysisk vold. Dette gjør jeg fordi det er lite fokus på disse typene vold i materialet, og jeg velger å bruke tilsvarende lite plass på dem. Jeg har likevel valgt å nevne dem, da jentene selv gjør det. Gjennom jentenes egne skildringer ønsker jeg å fortelle om hvordan det er å leve i vold og hvordan de forteller at de reagerer på det de utsettes for av kjærestene sine. Jeg ønsker på denne måten å oppnå en forståelse av hvordan det kan oppleves som logisk for utvalget å forbli i volden.

Første del av dette kapittelet vil omhandle hvordan jentene i dette utvalget beskriver den psykiske volden de utsettes for.

4.1 Den psykiske volden

Psykisk vold har mange uttrykk. Flere av jentene i utvalget forteller at flere av hendelsene de blir utsatt for ikke er så smertefulle fysisk i form av sår og skader. Til tross for dette, beskrives mange av episodene som vonde og ydmykende, og ikke minst skremmende, fordi jentene aldri vet når disse kan forekomme. Dette kan dreie seg om å få en flaske skyllemiddel helt over seg, en brødkive slengt i ansiktet uten forvarsel mens de spiser frokost, eller bli spyttet på. Deres erfaringer tilsier dessuten at andre ting kan følge, og jentene forteller at dette ofte avhenger av hvordan hun selv reagerer på disse hendelsene, om reaksjonen hennes irriterer ham ytterligere, og på denne måten provoserer fram vold. Et par av jentene sier også at de har prøvd å ta igjen, men at volden da bare har blitt enda vondere og verre, og at hun i tillegg har dårlig samvittighet fordi hun også har tydd til vold. Noen forteller om at mannen har påført henne inkassogjeld eller andre økonomiske problemer, men jentene dette gjelder sier at det ikke er et stort problem i forhold til andre ting han gjør. Videre

opplever mange at mannen i raseri ødelegger hennes eiendeler, og da gjerne noe av verdi, for eksempel dyre telefoner, møbler eller annet hun er spesielt knyttet til. Ofte forekommer dette i kombinasjon med beskyldninger og verbal trakassering og/eller fysisk vold mot henne. Dette er eksempler på ulike former for psykisk vold som blir beskrevet i materialet.

Jentene forteller dessuten i stor grad at de opplever å være isolert fra andre mennesker. De kommuniserer at kjæresten på denne måten får tilgang til henne når han måtte ønske, men skildrer også at det skaper en tosomhet som gjør at hun føler at det de to har sammen er spesielt og viktig, og at de ikke trenger andre mennesker. I dette utvalget synes isolasjon å være en effektiv strategi for å holde hemmeligheten de deler om volden innen husets fire vegger. Det medfører dessuten at hun får minimalt med impulser om hva andre mennesker anser som normalt og greit. Svært få av jentene går på skole, enda færre sier noe som tyder på at de jobber eller er sammen med venner. De fleste av jentene forteller at dagene tilbringes sammen med kjæresten, eller alene, mens hun venter på at han skal komme hjem. På denne måten er den eneste hun kan snakke med om volden den samme som utfører den.

Enkelte av jentene er ikke i et fast forhold med han som utsetter henne for volden, men opplever likevel det samme. Dette beskrives blant annet av en av de yngste jentene i utvalget, Jeanette på 14 år, når hun forteller om en gutt som hun har lyst til å bli kjæreste med. Han har satt ut så stygge rykter om henne at hun har mistet alle vennene sine, så nå har hun bare ham. Noen få i utvalget forteller at de har kontakt med noen venner eller familiemedlemmer, men at jentene i disse tilfellene lyver om blåmerker eller skader som de måtte ha når de møtes. En av jentene forteller at hun tok med moren sin på familievernkontoret, så jeg tolker dette som at hun kjenner til volden hun utsettes for. En annen jente forteller at svigermoren vet om volden. Bortsett fra disse, er det ingen som sier at noen rundt kjenner til situasjonen.

De fleste gjør dessuten et poeng ut av at de ikke vil at andre skal få vite at hun lever i vold. Jentene gir ingen forklaring selv på hvorfor de anser det som nødvendig med taushet om volden overfor andre mennesker. Det er også flere av jentene som forteller at de finner det vanskelig å oppsøke mennesker de tidligere hadde i livene sine, som de valgte vekk til fordel for dette forholdet. Noen forteller også at de ble advart mot mannen på forhånd, og derfor blir det ekstra vanskelig å innrømme for disse om hva han gjør mot henne.

Typisk for materialet er beskrivelsene om en indirekte eller direkte kontroll. Mange av jentene forteller hvordan de opplever at de ikke lenger kan gjøre ting de pleide å gjøre, treffe hvem de vil, eller gjøre det de har lyst til. Flere sier at de selv velger eller velger vekk situasjoner og andre mennesker for å unngå ubehagelige konsekvenser fra mannens side. Jenny, som er 20 år, forteller at hun har sluttet å gå på fester eller oppsøke steder hvor det er mange mennesker, og hun holder seg unna folk som provoserer kjæresten. Karoline på 17 år har vært sammen med sin voldelige kjæreste i to år, og sier at hun har forandret livet sitt for å tilpasse situasjonen:

”Det har vært mye opp og ned og krangling. Jeg tok valget å ikke ha venner eller andre enn han i livet mitt, siden det var det han ønsket.”

Karoline forteller på denne måten at det var hun som tok valget om å ikke ha venner, samtidig som hun opplyser om at det var han som ønsket at hun ikke skulle ha dem i livet sitt.

Kontroll oppleves også direkte. Enkelte av jentene forteller at de er klar over i hvilken grad de blir manipulert eller kontrollert. Marte på 22 år legger ikke skjul på at hun vet hva kjæresten gjør mot henne:

”Han vet han kan gjøre hva han vil med meg, han har 100% kontroll over meg.”

Flere av jentene forteller om hvordan mannen gjør dem usikre og får dem til å tvile på seg selv. Marie på 25 år forteller dette om seg selv i forhold til sin samboer gjennom et år:

”Mannen er så utrolig smart og manipulerende. Jeg har lyst til å rive meg i håret når han driver på med dette. Jeg ser jo rett gjennom ham. Han sier blant annet at han aldri har lagt en hånd på meg eller rørt meg, og han får meg til å føle at alt er min feil.(...) Jeg har aldri sett på meg selv som en svak person, men nå er jeg bare en undertrykt tøffel. (...) Han kan være så skummel og psykotisk at jeg ikke vet hva jeg skal gjøre eller si.”

Marie forteller videre at hun under en voldsepisode ringte politiet. Da de kom, klarte han å overbevise dem om at det var hun som hadde gjort noe galt, og hendelsen endte med at hun følte seg så dum at hun ble hos ham og gråt hele natta. Samtidig som hun sier at hun ser rett gjennom ham, forteller hun at han får henne til å tvile. Dette ligner beskrivelsene til flere av de andre jentene, når de forteller om hvordan mannen får dem til å tvile på hva som er sant og hva de skal gjøre.

Flere av jentene forteller også at mannen gjør narr av henne hvis hun kaller det han utsetter henne for som vold, og at han sier at hun skal slutte å late som hun er redd. En av mennene pleier å minne kjæresten på at det finnes psykiske problemer i hennes familie, samt et tilfelle av psykiatrisk lidelse, og at det er derfor hun er forvirret. Alt dette beskrives som eksempler på episoder som er med på å gjøre jentene usikre.

I utvalget er det mange som forteller om hvordan kontrollen utøves i tosomheten. Bodil er 21 år og i sitt andre voldelige parforhold. Hun forteller at samboeren ofte nekter henne å sove i senga deres, han kan også nekte henne å sove i det hele tatt noen netter. Først når han går ut av huset om morgenen for å gå på jobb, får hun lov til å legge seg.

En ekstrem kontroll beskrives også av Trude på 19 år, som er samboer med en mye eldre mann. Hun sier at hun elsker ham, men at han blir mer og mer dominerende. Hun ble tidlig advart mot denne mannen fordi han har alvorlige dommer på seg for alt fra vinningskriminalitet og narkotika til vold mot andre kvinner. Også broren hans advarte henne om at han er psykopat, og hun sier at en eks av ham fremdeles går til psykolog på grunn av ting han gjorde mot henne. Mannen sier han har forandret seg, men hun føler nå at han kontrollerer henne helt. Han har klippet opp førerkortet hennes så hun ikke kan kjøre bil eller dra noe sted uten ham. Han bestemmer også alt hun skal spise så hun ikke skal legge på seg. Hun får ikke bruke penger, ringe eller gjøre noe annet uten hans godkjenning. Trudes tanker om dette er som følgende:

”Jeg synes bare det er rart, for han ville aldri spurt om min godkjenning for å gjøre noe, og det er vel ikke rett at han skal bestemme alt?”

Jentene i dette utvalget synes i stor grad å oppleve både lav selvtillit og lav selvfølelse, og de skildrer hvordan mennene stadig minner dem på at det er noe galt med dem. De fleste av jentene forteller om et dagligliv hvor de blir kalt hore og andre stygge og degraderende betegnelser, at de møtes med stadige beskyldninger, kjefting

og trakassering av mannen. Mange blir kritisert for utseendet sitt. Linn, som er 21 år, spurte kjæresten, som hun hadde vært sammen med i et halvt år, om hvorfor hun ikke fikk hilse på vennene hans. Svaret hun fikk var at hun ville forstå det dersom hun så seg selv i speilet. En mann fortalte sin nye kone på bryllupsnatta at hun ikke var annet enn ei ”*tynn og stygg, ekkel hore*”. Hun skildrer at hun følte seg fin og heldig i sin nye silkenattkjole, men da hun kom ut av badet, slengte han en fjernkontroll i ansiktet hennes og skrek om hvor tynn og stygg hun er og at han aldri har elsket henne.

Hverdagen med psykisk vold og kontroll skildres på flere måter. Mange i utvalget beskriver hvordan de jevnlig og grunnløst blir beskyldt for utroskap. En jente forteller at mannen hennes er helt sikker på at hun har gjemt en telefon på badet som hun bruker for å snakke med andre menn når hun er der inne. En annen mann mener at kjæresten har sex med andre hver gang hun forlater huset. Noen av mennene forteller kjærestene sine at det er han selv som skal være utro, deriblant en mann som pleier at å fortelle samboeren at han har kontakt med ekskjæresten sin i tilfelle han vil ha henne tilbake. Samme mann har profil for nettdating med nakenbilder av seg selv hvor han søker etter sex med fremmede på dagtid i den andre partens hjem.

Flere av jentene i utvalget forteller i korte kommentarer at de i tillegg til annen psykisk vold lever med direkte drapstrusler. En mann skriker i ansiktet til den unge kona si når de krangler at han skal drepe henne, en annen sier han skal kaste sin funksjonshemmede samboer fra verandaen i niende etasje, en tredje låser sin nye kjæreste inne på badet og slår henne mens han skriker ned i ansiktet hennes at han skal drepe henne. Bodil på 21 år forteller at hennes forrige kjæreste beskrev for henne i detalj hvordan han skulle ta livet av henne, mens hennes nåværende kjæreste sier han vil at hun skal slutte å puste og slutte å leve.

Alt dette er eksempler på et hverdagsliv med vold som ikke etterlater fysiske skader. I tillegg til denne psykiske terroren de utsettes for kommer den fysiske volden i mange former. Denne volden skal jeg konsentrere meg om å belyse i følgende del.

4.2 Den fysiske volden

Jentene tar gjerne i bruk et nøkternt og mildt språk når de beskriver den fysiske volden de opplever. Vivi på 27 år forteller om gårsdagen:

”Han holdt meg fast og slo meg mange ganger så jeg fikk blått øye. Da han lot meg gå, låste jeg meg inne på badet. Han brøt opp døra, kalte meg diverse ting, spyttet på meg og gikk og la seg. Jeg sov resten av natta på badegulvet.”

Sol på 22 år beskriver siste voldshendelse på denne måten:

”Han dyttet meg ut av sengen, låste oss inn på badet og slo hodet mitt i gulvet mens han skrek til meg.”

Marie forteller om sitt liv:

”Han har ødelagt mange av mine ting, og ødelagt vegger og møbler i leiligheten. Blant annet bordet fordi han kastet en stol etter meg og bomma og traff bordet i stedet.”

Elisabeth er 22 år og gift. På mandag kranglet hun med mannen sin. Hun beskriver hendelsen slik:

”Han endte opp med å kaste en kopp i hodet mitt. Jeg måtte fraktes i ambulanse, men slapp unna med hjernerystelse og 15 sting i ansiktet.”

I tillegg til det enkle språket i beskrivelsene av volden, kan det se ut til at jentene bevisst eller ubevisst bruker språket for å minimere hendelsene. Flere presiserer at mennene er voldsomme framfor voldelige, og at det de beskriver ikke er mishandling eller vold, men et ”grensetilfelle”, ”i gråsonen” eller ”noe annet”. De kan fortelle om episoder hvor mannen har dyttet henne ned en trapp, slått hodet hennes i badegulvet eller dusjveggen, sparket henne, slått henne bevisstløs, voldtatt henne, eller lagt en pute over ansiktet hennes så hun ikke fikk puste, for så i neste setning presisere at mannen ikke slår.

Blant jentene i utvalget synes volden å være en nyanseringsprosess. Det virker som det en lang vei å gå for disse jentene for å erkjenne og anerkjenne at det de selv blir utsatt for faktisk er vold. Denne prosessen synes å være lignende hos mange av jentene, selv om de fokuserer på forskjellige årsaker til at nettopp det *de* opplever ikke er vold eller at mannen ikke er voldelig. Det ser det ut til å finnes en enighet blant

informantene om at i prinsippet er slag med knyttneven i ansiktet vold, og i tillegg en enighet om at det finnes mange nyanser før man når dit. Grensen for hva som er vold kan se ut til å flyttes underveis etter hvert som volden utvikler seg. Flere av jentene forteller om en eskalering av volden i løpet av forholdet. De kan si at det begynte med dytting, og fortsatte med spark og blåmerker, eller at det begynte med lugging, og nå har det gått over til slag. Flere presiserer at de kommer til å gå ut av forholdet sitt hvis akkurat slag, da spesielt mot ansiktet, skulle forekomme. Dette illustreres av Marte, når hun beskriver volden hennes kjæreste utsetter henne for:

”Han har vrent armene og beina mine, holdt meg kjempehardt så jeg ikke klarte røre meg, klemte kjempehardt inn i kjeven min og dyttet meg så jeg slo meg. Blåmerkene varte i over to uker. Jeg trodde jeg skulle bli drept. Han har bare gjort det tre ganger, og han har aldri slått meg.”

Her tydeliggjør Marte både at det kun er snakk om tre ganger, og at han aldri har slått henne. Hun minimerer det han gjør mot henne samtidig som hun frykter for sitt liv.

Flere av jentene forteller imidlertid at de også har blitt slått i ansiktet, for så å presisere at dette var med åpen hånd eller gjenstand og ikke med knyttneven, at han ikke mente det eller at det ikke forekommer ofte. Jenny har følgende tanker om volden hun utsettes for:

”Når vi krangler og han klikker, tar han oftest tak i overarmene mine og hiver meg ned på senga eller gulvet. Der holder han meg fast mens han skriker ned i ansiktet mitt. Han har tatt tak i hodet mitt og ristet det fordi han synes jeg er dum. Sist vi kranglet skremte han meg mest, fordi jeg trodde vi var ferdig med og krangle og gikk i dusjen. Han ble forbanna over det og kom etter, reiv opp dusjforhengen, tok tak i hodet mitt og skreik meg i ansiktet. Han slo hodet mitt i veggene noen ganger, men dette mente han ikke.”

Jenny fortsetter sitt innlegg slik:

” Han er jo ikke voldelig, han er voldsom.(...) Den gangen han slår, da går jeg. Uansett. Er ikke snakk om noe annet en gang.”

Fordi Jenny ikke opplevde å bli direkte slått, anser hun ikke mannen som voldelig, og forteller at grensen går ved slag. Hun presiserer dessuten at kjæresten heller ikke mente det han gjorde og at det i tillegg var hennes misforståelse som fikk ham til å gjøre det. Inga, som er 23 år, forteller at når hun er sint på kjæresten etter at han har brukt vold mot henne, tenker hun at hun vil gå fra ham, men når hun får roet seg, tenker hun at dette ikke er nok til å forlate noen for. Hun sier videre:

”Det er bare det at når han blir sint, bokser han meg i armen eller slår meg med håndflaten i fjeset. Han bare ler av meg når jeg gråter. Men det er jo ikke mishandling i det hele tatt, det er i gråsonen.”

Her presiserer Inga at det kun er snakk om når han blir sint og at han dessuten bare bokser henne i armen eller slår med åpen hånd i ansiktet. Hun resonnerer ut i fra dette at det ikke dreier seg om mishandling.

Nyanseringsprosessen fortsetter for mange av jentene også etter at mannen har gått til det skritt å slå henne i ansiktet med knyttneven. Da følger ofte en ny runde med minimering på en eller flere måter. De kan presisere at det ikke ble noe særlig merke eller at merket ikke varte så lenge, opplyse om at det ikke har hendt så ofte, at kjæresten egentlig ikke mente å gjøre det, eller at han egentlig ikke ville gjøre det. Noen av de voldsutsatte jentene synes rett og slett ikke å vite om det de lever i er vold, men trenger en definisjon. Yvonne på 19 år spør:

”Min kjæreste slår, sparket og dytter meg. Er han voldelig?”

Det synes på denne måten å være en del uklarheter om hva som kvalifiserer som vold eller hva det vil si å være voldelig. Likevel er det flere av jentene som erkjenner at det de blir utsatt for er vold. De forteller om lugging, spark, dytting og slag som har ført til blåmerker, neseblod, lammelser, hjernerystelser, knekte ribbein og besøk på legevakta. Mange vil likevel komme med ytterligere nyansering i form av forklaringer om at kjæresten ikke mente å gjøre det, eller jentene opplyser om hvilke grunner han hadde for å utsette henne for volden. Det følger gjerne forklaringer om at det ”klikka” eller svartet for ham. Vanlig er også beskrivelser om at han fikk ”black out” og ikke husker noe av det han har gjort. Men oftere enn noe annet dreier forklaringene seg om

hva det var jenta gjorde i forkant som fikk han til å begå disse handlingene. Neste kapittel skal i stor grad dreie seg om disse forklaringene.

4.3 ”Jeg vet hvordan han egentlig er. Jeg ser at han ikke ønsker å slå, og kan ikke annet enn å støtte ham.”

Overskriften er et sitat fra materialet, og en illustrasjon på hvordan jentene i utvalget typisk resonnerer. Dette kapittelet vil omhandle hvordan jentene attribuerer skyld og hvordan de tenker om mannens sanne jeg. Jeg vil her se nærmere på beskrivelser som illustrerer hvordan det å leve i vold kan synes logisk for dette utvalget med unge jenter.

En stor del av hverdagen til disse jentene som lever med vold i sine parforhold synes å bestå i å være på vakt, og oppmerksom på faresignaler. De beskriver at de prøver å være flinke og pliktoppfyllende og kun gjøre det de får lov til. Selv om de mener at de følger reglene for å unngå ny vold, kan vold likevel forekomme. Mange av jentene forklarer at de noen ganger glemmer seg eller misforstår, eller på andre måter provoserer mannen sin uten å mene det. Ofte kan han utsette henne for vold i forbindelse med beskyldninger om utroskap eller andre ting hun ikke kjenner seg igjen i. Mange forteller om hvordan de har lært seg å vokte hvert ord, og frykter konsekvensene hvis de ikke helt får det til. Jentene kan fortelle at han slår henne fordi hun gjorde noe han ikke likte, fordi han eller hun misforsto noe, eller fordi han synes hun er stygg eller dum. Forklaringene som gjerningsmann og offer gir på volden går over i hverandre i dette datamaterialet. I jentenes beskrivelser kan det være vanskelig å vite hvem av dem som mener hva, om det er mannen som gir årsaken, om det er hennes forståelse av det som skjedde, eller om de har felles forståelse av hendelsene og årsakene til at de forekommer. Noen ganger står det beskrevet spesifikt at det er han som gir forklaringen, og den vanligste årsaken jentene da oppgir, er at hun irriterer og provoserer ham. Jentene forteller at de ikke mener å gjøre det, eller at de prøver hardt å unngå å provosere. Mange ganger tror de at de vet hva som provoserer og prøver derfor å unngå å gjøre akkurat dette, men de beskriver også at denne unngåelsen igjen kan provosere fram en voldsepisode. Sol forteller at hun noen ganger misforstår, derfor blir kjæresten sint og slår henne. Hun forteller at hun i dag mistolket hans råd om matlaging som kritikk og ble redd, mye fordi han hevet

stemmen. Det at hun ble redd gjorde ham sint. Sol har i tillegg en funksjonshemming, og hun forklarer flere ganger i sitt brev at årsaken til volden er nettopp dette. Hun sier blant annet:

”Stemmer det at noen jenter kan gjøre som de vil uten å bli slått? Jeg kan jo ikke noe for hvordan jeg er skapt. Jeg er jo skapt i denne kroppen og kan ikke bytte den ut. Andre jenter vet ikke hvor heldige de er.”

Ofte vil jentene opplyse om at mannen aldri synes hun gir seg i en krangel, og at dette får han til å ”klikke”. Jentene forklarer at de prøver å holde seg saklige. Jenny forteller hva hun gjør feil:

”Jeg vet jo at jeg provoserer det fram rett og slett fordi jeg ikke tenker meg nok om! Jeg gjør det ikke med vilje så klart, og jeg prøver å skjerpe meg. Dette trenger jeg hjelp til.”

Irene på 17 år har en tolkning av hvorfor hennes kjæreste slår henne som er ganske typisk for utvalget:

”Jeg er veldig plagsom av og til.”

De fleste av jentene i dette utvalget forteller at de har en dypere forståelse av hvorfor mannen er voldelig. Disse forklaringene synes å gjøre at jentene forblir i forholdet, og dreier seg særlig om oppveksten mennene har hatt. Begrunnelsene involverer gjerne elementer som voldelige foreldre eller oppvekst i fosterhjem. Ofte nevnes også alkohol eller rus, enten i barndomshjemmet eller at mannen selv sliter med dette. Flere av jentene presiserer at han kun er voldelig når han drikker. De kan opplyse om at han ikke har mange venner og at ingen andre forstår ham, og at han derfor har det vanskelig. De fleste forklaringene bygger opp under at han egentlig er et godt menneske, og volden er utenfor hans kontroll. Alexandra på 21 år illustrerer nettopp dette. Hun forteller at kjæresten har begynt hos psykolog, og nå har de forstått at volden skyldes vold fra oppveksten hans. Hennes tanker etter at de fant årsaken:

”Jeg var glad for å endelig få en grunn, vite at det ikke var min feil. Da han åpent fortalte meg om oppveksten sin, gikk det opp for meg at jeg virkelig elsker ham så utrolig mye og jeg vet at han elsker meg også. Jeg klandrer han ikke for volden, det er ikke hans feil. Jeg kommer til å stå ved hans side uansett hva folk måtte si og mene. De vet ikke hva som ligger bak.”

Jentene mener gjerne at de kjenner mennenes sanne jeg, som er en helt annen enn den han viser når han er voldelig. De beskriver at det er dette som gjør at de blir i forholdene. De fleste av jentene finner bevis for at mannen deres egentlig er snill. Jenny synes å mene at hennes manns sanne jeg vises i det faktum at han ikke har vært voldelig hele tiden mens de har vært sammen:

”Han er en av de snilleste personene jeg har møtt, han er bare god og vil andre godt. Han begynte ikke å legge meg i bakken før vi hadde vært sammen i et år, nå har vi vært sammen i to år.”

Jenny forteller i tillegg at han heller ikke mener det når han er voldelig mot henne. Slik som Jenny og mange av de andre gir også Sara på 22 år en ganske lik beskrivelse av sin samboer:

”Jeg vet hvordan han egentlig er, jeg ser at han ikke ønsker å være dette mennesket. Han er et enestående menneske som gir så mye positiv energi og er snill mot alle, men han sliter.(...) Jeg ser at han ikke ønsker å slå, og jeg kan ikke annet enn å støtte ham.(...) Han forteller alltid hva det var jeg gjorde som fikk han til å slå, ikke for å legge fra seg skyld, men for å forklare at han sliter”

Sara forteller her på flere måter hvordan hun ser hans sanne jeg. Hun beskriver ham som enestående og at hun vet at han egentlig ikke ønsker å slå. Hun forteller også at det ikke er for å gi henne skylden at han sier hva det var hun gjorde galt som fikk han til å slå.

Bevis for mennenes godhet kan også finnes i hvordan de oppfører seg etter at de har vært voldelige. Dette beskrives av Veronica, som er eldst i utvalget med sine 28 år:

”Jeg blir av og til redd når jeg hører stemmen hans i telefonen, og når jeg vet han skal besøke meg klarer jeg nesten ikke å få med meg beina, jeg har bare lyst til å flykte.(...) Jeg har veldig ofte hjertet i halsen av redsel for hva han kan gjøre dersom han ikke er fornøyd med svar jeg gir ham.(...) Men etter at han har vært voldelig, går han alltid frivillig når jeg ber ham om det. Og jeg er nesten bare redd ham når han drikker, for egentlig er han en kjernekar.”

Veronica forteller her om sin frykt for hva han kan gjøre mot henne, men fremholder likevel at han egentlig er en kjernekar og at det stort sett er alkoholen som får ham til å være voldelig. Hun fokuserer også på at han går frivillig etter vold, men forteller også at hun må be ham om det.

Viljen til å tro det beste om andre, og da spesielt om kjæresten, ser ut til å gjelde i svært stor grad i dette utvalget. Jentene synes å ha en forventning om at mannen en gang skal innse hva han gjør galt og slutte å være voldelig, og bli den hun mener er hans sanne jeg. Mina er 21 år og har i fire år vært kjæreste med mannen som utsetter henne for vold. Han har mange ganger blitt anmeldt for vold - mot andre mennesker. Mina stiller følgende spørsmål på forumet:

”Hvor lang tid skal jeg gi ham til å forandre seg?”

De aller fleste av jentene følger et lignende mønster av bortforklaringer og beskrivelser om at kjæresten egentlig er snill og at de venter på at han skal vise denne siden av seg selv. Ut i fra hva de forteller ser det ut til å kun være to av jentene i dette utvalget som ikke tar på seg skyld. Disse to jentene er veldig sinte etter siste grove voldshendelse, som begge oppgir at hendte kvelden og natta før. Begge forteller at de skriver sine innlegg etter at mannen har gått på jobb. Den ene, Vivi, har opplevd vold av og på i de tre årene de har vært et par, og nå innser hun at han ikke vil forandre seg. Hun er veldig sint:

”Siden jeg ikke klarer å banke ham tilbake, får jeg bare gjøre det med andre metoder, og jeg kan gjøre mye i sinne. Så nå har jeg saget i stykker Nikeskoene hans til 2000 kroner som han har jobbet så hardt for å få + dunjakken hans. Så har jeg pakket det inn i gavepapir og skrevet en lapp: ”Det er dyrt å banke kona si”.

Vivi fortsetter innlegget sitt ved å fortelle at hun klarte å snike husnøkkelen ut av lomma hans før han gikk på jobb, og har pakket resten av tingene hans og satt dem ute. Deretter sendte hun ham en sms og sa han burde komme og hente tingene sine siden alle verdisakene hans sto ute.

Den andre jenta som sier hun er sint, er Ida på 20 år som har vært sammen med kjæresten i 6 måneder. Hun skriver:

”HELT SYKT. Det verste er at han kjefter på meg og mener det er min feil. Men hva faen a... Jeg slår da ikke selv om han irriterer meg til tider. Man skal ikke slå for det, eller hva? SYKT.”

Ida avslutter innlegget sitt med:

”Men spørsmålet mitt er: Tror dere slike mennesker kan forandre seg???? Han er jo syk og prøver å trække meg ned når han mener det er min feil. Sist gang han gjorde dette så lovet han meg å aldri gjøre det igjen. Yeah right. Jævla mother... pip – faen i helvete, jeg er så såra og forbanna.”

Ida sitt innlegg er spesielt fordi hun svarte på sitt eget innlegg to ganger etter det første. I det første svaret, som kom tre dager etter det første innlegget, er oppdateringen slik:

”Takk for svar, alle sammen. Vi har kommet til en løsning. Han skal gå i terapi. Så får vi ta det derfra. De sier jo at dette skal funke.”

Den siste oppdateringen fra Ida, som ble postet 2 måneder senere, lyder slik:

”Tenkte jeg skulle fortelle at det er slutt for over en måned siden, det funka ikke. Og jeg skal på date med en kjekk mann. Sommerfugler i magen...”

Det kan se ut til at selv om Ida gikk tilbake etter det første bruddet, fullførte hun prosessen og ble blant dem som forlater det voldelige forholdet. Jeg tolker Ida sin beskrivelse dithen at hun ikke lenger fant noen logikk i å bli hos sin voldelige

kjæreste da hun innså at han ikke vil forandre seg. Hun tror ikke lenger på hans anger og beklagelser.

De følgende avsnittene skal dreie seg om nettopp hvordan anger forekommer å være essensielt i opprettholdelsen av de voldelige forholdene.

4.4 Anger

Noe av det som oftest går igjen i materialet, er hvorvidt mannen angrer eller ber om unnskyldning etter voldsepisodene. Dette synes å være en viktig del av forholdene, og får svært mye fokus. Det følgende skal omhandle denne angeren, eller mangelen på den. Marie forteller:

”Det som gjør det vanskelig, og som er grunnen til at jeg blir her, er at han plutselig blir ”skrudd av” og gråter og ber om tilgivelse, og lover meg gull og grønne skoger, og oppfører seg eksemplarisk helt frem til neste utbrudd. Jeg blir så usikker, for når vi har det bra i forholdet, har jeg det bedre enn jeg noen gang har hatt det.”

Sara forteller dette om sin samboers anger:

”Han sier han vil jeg skal dra, men når jeg går mot døra så stopper han meg, han gråter hysterisk til meg når jeg sier jeg skal forlate ham. Det er som om han vet han gjør noe galt, men han greier ikke at jeg skal dra.”

Det synes som at unnskyldningene underbygger antagelsen jentene har om at mannen egentlig er snill og at denne angeren viser hans sanne jeg, hvilket Jenny illustrerer:

”Han begynner alltid å gråte etterpå, og sier unnskyld i flere uker. Han lover alltid at han aldri skal gjøre det igjen. Han angrer virkelig.”

De gangene mennene ikke ber om unnskyldning, hender det også at jentene tilskriver anger til ham likevel. Karin er 27 år og blant de eldste i utvalget. Hun ble slått av

mannen sin på bryllupsnatta for en uke siden, etter et opphold fra vold. Han har ikke beklaget det som skjedde. Hun vil gjerne attribuere anger til sin mann:

”Er det så mye å forlange? At han sier at han angrer? Det er alt jeg ber om! Jeg elsker ham og synes synd på ham, for innerst inne har han det vondt. Det vet jeg. Han angrer, det er ikke bare noe jeg sier, for han angrer sårt. Han viser det bare ikke.”

Karin går så langt at hun sier at anger er alt hun ber om. Flere av jentene sier det samme.

De gangene unnskyldningen ikke dukker opp, og jentene heller ikke kan spore anger eller attribuere den til ham, beskrives også dette. Flere forteller at de har store problemer med å forstå denne mangelen, og at hun heller ikke forstår hvordan han bare ler av henne hvis hun gråter eller forteller ham at han er voldelig. Neste avsnitt skal omhandle denne mangelen på anger fra mannens side, samt hvordan jentene forklarer den.

4.5 Han forstår ikke hva han gjør

I de tilfellene hvor angeren ikke kommer, vil jentene ofte hevde at problemet ligger i at mannen ikke forstår hva han gjør mot henne, og heller ikke forstår hvilken smerte han påfører. Jentene beskriver hvordan de har forsøkt å forklare for ham at han er en voldelig kjæreste, hvor vondt det gjør, at han skremmer henne, eller at hun ikke finner seg i dette. Det er mange som nettopp søker råd om hvordan hun skal få ham til å forstå alt dette. En av jentene sier at mannen tror at den eneste måten han kan få henne til å gjøre som han vil, er å slå henne, selv om hun har fortalt ham at dette ikke stemmer. Han fortsetter å slå når hun gjør noe feil eller noe som han ikke liker, og hun sier hun trenger hjelp til å forklare for ham at han ikke trenger å gjøre det.

Malin på 17 år er sammen med en som sier at han vil gjøre det slutt med henne, men som hun mer enn noe annet vil beholde. Hun beskriver hvor gjerne hun vil at kjæresten skal forstå hvor vondt det gjør henne at han ikke er lei seg etter en voldsepisode:

”Etter at han slo og sparket meg håpet jeg at han skulle trøste meg og gjøre meg glad igjen, men i stedet sa han at han savner singellivet og ikke er typen til å være i et forhold. Han kan ikke forstå hvor vondt det gjorde meg at han slo og sparket meg og ikke var lei seg for det etterpå.”

Jenny er en av flere som stiller dette konkrete spørsmålet i sitt innlegg:

”Hvordan kan jeg få ham til å skjønne at dette er uaktuelt for meg, og at jeg ikke orker dette mer?”

Det kan virke som at mange av jentene tar ansvaret også på denne måten, ved at de må få ham til å forstå. Det synes som at det er logisk for dem at dette også er hennes ansvar.

Blant forklaringene jentene gir på hvorfor de blir i volden er det to jenter på 16 og 17 år, som spesifikt sier at de ikke vil forlate kjæresten fordi de er redde for at han vil finne en ny dame og være snill mot henne. Karoline forklarer:

”Jeg klarer bare ikke å dra fra ham. 2 år med tårer og dritt, men jeg får meg ikke til å dra. Jeg er så redd for at han skal finne seg en ny kjæreste.”

Lene, som er 16 år, beskriver det slik:

”Jeg er livredd for å slå opp med kjæresten min kun pga jeg vil ikke se ham med en ny kjæreste. Jeg nekter å la han finne ny og være sååå snill med henne. Det er grusomt å tenke på. Hvorfor ikke bare skjerpe seg og være snill mot meg?(...) Er kun det som holder meg tilbake.”

Begge jentene beskriver et liv med mye smerte, både fysisk og psykisk, med stor grad av kontroll. De forventer likevel at han en gang skal bli snill, og ønsker da å være den han er snill mot. Det virker som det disse to frykter er at all jobben de har lagt i forholdet, og bearbeiding av ham, vil tilfalle en annen jente i stedet for henne, slik at det blir den nye jenta som får oppleve hans sanne jeg.

I dette datamaterialet oppgir de fleste hva som er grunnen til at de blir hos sin voldelige kjæreste. Ei jente forklarer at hun ikke vil klare å flytte siden hun har

agorafobi og sosial angst. Flere forteller at mannen har ødelagt henne psykisk, fått henne inn i en depresjon, eller at hun er i ferd med å gå under. De beskriver at de på grunn av volden sliter med følelser av skam, skyldfølelse, mislykkethet, eller en opplevelse av at de har skuffet familiene sine. Merete, på 25 år, har vært i forholdet sitt i tre år. Hun forteller at hun er redd for at kjæresten skal utsette henne for vold igjen, og at dette går ut over hennes psyke. Hun beskriver at hun har blitt usikker og nedtrykt og at hun ikke ser hvilke valgmuligheter hun har. Hun plager også seg selv med at det er hennes feil, og at hun tiltrekker seg denne typen menn, siden dette er hennes andre voldelige kjæreste. Hun føler skuffelse over å ha mislyktes igjen.

Mange forteller om depresjon og frykt. Likevel er det kun tre av jentene som oppgir frykt for represalier som en grunn for å bli i sine voldelige parforhold:

- 1) Marte tenker at kjæresten er tvers gjennom ond, og tror han vil finne henne dersom hun skulle gå fra ham.
- 2) Trude er redd kjæresten blir veldig sint hvis hun forlater ham.
- 3) Anniken som er 17 år beskriver sin kjæreste som typen til å ta sitt eget liv om hun skulle gjøre det slutt.

Selv om flere av jentene beskriver en tilværelse som ofte inkluderer frykt, både mens volden pågår og ellers, virker det ikke som det hovedsakelig er frykt som gjør at de vil bli i forholdene.

Det de aller fleste oppgir er grunnen til at de blir hos sin voldelige kjæreste er fordi de kjenner mannens sanne jeg og mener dette er den store kjærligheten. De sier de har en sterk kjærlighet for hverandre, og beskriver forholdet som helt spesielt, både for han og henne. I dette materialet synes dette å være hovedgrunnene til at jentene jobber hardt for få forholdet til å fungere. Neste kapittel skal omhandle denne kjærligheten, og hvordan jentene beskriver den.

4.6 Den store kjærligheten

Mens jentene i utvalget anvender et nøkternt og mildt språk uten utbroderinger når de beskriver volden, er ofte det motsatte tilfellet når de beskriver mannen sin eller kjærligheten mellom dem. Mange beskriver at mannen tidlig fortalte at han elsket henne, noen allerede en av de første dagene i forholdet.

Jentene skildrer mennene som drømmeprinsen, og de bruker gjerne adjektiver som kjempepen, kjekk, utadvendt, positiv, hengiven, verdens herligste mann. De forteller at han ofte gjør ting for henne, eller at han er en gledesspreder som som ikke vet hva godt han kan gjøre for andre, at han har et vakkert hjem eller en bra jobb. ”Snill” er det ordet som oftest forekommer i beskrivelsene jentene gir. Det er tydelig at det er mannen og kjærligheten som er i fokus, volden beskrives som en liten del av forholdet, som jentene må bli kvitt for å oppnå det kjærlighetsforholdet de ønsker seg så sterkt.

Flere forteller om problematiske liv og mangel på tilhørighet, og de beskriver forholdene sine som en vei ut av dette. De behøver ikke lenger være ensomme eller alene, men har nå en nær person i livet sitt. Selv når de beskriver hendelser som potensielt kan være livsfarlige, kan de i neste setning si at de vet at han alltid vil være der for henne.

Jeanette er blant jentene i utvalget som beskriver hvor mye hun er villig til å ofre for kjærligheten til en gutt som har prøvd å ha sex med henne og som slår henne. Hun forteller:

”Han kan slå meg så mye han vil, jeg vil fortsatt elske ham”.

Jenny skildrer kjærligheten mellom henne og samboeren:

”Jeg elsker ham over alt på denne jord, og han elsker meg. Jeg elsker ham mer enn dere kan forestille dere.”

Sol frykter alltid at hun skal si noe galt så samboeren slår henne, og hun er redd han skal drepe henne. Om tilhørigheten hun har funnet i ham og kjærligheten deres forteller hun:

”Jeg er samboer med verdens herligste mann. Han er faren til mine fremtidige barn, jeg vet jeg skal dø med ham. (...) Moren hans er min elskede svigermor, moren min elsker ham, faren min elsker ham, jeg elsker alle vennene hans. Vi bruker all tid og penger sammen, vi har en vakker leilighet. Vi er sosiale, men aldri uten hverandre.”

Karin gjengir sine tanker:

”Hva med kjærligheten vår hvis jeg går fra ham? Hva med fasaden vår? Uten dem har jeg ingenting. Alle vet (tror) at vi har det så bra.”

Alexandra opplevde den første av mange voldelige episoder på hotelltur sammen med familie. Volden foregikk i flere timer. Hun forteller:

”Han truet meg med forskjellige ting og slo meg så jeg fikk smerter og lammelser i armen, men smerten i armen min var ingenting imot den smerten jeg følte i hjertet mitt. I det øyeblikket klarte jeg ikke å tenke klart, men jeg var sikker på at i det øyeblikket mannen jeg elsker brukte vold mot meg, begynte mitt hjerte fysisk å blø.”

Alexandra viser med dette sitatet sitt fokus på kjærligheten, og ikke på selve volden. Malin forteller om sterke følelser for et forhold hun har vært i 2 år, som kjæresten hennes nå vil ut av:

”Jeg klarer ikke la ham gå siden han elsker meg og jeg elsker ham. Jeg prøver å reise meg opp for å gå på skolen, men smerten ved tanken på å miste ham trekker meg NED. Han er alt for meg. Selv om han slår, sparker eller skjeller meg ut, så tåler jeg det, for jeg elsker ham. Det eneste som kan gjøre meg lykkelig nå er å ha ham ved min side og at han forteller meg at han elsker meg.(...) Hjelp meg! Jeg viser jo all kjærlighet til han hele tida, men hva får jeg igjen for det? Jeg elsker ham så høyt at jeg kunne gjort hva som helst for ham. Hjelp meg snarest mulig vær så snill, jeg frykter at ting vil gå verre med meg!”

Malin sitt spørsmål på forumet tolker jeg som et intenst ønske om hjelp. Selv om historiene jentene presenterer til forveksling kan se like ut, har de likevel ulike grunner til å skrive sine innlegg i spørrespaltene. Følgende kapittel skal omhandle disse grunnene.

4.7 Hva jentene ønsker å få ut av sine innlegg på forumet

Flere søker ikke noe spesielt råd med sine innlegg, og har ingen konkrete spørsmål, de trenger bare få ut frustrasjon eller luften tankene sine. Noen sier de ikke vil fortelle om volden til noen de kjenner, og mange sier de ikke har noen de kan snakke med, og trenger noen å betro seg til.

Naomi på 19 år oppgir at grunnen til at hun ikke vil fortelle noen hun kjenner om volden er at de kanskje vil anmelde ham, og da er hun redd han vil miste jobben sin i forsvaret, fordi ”*de tar slike ting på alvor...*” Sol er en av dem som forteller at hun ikke har noen å snakke med, derfor søker hun råd på internett. Hun avslutter innlegget sitt med følgende kommentar:

”Jeg er ikke ute etter sympati, men det er godt å tømme seg for alt som har ligget og ulmet i hodet mitt så lenge.”

Bodil sier:

”Vet ikke helt hva jeg vil med dette innlegget, ville vel bare få luftet tankene mine litt. Jeg er psykisk sliten og vet snart ikke hva jeg skal gjøre eller hvor jeg skal gå.”

Enkelte jenter har konkrete spørsmål de ønsker svar på. Anniken gjorde det slutt med den voldelige kjæresten sin. Nå skal han i militæret. Det hun lurte på er om hun skal bli sammen med ham igjen når han kommer tilbake om et år, hvis hun ikke har kommet over ham, ”*for å starte et nytt liv?*”. Anniken viser på denne måten hvordan hun er villig til å senke sine krav om hun fortsatt er glad i ham om et år.

Uansett hva jentene spør om, har de det felles at de spør om hvordan *hun* skal forandre seg, hvordan *hun* skal få ham til å forstå, hvordan *hun* kan tilpasse seg eller venne seg til ham, hva *hun* kan finne på for at ting skal bli bedre. Det virker som de er beredt til å gjøre hva som helst, bortsett fra å bryte ut av forholdet. Flere jenter spør hva de gjør feil, og søker konkrete råd om hvordan de kan få mannen til å slutte å være voldelig mot henne eller hvordan de kan takle ham bedre.

Elisabeth beskriver at familien hennes først i det siste har begynt å komme overens med ektemannen hennes. Etter at han denne uken påførte henne skade så hun

måtte på sykehuset, føler hun at hun har skuffet faren og familien som endelig har akseptert ham. Hun vil gi ham en sjanse til. Hennes spørsmål er som følger:

”Hvordan kan jeg stabilisere forholdet til familien igjen?”

Marita på 17 år har tilgitt kjæresten for volden, men hun sier at han fortsetter å slå og voldta henne. Hun avslutter sitt innlegg med:

”Kan jeg stole på ham?”

Marte på 22 år stiller spørsmålet:

”Stemmer at jeg har så lite verdi at han kan skade meg?”

Ida har vært sammen med sin voldelige kjæreste i 6 måneder. Hun sier:

”Dette er egentlig ganske dumt, for jeg vet svaret selv. Og det er KOM DEG I HELVETE BORT IFRA HAN! DU FORTJENER BEDRE. Men jeg skriver dette innlegget fordi det er jo greit å få andres syn på saken.”

Flere forteller om hva slags råd de forventer å få, eller hvilke råd de selv ville gitt hvis de hørte om andre i lignende situasjon. I de tilfellene opplyser de samtidig om at situasjonen er annerledes enn den virker utenfra.

Noen av jentene spør åpent hva de skal gjøre eller hva andre hadde gjort i samme situasjon, mens mange er svært klare med hensyn til hva slags råd de ønsker å motta eller eventuelt ikke motta. Sara forteller hva slags råd hun ønsker og ikke ønsker:

”Jeg skriver ikke dette for å få typiske svar som ”Kom deg vekk fra ham!” Jeg ønsker å få litt hjelp, ikke bare for min skyld, men også for hans del.”

Også Irene er blant dem som er svært spesifikke med tanke på type råd hun ikke ønsker:

”Jeg elsker gutten mer enn dere kan forestille dere, og kommer ikke til å slå opp med ham med det første. Så å komme og fortelle meg det funker ikke. Å få ham på aggresjonskurs funker heller ikke. Det har han prøvd før, og nekter å gjøre det igjen. Hva kan vi gjøre? Annet enn samlivsbrudd, terapi eller sinne-mestring? Jeg går selv til psykolog. Jeg vet virkelig ikke hvordan jeg kan få det ordentlig frem for ham at jeg ikke orker mer om han ikke holder opp.”

Enkelte jenter beskriver at de forstår at de må bryte ut av forholdet, og det de ønsker er at noen skal gi henne motivasjon, råd og mot til å gjøre det slutt. Marie forteller om hva hun ønsker hjelp med:

”Gi meg mot til å slå opp med samboeren min...som er voldelig. Jeg er så usikker og sliten av denne indre krigen. For når vi har det bra, har jeg det bedre enn jeg noen gang har hatt det. Men jeg vet jo hva som bør gjøres. Håper noen har noen gode ord og råd som kan motivere meg til å komme meg ut.”

Flere jenter har som Marie motstridende følelser til forholdet og et eventuelt brudd. Neste kapittel skal skildre denne ambivalensen som så mange av jentene forteller om.

4.8 Ambivalens

De fleste av jentene beskriver en ambivalens når det gjelder å bli i det voldelige forholdet sitt. De ber gjerne om råd for å få seg ut av forholdet, men sier i neste setning at de vil bli eller at det er umulig å gå, gjerne fordi følelsene er så sterke at å forlate forholdet ikke er et alternativ. Ofte står det i overskriften at de ønsker hjelp til å gå ut av forholdet, mens resten av innlegget dreier seg om hvordan hun skal gå fram for å få han til å forandre seg, eller forklarer grunnene til at hun ikke kan forlate ham. Mange sier at de ikke finner seg i det, selv om volden fortsetter og de fortsatt er i situasjonen.

Ambivalens er svært tydelig hos Karoline . Hun beskriver forholdet med samboeren som *”to år med bare tårer og dritt”*. Likevel avslutter hun innlegget slik:

”Jeg vil bare komme meg vekk, men vet ikke hvordan jeg skal få overtalt meg selv”

Samtidig som hun beskriver forholdet som bare dårlig og forteller at å komme seg vekk er det eneste hun vil, forteller Karoline at hun trenger å bli overtalt til å gå.

Tone er 27 år, og den i utvalget som har vært sammen med kjæresten sin lengst, i 10 år. Hun ønsker å forstå sine egne motstridende følelser:

”Han får meg til å føle meg verdiløs og ubrukelig, så hvorfor tvholder jeg på ham?”

Veronica forteller om sin styrke i det å kaste ut sin kjæreste etter første gang han slo henne, men de har likevel fortsatt forholdet selv om de ikke lenger bor sammen. Hun sier hun kaster ham ut hver gang han viser ”samme takter”. Han planlegger barn med henne, men hun sier ikke noe om hva hun selv synes om disse planene. Hennes fokus synes å være på hans ønske.

Alexandra forteller om sine følelser i forbindelse med den første voldsepisoden:

”Vi ble venner igjen, og det kommer vel ikke som noen bombe at han unnskyldte seg og sa det aldri kom til å skje igjen. Jeg visste allerede før han sa ordene at det kom til å skje igjen, men jeg valgte å overse fordi jeg var så over skyene forelsket i ham.”

Trude forteller at hun vet at hun ikke kan være sammen med sin mye eldre og voldelige mann lenger, og i overskriften i innlegget ber hun om råd for å bryte ut. Men hun forteller videre at hun er veldig skuffet over familievernkontoret som hun oppsøkte i all hemmelighet sammen med sin mor. Grunnen til skuffelsen er at de bare ga henne råd om hvordan hun kan forlate mannen, når det hun egentlig ønsket var at de skulle gi henne råd om hvordan hun kan forholde seg til hans personlighet. Dette kan illustrere Trudes syn på sitt eget ansvar for å hjelpe mannen til sitt sanne jeg.

Susanne er 21 år, og en av to jenter som sier forholdet ikke er bra og at hun egentlig ikke elsker samboeren lenger. Hun beskriver sine motstridende følelser og forventninger til det voldelige forholdet hun har vært i i fire år:

”Han er villig til å forandre seg for min del, gå til psykolog, og starte livene våre på nytt, men dette har han sagt en stund, og han går jo aldri. Jeg synes i så fall vi har et dårlig utgangspunkt å starte på, men samtidig kan det ikke gå dårligere. Vi har planlagt og bestilt tur til syden om et halvt år, men jeg vet rett og slett ikke om jeg vil dra.”

Monica på 20 forteller om sine motstridende følelser når det gjelder et definitivt brudd med mannen som utsetter henne for vold. Hun sier hun har forlatt ham flere ganger, men alltid kommet tilbake fordi hun er knyttet til ham. Han slo og sparket henne for noen dager siden, og hun sier hun ”ble ganske svimmel av det” og at hun valgte å forlate ham etter denne episoden. Hun beskriver ”bruddet” slik:

”Jeg tok sakene mine og stakk. Og for nå er det ”over” for godt.”

Monica sin bruk av ordet ”over” i hermetegn i samme setning som ”for godt” kan tyde på at hun likevel ikke har bestemt seg for å bryte med mannen.

Det finnes flere tegn til at jentene i dette utvalget oppfatter volden som en del av livet. Dette kan arte seg slik som jeg tidligere beskrev om volden ved at jentene minimerer eller bortforklarer, men kan også komme til syne i andre uttrykk. Jeg skal i det følgende avsnittet beskrive disse uttrykkene.

4.9 Normalisering/vanliggjøring av vold

Noen få jenter forteller at mannen nå har sluttet å være fysisk voldelig, gjerne etter nylig kurs i sinnemestring eller behandling hos psykolog. Disse jentene beskriver at den psykiske volden likevel fortsetter, men de vil da typisk kalle det noe annet. Alexandra, som tidligere i forholdet lå våken om nettene og fryktet at kjæresten skulle drepe henne, kaller det han gjør mot henne nå for å misbruke tillit:

”Jeg har kjent frykten på kroppen og fryktet at min siste time var kommet. Der og da var jeg villig til å gjøre hva som helst for å slippe dette helvetet, og selv tanken på at han skulle drepe meg var ikke så skremmende.(...) Nå bruker han ikke vold mer. Men det hender at han misbraker tilliten min. Jeg har blitt kalt

hore, feit, kjerring, og han sier det er slutt annenhver dag. Jeg får høre at han kan finne ti ganger bedre jenter enn meg, og at han skal være utro. Ja, han har sine feil, jeg har mine.”

Når det gjelder tidligere erfaring med vold nevner jentene i dette utvalget ofte, nærmest i forbifarten, at de selv har vokst opp i vold, og/eller hatt en tidligere kjæreste som også var voldelig. Grunnen til at de opplyser om dette synes først og fremst å være for å illustrere at volden de nå opplever ikke er like grov som den de har opplevd tidligere i livet, eller for å forklare hvorfor de reagerer ekstra negativt på å bli utsatt for vold av mannen. Flere sier også at de sikkert ikke ville synes det var så vanskelig eller et like stort problem hvis de ikke hadde opplevd vold tidligere. Dette illustrerer Monica, som gjerne vil bli sammen med en eldre mann hun pleier å ha sex med, men som slår henne. Hun uttrykker seg slik:

”Jeg blir helt utslitt av å erfare vold så ofte, går alltid med blåmerker her og der. Jeg er jo glad i ham, men vet innerst inne at han ikke er bra for psyken min. Jeg har vært gjennom mye og tåler mye – så lar det meste prelle av. Men kan hende jeg blir lei meg hvis han slår meg hardt, for da får jeg litt flashback til vold i familien.”

Enkelte av jentene forklarer at grunnen til at mannen er voldelig er at han ble utsatt for vold som liten, men de fleste som nevner vold i mannens barndom forteller det mer indirekte. Jenny er blant dem som bruker tidligere erfaring når hun forklarer mange elementer i disse utsagnene:

”Jeg har sagt til ham flere ganger at dette skremmer meg, og at jeg blir redd ham. Jeg har tidligere vært i et voldelig forhold, og hadde en voldelig far, så dette blir for mye for meg. (...) Han har aldri slått noen annen dame i hele sitt liv, han tok ikke engang igjen da mora hans mørbanka han hele tida da han bodde hjemme. Han har banket opp mange gutter i sitt liv, også på grunn av meg, men det er et år siden.”

Blant det Jenny forklarer er at grunnen til at hun reagerer så sterkt er fordi hun tidligere har opplevd vold både av far og tidligere kjæreste. Dessuten forteller hun at

hun er den eneste jenta han har slått, selv om han har slått mange andre gutter. Samtidig forteller Jenny at han også har vokst opp i vold, slik som hun selv selv gjorde.

Mina er blant dem som synes å beskrive sin mann som generelt voldelig som en formildende faktor:

”Problemene er egentlig ikke store.(...) Når han blir sint, svartner det for ham, og han slår ned hvem som helst, ikke bare meg. Når han er ute ender han alltid i slosskamp med fremmede, også uten at han har drukket, og han har blitt anmeldt for vold mange ganger.”

Sol forteller hvordan andre mennesker utenfor parforholdet er med på å normalisere og forklare volden hun opplever:

”Moren hans har fortalt meg at han har hatt problemer med aggresjon siden han var liten, men at han aldri har slått noen jente før. Alle kjærestene mine har slått meg. Jeg tenker at jeg fortjener det, siden to av eksene mine fortalte meg at jeg trigget egenskaper i dem sånn at de slo meg. (...) Hva gjør jeg feil?”

I denne delen har jeg forklart hvordan vold synes å være en naturlig del av noen menneskers liv. Den følgende delen vil dreie seg om hvordan disse jentene ser seg selv i forhold til andre mennesker som også har vold som en del av sine liv.

4.10 Posisjonering

Ut ifra deres forklaringer er det sannsynlig at jentene i prinsippet ville se på det som blir gjort mot dem som vold, hvis det bare hendte med noen andre. Flere av jentene sier også at hvis de hadde sett dette utenfra, ville de sagt det var vold og at offeret måtte komme seg vekk. Samtidig beskriver de at det samme ikke gjelder dem selv. På denne måten kan det se ut til at de posisjonerer seg i forhold til andre jenter som også lever i vold.

Mange av jentene presiserer at de ikke er som andre jenter som lever i voldelige forhold. Typisk forteller de at det ikke er greit for dem å bli slått, de finner seg ikke i det, de er ikke svake. Flere av jentene opplyser om at de har en forståelse av at situasjonene kan virke like for en som ser dem utenfra, men vil samtidig presisere at hennes tilværelse er unik, hennes forhold til mannen er unikt, og at mannen i seg selv er unik. Flere sier at hvis de hadde hørt om ei jente som ble utsatt for det samme som hun blir, ville hun sagt at hun skulle løpe derifra, men hennes situasjon hennes er helt annerledes enn den synes å være. Hun beskriver seg selv og mannen som unntaket fra regelen fordi det hun blir utsatt for er ikke like grovt, det forekommer ikke like ofte, han er egentlig snill, og kjærligheten mellom dem er sterk.

Det virker sånn sett som at de har en formening om at når andre opplever vold i sine forhold er det oftest uten grunn, volden er mye grovere, mannen er grunnleggende slem og jenta er svak og finner seg i det. Vold som andre utsettes for blir på denne måten klarere definert og en stabil kategori, mens volden som de selv utsettes for defineres ut ifra kontekst og betingelser.

Merete forteller at hun lever i sitt andre voldelige parforhold, og har vært sammen med sin nåværende kjæreste i 3 år. Hun er skuffet over seg selv og den situasjonen hun igjen har havnet i, men hun tror samtidig at det er ganske vanlig. Hun forteller:

”Dette er et stort dilemma. Et taust problem jeg tror flere par sliter med, og som i mange tilfeller skjules for omgivelsene med bortforklaringer og løgner. Jeg ser jeg på meg selv som ressurssterk og oppegående, en sterk person. Jeg identifiserer meg ikke med gruppa av undertrykte kvinner, og likevel er jeg i denne situasjonen, sannsynligvis sammen med mange andre.”

Ut i fra hva Merete sier, kan det se ut som at hun har en grunnleggende holdning om at kvinner som lever i vold er en egen gruppe med ressurssvake og ikke oppegående kvinner, helt annerledes enn henne. Derfor identifiserer hun seg ikke med dem. Flere av jentene forteller at de alltid har sagt at de aldri skal være sammen med en mann som utsetter dem for vold, uansett hvor høyt de elsker mannen, men at de likevel har havnet i den situasjonen. Blant dem er Susanne som har blitt slått av kjæresten sin i 3 ½ av de fire årene de har vært sammen. Hun forteller:

”Jeg har sagt til meg selv at jeg ALDRI skal ha en kjæreste som slår meg, men hva har jeg rota meg inn i?”

Jentene synes å ha tatt et standpunkt om å ikke finne seg i vold, uten at de går nærmere inn på hva dette standpunktet innebærer i praksis.

Alexandra lever fortsatt med daglig psykisk vold etter at kjæresten sluttet å slå henne. Hun forklarer sine tanker om seg selv i forhold til andre som lever i vold:

”Du som leser dette tror vel jeg er en evneveik idiot som fremdeles er sammen med ham, og jeg skjønner det så godt. Jeg hadde tenkt det samme om situasjonen var omvendt. Jeg kan ikke gi noe bedre svar enn at jeg virkelig elsker ham og jeg vet at han elsker meg også. Det finnes stunder der vi er som alle andre sier: Perfect match. (...) Vi har det perfekt sammen. Virkelig perfekt. Og jeg er lykkelig. Seriøst overlykkelig.”

Alexandra forteller på denne måten at hun selv ville tenkt om andre i samme situasjon at de var evneveike idioter, men at hun imidlertid vet at hun og kjæresten er perfekte for hverandre, derfor blir dette annerledes. Hun kommer med en sterk oppfordring til andre jenter som lever i voldelige parforhold i slutten av sitt innlegg:

”ALDRI tillat deg selv å la en mann undertrykke og mishandle deg - du er verdt mye mer enn en sånn dust! Det er aldri din feil at han slår! Gå ifra ham og se deg aldri tilbake! Selv om min historie kanskje endte som i eventyrene, betyr ikke det at din vil det. Jeg tok en farlig sjanse. Menn som slår, vil aldri slutte å slå... Stort sett.”

Selv om kjæresten fortsatt utsetter henne for psykisk vold, skildrer Alexandra forholdet som i eventyrene. Men hun advarer samtidig alle andre mot å gjøre som henne og bli i et slikt forhold, og setter seg selv på denne måten i en særstilling.

Ved å presentere mine funn og jentenes egne sitater har jeg forsøkt å vise hvordan disse jentene opplever å leve med vold som en del av livet. Det ser ut til at det er flere elementer som til sammen gjør at de finner en slags logikk i denne tilværelsen. Disse elementene vil jeg diskutere videre i neste kapittel av oppgaven.

5 Et liv på andres premisser - Diskusjon

Som avslutning på oppgaven vil jeg diskutere voldens logikk ut ifra mine funn.

Forskning på vold i parforhold har i stor grad vært ensbetydende med forskning på etablerte, voksne kvinner. Utvalget i denne studien er yngre jenter, og jeg mener at jeg kan vise hvordan funnene skiller seg fra annen forskning på grunn av denne aldersforskjellen. Innledningsvis vil jeg diskutere dynamikken i det voldelige parforholdet i lys av eksisterende forskning. Lenger ut i diskusjonen vil jeg komme tilbake til forskjeller mellom utvalget i denne oppgaven og andre utvalg.

5.1 Dynamikken

I utvalget til denne oppgaven beskriver jentene hvordan de tilpasser seg mannen og hans humør, og at de gjør alt de kan for å unngå å provosere ham. De forteller at selv om de prøver å unngå dem, dukker voldsepisodene opp, både i form av fysisk og psykisk vold. Mange av jentene forteller også hvordan volden etterfølges av perioder med enn mann full av anger og fortvilelse, som ikke vet hva godt han kan gjøre for at hun skal bli hos ham. Alle trinnene disse jentene forteller om i sine innlegg stemmer godt overens med Walker (1979) sin voldssyklus, med spenningsoppbygging, voldsepisoder, samt rolige perioder som Walker kaller for *honeymoon-fasen*. Akkurat slik Walker beskriver, forteller jentene at det er denne helomvendingen hos mannen som gjør at hun får nytt håp og velger å gi ham en sjanse til.

I følge Kirkwood (1993) må det sinne til for å forlate det voldelige forholdet. Dette opplever jeg at stemmer godt med hva de to sinte jentene i utvalget beskriver. De som synes å gjøre det slutt, er de som blir sinte og ikke (lenger) tar på seg skylden. Dette er noe som virker naturlig at vil skje når jentene ikke lar seg lamme og kue, i alle fall bare til et visst punkt. Kanskje er det også slik at det må et varig sinne til, og en sterkere og mer varig attribusjon av skyld på mannen (Pape & Arias, 2000). For uansett hvor rasende den sinteste jenta i utvalget virket over situasjonen og over mannen, gikk hun likevel tilbake til ham igjen før hun gikk fra ham for godt. Denne jenta sa hun visste at det ikke var hennes feil og hun fortalte til og at leserne burde

råde henne til å gå. Likevel vaklet hun i avgjørelsen sin fordi han overtalte henne til å prøve en gang til.

De fleste av jentene forteller at de skriver sine innlegg ganske umiddelbart etter en voldsepisode. Selv når de ikke synes å være sinte, setter de likevel spørsmålstegn ved enkelte ting som mannen gjør, og ved selve situasjonen, og det er derfor hun skriver innlegget i utgangspunktet. Det kan stemme at hun uansett vil være litt på gli, slik som det hevdes i Curnow (1997) sin teori om *open window*-fasen. Det virker som at jentene som er sinte klarer å skille mellom hvordan mannen *er* og hvordan hun håper han skal være, nettopp i denne fasen, og at det er derfor det er en mulighet for at hun skal forlate volden. Kanskje er det også nettopp på grunn av denne fasen at det er spesielt viktig med muligheten til å skrive på et forum slik som disse jentene har gjort. De kan skrive akkurat når de er i opplevelsen, eller rett etterpå, og før de har blitt bearbeidet av mannen, eller av sine egne følelser og tanker. Da er det også viktig at de også får svar med en gang, at det finnes noen som er klar til å gi råd akkurat når de trenger dem, ikke når vinduet er lukket og *honeymoon*-fasen har begynt. Flere av jentene beskriver hvordan tankene forandrer seg etter en voldsepisode. Ei av jentene forteller at når hun er sint etter at han har vært voldelig, har hun lyst til å forlate ham, men at når hun får roet seg ned tenker hun at dette ikke er nok til å forlate noen for.

Kanskje flere ser muligheten for å forlate volden på grunn av muligheten til å drøfte problemet på nett, fordi terskelen for å snakke om det med folk man kjenner eller å oppsøke krisesenter er så mye høyere? Selv om ikke mange av jentene er direkte sinte, virker det likevel som at de er i et øyeblikk med mer ærlighet angående situasjonen de er i, og at de er klar over at noe må forandre seg.

Jeg ser også for meg en mulighet for en forsinket, positiv effekt når det gjelder innlegg på forum på internett. Jeg tenker på mange måter at muligheten for å skrive et innlegg og legge ut på internett gir en unik mulighet i form av at de forplikter seg. De forplikter seg ikke så mye som hvis de hadde snakket om det ansikt til ansikt med kjente eller ukjente, men likevel er det et forum hvor de senere kan gå inn og se hva de selv følte akkurat i det øyeblikket de skrev. Dette kan være et viktig moment, da mange som lever i vold lukker øynene for realiteten i de rolige hvileperiodene. Jeg tenker at mange i disse periodene vil gå inn for å ”glemme” volden, og da heller ikke gå tilbake og sjekke hva men selv skrev. De vil her kanskje også angre på hva de skrev. Men *neste gang*, når de opplever å bli utsatt for vold igjen, vil de kanskje gå

inn på forumet og finne igjen både hva hun selv har skrevet og hva andre har svart. Dette kan, slik jeg ser det, åpne for muligheten for at jenta det gjelder denne gangen vil innse realiteten av hva hun lever i, bruke det åpne vinduet som Curnow (1997) beskriver, og komme seg ut.

Selv om jentene på mange måter beskriver volden som om den forekommer i faser, hvor de også har rolige perioder, er det likevel en undertone i deres beskrivelser som vitner om en mer konstant tilværelse av psykisk terror og *crazy-making*. Skildringene preges i stor grad av kontroll og maktmisbruk fra mannens side. Særlig jentenes beskrivelser av hva de selv gir avkall på for å tilpasse seg kjæresten er helt i tråd med Starks teori om *tvang og kontroll*.

Jeg anser at beskrivelsene av dynamikken i Walker (1979) og Stark (2007) sine teorier kan eksistere side om side, og samtidig, men at disse teoriene tar for seg hver sine problem i de voldelige parforholdene.

Tilstedeværelse av fysisk vold i syklus utelukker ikke konstant tvang og kontroll, men man kan tenke seg at kontrollen forandrer uttrykk i de rolige periodene i Walker (1979) sin teori. Kontrollen kan for eksempel dreie seg om å overøse henne med blomster rett etter volden, få henne til å bli ved å innynde seg, eller indirekte eller direkte forklare hvorfor han utsatte henne for vold ved å skylde på henne. Det å spille med kort han vet virker på henne, er også en form for kontroll. Han kan for eksempel gjøre ting for henne som han vet hun har ønsket seg lenge, for eksempel ta henne med på hennes favorittrestaurant. Kontrollen kan også bestå i å være enda mer sammen. Dette er eksempler på hvordan kontroll kan utøves i det som Walker karakteriserer som den rolige fasen.

5.2 Crazy making

Jentene forteller om å tvile på seg selv og miste kontakten med realiteten. De beskriver hvordan de tviler på ting de opprinnelig visste var sant. Det at de minimerer hendelsene kan i seg selv ses på som et tegn på kognitiv dissonans. *Crazy-making* fører til at jentene mister selvfølelse og selvtillit, og ikke føler at de lenger kan stole på seg selv. Det kan også få henne til å føle så mye at det bare må være kjærlighet, og hun kan tolke hans vold dithen at han også føler så mye at det noen ganger viser seg i feil uttrykk.

Crazy-making som begrep blir ikke brukt, men forekommer i stor grad, i teorien om traumatisk tilknytning (Dutton & Painter, 1981). Det er dette som gjør at ofrene knyttes til overgriper. Slik som jeg forstår traumatisk tilknytning eller Stockholmsyndromet (Graham et al., 1997), anvendes begrepet kognitiv forvrengninger først og fremst om en kognitiv prosess som oppstår i offeret, i dette tilfellet kvinnen som utsettes for vold. Prosessen skildres som noe som oppstår mellom voldsutøver og offer, mer eller mindre utilsiktet. Dette beskrives på mange måter som en ekstra bonus for den voldelige mannen, som får nok et verktøy for å kontrollere sitt offer.

Beskrevet av blant annet Walker (1991), Lempert (1996) og Stark (2007) er *crazy-making* en mer bevisst taktikk fra den voldelige mannens side, for å beholde henne i forholdet og på hans side. Jeg mener de kognitive forvrengningene i traumatisk tilknytning og Stockholmsyndromet beskriver samme fenomen som *crazy-making*. Jeg anser også at prosessen hos mannen i forskjellig grad er bevisst, og at han blir den mer bevisst underveis, etter hvert som han ser hvilke taktikker som fungerer best på sitt offer. Enten de bruker begrepet *crazy-making* eller ikke, beskriver de fleste forskere dette fenomenet som en indirekte kontroll, som virker inn på offeret på en rekke forskjellige måter. Uansett hva man velger å kalle det, virker det som det er *crazy-making* som bærer en stor del av ansvaret for hvorfor ofrene blir.

5.3 Behov for definisjon av vold

Det er interessant hvordan det finnes et behov for å definere hva vold faktisk er. På hjemmesidene til krisesentre og andre steder man kan få hjelp hvis man er utsatt for vold, står det som regel definisjoner for hva som er vold, så det er tydeligvis nødvendig å definere. Det er vanskelig å forstå for en utenforstående at jenter og kvinner må oppsøke definisjoner på vold for å se om de faktisk lever i det. Det kan virke som at det med en klar definisjon i hånd er litt mer lov å forlate mannen. Det er ikke bare selvfølelsen som lider, hun kan få lov til å gå fordi det er farlig.

På denne måten er begrepet vold, og hvordan det er definert, med på å avgjøre om de skal bli i forholdet. Dermed kan det tenkes at hvis det helt klart kan være enighet om at det er vold man opplever, så er det mer greit å gå. Valget blir på en

måte tatt ut av egne hender: Det er loven som har bestemt at man må gå. Det er ikke nok å føle seg ille, hun må få definert om dette faktisk er vold, og ikke minst, ulovlig.

Jentene skriver om det de fleste andre mennesker vil kalle vold, men beskriver det som noe annet. Mannen er i følge dem ikke nødvendigvis voldelig, men kanskje heller voldsom. Utenfra kan det se klart ut som vold, mens jentene differensierer. Ofte kan jentenes rasjonaliseringer av voldsepisodene virke ulogiske, hvor grad av vold ikke automatisk er etter alvorlighetsgrad.

Mennesker som ikke lever i vold vil antageligvis ha en klarere formening om hva som er vold enn de som lever midt oppi det, som har vært med på alle trinnene og som kanskje har vært i det hele livet. Volden vil ha en annen logikk når lever i den eller har vokst opp i den. Utenforstående vil oppgi klarere definerte kategorier for volden. Det er interessant at dette også stemmer for de voldsutsatte jentene, så lenge volden gjelder noen annen.

For mennesker som ikke lever i volden er det lett å se på volden som alt forholdet er, for offeret selv er det kun en liten del. Det virker også som jentene har fokus på at volden er alt, i andres voldelige forhold. Dette vil jeg diskutere i de følgende avsnitt.

5.4 Inn- og utgruppe; eget og andres liv i vold

Det kan være problematisk for en utenforstående å se nyanser innad i andre menneskers gruppe, eller det som man utenfra oppfatter som en gruppe (Leyens et al., 2003). Dette gjelder i høyeste grad vold. Som utenforstående kan det være lett å tenke at en selv ville gått i samme situasjon, og dette kan skape en avstand til de som utsettes for volden, og på denne måten plassere dem i gruppen *annerledes*, og som noen som tar andre valg enn man selv ville tatt. Har man aldri opplevd vold i nære relasjoner er det lett å kun se på selve volden. Man har ikke vært med på alt det som har ledet opp til situasjonen slik den er i dag, ei heller følt oppturene. Man vil kun se hvor skadelig dette er, og at den som utsettes for volden må ut av forholdet snarest.

På samme måte vil de færreste av disse jentene som lever i vold faktisk innse hva de selv er med på, og se på seg selv som en del av den gruppa. Hver og en av jentene opplever egen situasjon som mer differensiert, og ser nyansene i sin egen gruppe langt bedre enn i andres.

Eget og andres liv i vold synes å være to helt adskilte temaer. Mange av jentene nevner andre som befinner seg i samme situasjon som dem selv, uten at de selv ser på det som å være i samme situasjon. Likevel er det tydelig at de har tenkt gjennom situasjonen de er i og hvordan den må virke på andre. Mange er klar over hvilke råd de kommer til å få. De har ofte en forståelse av at situasjonen kan virke like for en som ser dem utenfra, men vil likevel se på sin egen tilværelse som unik, sitt forhold til sin mann som unikt og mannen i seg selv som unik.

Flere sier at hvis de hadde hørt om ei jente som ble utsatt for det samme som hun blir, ville hun sagt at hun skulle løpe derifra, men sier samtidig at hennes situasjon er helt annerledes enn den virker utenfra: Volden er ikke like grov, mannen er egentlig en snill mann og deres kjærlighet er sterk. Og hun finner seg ikke i det, slik som andre jenter gjør. Dette synes å være et viktig poeng for mange av jentene. De finner seg ikke i det og er egentlig ikke svake.

Mange forteller om et opprinnelig standpunkt om aldri å leve i vold. Det kan se ut til at de opplever at noe av det som skiller dem fra andre jenter som lever i vold er at de opprinnelig har dette standpunktet. Skjult motstand (Enander & Holmberg, 2008) kan på denne måten se ut til å være et opprinnelig standpunkt. Kanskje er det tilstrekkelig med en følelse av at man ikke er enig, og at de ikke ser dette standpunktet i andre voldsutsatte. Dette minner veldig om attribusjonsfeilen når de beskriver mannen som egentlig snill. Svært mange av jentene poengterer at det aldri har vært greit å bli slått, og at de ikke finner seg i det. Men samtidig blir de der, og de fleste har ingen planer om noe annet. Slik sett finner de seg faktisk i det. Hva legger de i å ikke finne seg i det? Hva mener de selv at de ville gjort annerledes om de *hadde* funnet seg i det?

Hva er grunnen til at jentene synes de selv er annerledes enn andre jenter som lever i vold? Har hun selv en slags visshet om at hun har, eller *burde* ha, makt til å forandre sin mann, mens hun samtidig ser at andre voldsutsatte ikke har denne makten i sine forhold, derfor er de forskjellige? Det er tydelig at når jentene ser andre forhold utenfra er det lettere å se at det er *voldsutøveren* som må forandre seg selv, for utenfra kan hun se at det ikke er den voldsutsatte som har denne makten til å forandre ham.

5.5 Han er egentlig snill

Når det gjelder hvem de voldelige mennene er, er det tegn på at alle de tre mennene som Gondolf (1988) beskriver finnes i dette utvalget. Den sosiopatiske kvinnemishandleren som har hatt mange møter med loven og tar i bruk spesielt grov vold. Den antisosiale kvinnemishandleren som også bruker grov vold, men som jentene beskriver at ingen ville trodd det om. I tråd med Gondolf sin beskrivelse av den siste typen kvinnemishandler, den typiske kvinnemishandleren, virker det å være mest av ham også i dette utvalget. Han angrer og ber om tilgivelse, og er den jentene vil tro at egentlig er snill. Angeren er det som oftest går igjen som forklaring på hvorfor jentene beholder kjæresten.

Jentene mener at de får glimt av hans sanne jeg og egentlige snillhet når han angrer etter at han har vært voldelig. Han *må* jo angre. Jeg ser på dette som en menneskeliggjøring, hvor jentene overhodet ikke tar høyde for at det er en mulighet for at mennene *ikke* angrer, eller at de faktisk mente å være voldelige.

De fleste av jentene forteller at den voldelige mannen egentlig er snill, eller de gir ham andre positive beskrivelser. Hva betyr det? Hva legger jentene i det å være snill? Hva karakteriserer en snill person for dem?

Når to av jentene i utvalget beskriver at de ikke vil forlate sin voldelige mann i frykt for han skal finne en ny kjæreste og være snill mot henne, tenker jeg at dette kanskje kan være en frykt hos flere selv om de ikke sier det direkte. De fleste av jentene synes å ha en så sterk tro på at mennene kan og vil forandre seg til det bedre at det synes naturlig om de tenker det samme som de to jentene som forteller om det. De er redde for at mannen skal innse hva han gjør feil og forandre seg *etter* at jentene har holdt ut så mye vondt og jobbet så hardt, og neste jente vil høste belønningen.

5.6 Ansvar

Jentene vil få kjæresten til å forstå hva han gjør, og at de ikke er så dumme og håpløse som mennene skal ha det til. Når han beskylder henne for noe og hun prøver å forsvare seg, får hun høre at hun aldri gir seg i en krangel, og dette kan få fram volden i ham. Jentene beskriver selv selv som stae og som en som burde ha gitt seg tidligere. Jentene ser ut til å tro at feilen ligger i at hun ikke klarer å forklare ham. Dette

beskrives på en måte som får meg til å tro at det de ønsker er den setningen som stopper eskalerende krangler og beskyldninger der og da, og som samtidig fjerner hans sinne mot henne. Jentene innser kanskje ikke at han allerede har bestemt seg, det er ikke noe han er usikker på, det er ikke noe hun kan si som får ham til å forandre mening eller slutte å skyld på henne. Det er ikke en spesiell ting hun kan si som roer situasjonen, som gjør at de begge sitter igjen som vinnere. *Hvis* hun får roet ham, ser det ut som at det blir på bekostning av henne, ved at hun godtar alt.

5.7 Kontrollplassering

Som nevnt i teoridelen av oppgaven, har kontrollplassering å gjøre med om man mener at ens liv, lykke og skjebne styres av seg selv eller av ytre omstendigheter (Rotter, 1973).

På den ene side kan det på mange måter virke som at jentene har en indre kontrollplassering, siden de ser på det som deres oppgave å redde forholdet, redde ham, og gjøre de rette tingene så mannen ikke er voldelig. Det kan virke som at hun mener at hun kan klare dette hvis hun bare er flink nok, snill nok, omsorgsfull nok, pen nok.

På den annen side kan det likevel virke som om jentene har en ytre kontrollplassering. Selv om de tar på seg all skyld, har de likevel ikke kontroll over sine eget liv. Jeg anser dette fordi de ikke tenker muligheten for at de kan være seg selv, og samtidig være i et forhold hvor de ikke blir utsatt for vold. Flere av jentene har en slags forventning om livet og formening om egne verdi som gjør at de ikke ser muligheten for et liv uten vold. Det virker som at flere bare aksepterer det han velger å gjøre mot henne, og legger sin lit i at hennes innsats gjør at han snart finner henne verdig til ikke å slå henne.

Måten hun leter etter grunner utenfra for hans vold er kanskje også et tegn på ytre kontrollplassering, på vegne av voldsutøveren. Jentene i dette utvalget kan bli lettet når de finner en ytre grunn for at han er voldelig, det være seg alkohol eller at han har blitt slått som barn, for da er det verken hans eller hennes skyld.

5.8 Tidligere erfaring med vold

Ved å lese mange av beskrivelsene jentene gir, er det lett å sitte igjen med en følelse av at her dreier det seg svært ofte om to unge mennesker fra voldelige hjem som sammen skal prøve å skape noe felles når det de begge er vant til er vold. Eller så er det ei jente som ikke har opplevd noe annet en vold eller som ikke vet sin egen verdi, og finner seg i så altfor mye for å få en tilhørighet. Mange nevner bare volden de opplevde som barn eller fra en annen kjæreste i en bisetning som skal illustrere noe annet. Hvem som ikke nevner tidligere erfaring med vold, fordi det er en så inkorporert del av livet at de ikke nødvendigvis tenker på det som relevant, kan man ikke vite i denne typen utvalg. Noen av jentene er ikke i fast forhold med mannen som slår, men vil mer enn noe annet inngå et forhold. Man kan tenke seg at de trekkes mot noe som er kjent for dem fra tidligere erfaringer, eller dras mot å være i et forhold. Jeg vil også hevde at det å ha et ønske å bli sammen med en som allerede før de er i et forhold slår, forteller noe om forventningene en har til et forhold og til livet generelt. Dette vil jeg beskrive nærmere i det følgende avsnittet.

5.9 Å fortjene å bli slått

Det er vanskelig å vite når og hvordan lave forventninger dukker opp. Et det erfaring med vold som får en til å forvente at vold skal forekomme og være en naturlig del av livet? Er det det å stadig bli fortalt av seg selv eller andre at en ikke er bra nok? Er det jenter med dårlig selvfølelse, som ikke tror de fortjener bedre, som får voldelige kjæresten? Eller om det er de som har voldelige kjæresten som får dårlig selvfølelse, og ikke tror de fortjener bedre? Det virker som at det finnes en tanke blant jentene i utvalget om at noen fortjener å bli slått, og at i enkelte tilfeller kan vold forsvares. Dette illustreres i materialet ved at blant annet en av jentene stiller spørsmålet: ”*Stemmer det at jeg har så liten verdi at han kan skade meg?*” Et slikt spørsmål indikerer at hun har en forståelse for at det finnes noen mennesker som fortjener å bli skadet. Jeg tolker det som at spørsmålet dreier seg om hun er en av dem.

Man kan tenke at både selvtillit og selvfølelse får en knekk når man blir utsatt for psykisk og fysisk mishandling over tid. Mye tyder på at personligheten hos voldsutsatte jenter på mange måter brytes ned, og det er ikke utenkelig at hun vil tro at nedverdigselsene er alt hun er. I stor grad forteller jentene dette når de beskriver

hvilke følelser og problemer de opplever etter å ha levd i vold en stund. De psykiske problemene som står beskrevet i teoridelen av denne oppgaven gjelder først og fremst etter å ha kommet seg ut av volden, mens disse jentene forteller hvordan de opplever det mens de fortsatt lever i volden. Symptomene synes likevel å være like, selv om disse jentene ikke ser ut til å innse at de lever i fare. Utsagnet ”*Han får meg til å føle meg verdiløs og ubrukelig, hvorfor tvivholder jeg på ham?*” oppsummerer flere av jentenes beskrivelser av hvordan det oppleves. Her ligger vel svaret i første del av spørsmålet hun selv stiller. At fordi han får henne til å føle seg så verdiløs og ubrukelig, forstår hun ikke at hun er verdt mer enn dette.

5.10 Forklaringene på volden er forklaringene på hvorfor hun blir i den.

Forklaringene som jentene oppgir for hvorfor mannen er voldelig er identiske med grunnene til at hun blir i forholdet. For jentene synes det helt logisk at disse to er de samme, uten at hun tar hensyn til hvordan volden faktisk påvirker hennes liv, eller at hun ikke *må* bli hos ham og leve i vold selv om han tilsynelatende har grunner til å slå. De beskriver hvordan de reagerer feil i forhold til hva mennene ønsker, eller i forhold til hans forventninger. I sine beskrivelser tar jentene overhode ikke høyde for at det kan være hans forventninger det er noe feil med, eller at han også burde ta hensyn til henne.

Jentene tar omsorgsrollen og oppfatter det som deres jobb å hjelpe ham ut av smerten han føler over alt det vonde han har opplevd i sitt liv som gjør ham voldelig. Det er når *hun* får til det at de vil få det bra sammen. Hun ser på ham som en skadet mann, men hun tror ikke at skaden er permanent. Det er *hun* som skal pleie og hjelpe ham tilbake til hans sanne jeg. Hvordan de selv har det mens de redder denne mannen kommer helt i annen rekke.

Den typen kriminalitet som partnervold er, stiller i en særklasse, fordi det ofte er offeret selv som sterkest taler gjerningsmannens sak. Hun blir ofte hans viktigste støttespiller og den som muliggjør videre vold mot henne. Ved hans side beviser hun sin lojalitet og hvor verdig hun er hans kjærlighet. Dette blir en viktig del av voldens logikk.

5.11 Forskjeller mellom yngre og voksne ofre for vold i nære relasjoner

Også voksne voldsutsatte sliter med både å leve i, og komme seg ut av vold. Det er naturlig å tenke at den unge alderen til jentene i dette utvalget vil gjøre situasjonen enda vanskeligere for dem. Jentene er uerfarne og ofte uten sosial kapital, de har lite å falle tilbake på. Samtidig er de i en alder hvor de føler sterkt og mye, og det er ikke uvanlig å være usikker på seg selv. Mange av jentene har dessuten eldre partnere, hvilket jeg tenker også kan være en faktor som tilfører jentene ytterligere usikkerhet, ved at de automatisk kan ta en mer underdanig rolle.

Da voksne ofre ikke i særlig grad synes å tro at mannen vil forandre seg til det bedre (Malone & Vivian, 1997), er det ikke håpet som gjør at de blir hos ham, mens dette synes å være en viktig del av det som holder de unge jentene i forholdet.

To andre forskjeller som jeg også beskriver i teorien er 1) hvordan voksne ofre for vold oftere begir seg over i negativ gjensidighet som et svar på volden (Cordova & Jacobson, 1993), og 2) at voksne ofre viser flere forsøk på å glatte over volden og lette ladede steminger enn yngre gjør (Cornelius et al., 2010).

Er dette fordi de har prøvd så lenge uten å få en effekt at de har gitt opp?

Når oppstår lært hjelpeløshet (Seligmann, 1975)? Når er overgangen fra optimisme og rosenrød kjærlighet til å tenke at man ikke får gjort noe med situasjonen likevel, så det er ingen vits å forsøke? Når slutter man å ta på seg all skyld? Er det samtidig som man slutter å tro at noe man gjør har en effekt, og derfor kan man like gjerne bli i volden?

Jeg vil hevde at det å leve i partnervold over tid kan ses langs et kontinuum: Den følger et mønster hvor de unge jentene tidlig er fulle av optimisme og pågangsmot, og tror det beste om andre. I den andre enden av kontinuumet har hun innsett at mannen aldri kommer til å forandre seg, men samtidig har hun erfart at det ikke er noen ting hun kan gjøre med sin egen situasjon. Vold over tid følger på denne måten et mønster fra kjærlighet til lært hjelpeløshet etter som resignasjonen tar over. Hvis lært hjelpeløshet oppstår over tid med samme eller ny partner, er det ekstra viktig for jentene å komme seg ut av forholdet før dette setter inn, og hun blir fanget på en ny måte.

5.12 Kjærligheten

Mens frykt (Hydén, 1999) og lært hjelpeløshet (Seligmann, 1975) kan ses på som sterke og viktige drivkrefter for å beholde de voksne ofrene i de voldelige forholdene, viser dette utvalget andre grunner til å bli. Disse jentene oppgir også frykt som årsak for å bli i volden, men for de aller fleste gjelder dette heller en frykt for å miste kjærligheten. Slik Walker (1979) beskriver, er jentenes fokus på forholdet, og ikke på volden. Jentene forteller også at de kan være redde for hva han gjør mot dem, men når den umiddelbare faren er over, går deres fokus tilbake til kjærligheten og forholdet deres, og hvor umulig det virker å forlate ham. Jentenes identitet synes å være så nært knyttet opp mot tanken på å være elsket, ønsket og bekreftet av en kjæreste. Å ha en kjæreste forteller dem at de er viktige og verdifulle, men like viktig; det forteller andre mennesker det samme.

Hegemoniske kulturelle føringer sier at et forhold er det eneste rette. Samtidig er kjærlighetsdiskursen relasjonsintern i det at hun må ha *denne* mannen.

Jeg tenker at en viktig forskjell mellom unge jenter og voksne kvinner er at unge jenter ikke har noe reelt begrep om at det kan komme en ny mann inn i hennes liv som hun kan forelske seg i etter denne, *hvis* den eneste lykken er å ha en mann. Hun føler så mye for denne mannen, at det enten må være *ham*, eller ensomhet. Kanskje tenker hun at hvis hun er strengere og sterkere og krever mer, kan det hende at hun ikke blir valgt likevel. Å være alene og uønsket kan oppleves som verre enn å leve i fare. I mitt materiale ser det ut til at frykten er relatert til å miste muligheten til å oppleve kjærlighet. Jentene i utvalget synes å ha en forventning om at han skal redde henne fra ensomheten, mens hun skal redde ham fra seg selv og alle dumme ting han gjør.

5.13 Eventyrnarrativen

Jeg ønsker ikke på noen måte å trivialisere problemene voldutsatte jenter står i ved å stadig vende tilbake til eventyrnarrativen. Samtidig er det så mange trekk i jentenes virkelighetsbeskrivelser som minner om eventyrene, at det er vanskelig å komme utenom. En av jentene beskriver til og med at hun og mannen har det som i eventyrene, mens de fleste av jentene skildrer mannen sin i så rosende ordelag at han

høres ut som drømmeprinsen. Jentenes forventninger er dessuten svært høye når det gjelder hvor bra de to vil få det når hun får rettet opp i alle misforståelser, og hun hjelper ham til å vise sitt sanne jeg.

Medienes rolle er også relevant å diskutere. Jeg mener ikke å insinuere at det er media sin feil at mennesker dras mot andre mennesker, og at de fleste vil ha en kjæreste i livene sine. Kjærlighet og tilhørighet er viktig. Det virker imidlertid som at for mange av disse jentene er det å ha en kjæreste så altoverskyggende at de helt glemmer seg selv. Det synes ikke som om det overhodet finne en tanke om at det er bedre å være alene enn å ha en kjæreste som slår henne. Hvorfor er det slik?

Jenter i Norge er i en særstilling, i og med at kjønnene i prinsippet er likestilte. Men hva går denne likestillingen ut på i praksis? Har likestillingen ført til at forventningene jentene har til seg selv er at de har makt og er sterke, mens de ikke helt vet hva de kan bruke denne makten til? Kan det være slik at mange jenter med lav selvfølelse tror de bare kan bruke denne styrken til å tøyte mannen sin? Måler hun sin egen styrke etter i hvilken grad hun lykkes med dette? Skaper dette et press om at det er hennes ansvar? Er dette med på å gjøre at jentene finner en logikk i å leve i vold? Regner de med at deres styrke vil få dem, som par, gjennom denne perioden, og lykkelige ut på den andre siden?

Jo, unge jenter i Norge i dag har fri vilje og alle muligheter åpne til å bruke denne viljen, men hvilke muligheter finnes i realiteten? Hvor skal de få denne vissheten om at de er bra nok i kraft av å være seg selv? Eller rettere sagt, hvor får jenter inntrykket om at de ikke er bra nok alene? Hvor får de det fra at det er bedre med denne mannen som utsetter henne for smerte og fare enn det er å være alene? Er det den sterke undertonen i samfunnet om at man bør være i et par? Er det eventyrene de har hørt fra det var små? Er det media? Er det jevnaldrende? Er det lykkelige statusoppdateringer venner legger ut på facebook om romantiske helgeturer og koselige kvelder i armkroken som får jenter til å legge ut det samme, selv om kvelden egentlig gikk med på å ligge på badegulvet og være redd og gråte, med hjernerystelse og blåmerker?

5.14 Avslutning

Vold i nære relasjoner er et så sammensatt problem at det ikke kan forstås ved kun å se på volden. Det er ikke slik at jentene som lever i vold velger selve volden, det er alt det andre de velger. Og alt det hun tror forholdet kan bli.

Å finne den ene fellesnevneren som gjør at jenter blir i voldelige parforhold er en umulighet. Jeg mener at det imidlertid dreier seg om kombinasjoner av flere faktorer, som til sammen gjør det logisk for disse jentene å forbli hos sine voldelige kjærester. Jeg vil hevde at denne masteroppgaven har satt søkelys på flere av disse faktorene.

Jentene er overbevist om at hun gjør det eneste rette, og at hennes kjærlighet skal være det som redder ham, redder dem. Han er den eneste rette, og et liv med ham i hans sanne form er det eneste lykkelige liv. De finner seg i alle vonde ting med denne lykken for øye, og jobber hardt for å få det til.

Å holde volden hemmelig er med på å opprettholde logikken, mens å fortelle andre om den, og få andres input, kan være med på å vippe logikken. Dette er kanskje nøkkelen, at man i den riktige fasen får plassert ansvar der det hører hjemme. Det er viktig at jenta oppfatter volden som mannens problem, og som noe som er inni ham. Og at hun må forstå at uansett hvilke grunner han har til å være voldelig, må hun heller ikke være med på det.

Internett byr på mange muligheter og måter å kommunisere på. Et utall blogger og spalter finnes, hvor man kan lufte tanker og be om råd. Man kan spørre profesjonelle, tilfeldige mennesker, eller andre i samme situasjon.

Internett åpner ikke bare for at individet får flere og raskere svar fra andre. Fra et forskerperspektiv åpner internett for en ny måte å innhente materiale, selv om det også byr på utfordringer når det gjelder etiske hensyn.

Materialet i denne oppgaven er unikt på mange måter, fordi informantene skriver ned sine tanker, uoppfordret, i nesten like fortrolig form som i en dagbok, men for alle å se, selv om man fortsatt er anonym. Denne anonymiteten mener jeg at kan oppmuntre til ærlighet og ektehet.

Jeg anser mine funn som et nyttig bidrag til å finne svar på viktige spørsmål om voldens logikk. Jeg føler at jeg med dette utvalget har fått en unikt innblikk i disse

jentenes verden, på en helt annen måte enn jeg kunne fått ved hjelp av andre datainnsamlingsmetoder. Jentenes innlegg er ærlige tanker, skrevet i de øyeblikkene de har følt dem, før bearbeiding, enten av seg selv eller av den voldelig partneren. Dette er en stor fordel med tanke på temaets natur, hvor jentene opplever mye ambivalens, og mye av logikken er å se vekk fra volden og over på kjærligheten.

6 Referanseliste

- Alford, R. R. (1976). Health care politics: Ideological and interest group barriers to reform. *American journal of nursing*, 76(1), 77.
- Anderson, D. K., & Saunders, D. G. (2003). Leaving an abusive partner; An empirical review of predictors, the process of leaving, and psychological well-being. *Trauma, violence & abuse*, 4(2), 163-191.
- Arias, I., & Pape, K. T. (1999). Psychological abuse: Implications for adjustment and commitment to leave violent partners. *Violence and victims*, 14(1), 55-67.
- Arriaga, X. B., & Foshee, V. A. (2004). Adolescent dating violence: Do adolescents follow in their friends', or their parents' footsteps? *Journal of interpersonal violence*, 19(2), 162-184.
- Bandura, A. (1977) *Social learning theory*. New York: General learning press.
- Bandura, A, Ross, D & Ross, S. A. (1961). Transmission of aggression through imitation of aggressive models. *Journal of abnormal and social psychology*, 63(3), 575-582.
- Banister, E. M., Jakubec, S. L., & Stein, J. A. (2003). "Like. What am I supposed to do?": Adolescent girls' health concerns in their dating relationships. *Canadian journal of nursing research*, 35(2), 16-33.
- Bargai, N., Ben-Shakar, G., & Shalev, A.Y. (2007). Posttraumatic stress disorder and depression in battered women: The mediating role of learned helplessness. *Journal of family violence*, 22, 267-275.
- Barnett, O. W. (2000) Why battered women do not leave, part 1; External inhibiting factors within society. *Trauma, violence & abuse*, 1(4), 343-372.
- Barnett, O. W. (2001) Why battered women do not leave, part 2; External inhibiting factors – social support and internal inhibiting factors. *Trauma, violence, & abuse*, 2(1), 3-35.
- Barter, C. (2007). In the name of love: Partner abuse and violence in teenage Relationships. *British Journal of social work*, 39, 211-233.
- Bowlby, J. (1988) *A Secure Base*, New York: Basic books.
- Buzawa, E. S., & Buzawa, C. G. (2003). *Domestic violence: The criminal justice response*, Thousand Oaks, California: Sage.

- Callahan, M. R., Tolman, R. M., & Saunders, D. G. (2003). Adolescent dating violence victimization and psychological well-being. *Journal of Adolescent Research, 18*(6), 664-681.
- Campbell, J. C. (2004). Helping women understand their risk in situations of intimate partner violence. *Journal of interpersonal violence, 19*(12), 1464-1477.
- Campbell, J. C., Glass, N., Sharps, P. W., Laughton, K., & Bloom, T. (2007). Intimate partner homicide: Review and implications of research and policy. *Trauma, violence, & abuse, 8*.
- Charmaz, K. (2008). Grounded Theory. I J. A. Smith (Red.), *Qualitative Psychology. A practical guide to research methods* (81). Thousand Oaks, California: Sage.
- Chung, D. (2005). Violence, control, romance and gender equality: young women and heterosexual relationships. *Women's studies international forum, 28*, 445-455.
- Close, S. M. (2005). Dating violence prevention in middle school and high school youth. *Journal of child and adolescent psychiatric nursing, 18*(1), 2-9.
- Cooley, C. H. (1902). *Human nature and the social order* (7, 2009). New York: Schocken Books.
- Cordova, J.V, & Jacobson, N.S. (1993). Negative reciprocity and communication in couples with a violent husband. *Journal of abnormal psychology, 102*(4), 559-564.
- Cornelius, T, Shorey, R.C & Beebe, S.M. (2010). Self-reported communication variables and dating violence: using Gottman's marital communication conceptualization. *Journal of family and violence, 25*, 439-448.
- Cummings, E.M, & Goeke-Morey, M.C, & Papp, L.M. (2003). Children's response to everyday marital conflict tactics in the home. *Child development, 74*(6), 1918-1929.
- Curnow, S. A. M. (1997). The open window phase: Helpseeking and reality behaviors by battered women. *Applied Nursing Research, 10*(3), 128-135.
- Currie, D. H. (1999). *Girl talk: Adolescent magazines and their readers*. Toronto, Ontario, Canada: University of Toronto Press.
- Davidson, T. (1978). *Conjugal crime*. New York: Hawthorn books.
- DeBecker, G. (1997). *The gift of fear. Survival signals that protect us from violence*. New York: Random House.

- Dobash, R. E & Dobash, R. P. (1998). *Rethinking violence against women*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Dutton, D. G., & Painter, S. L. (1981). Traumatic bonding: The development of emotional attachments in battered women and other relationships of intermittent abuse, *Victimology: An international journal*, 1(4), 139-155.
- Eagly, A. H., Ashmore, R.D., Makhijani, M. G., & Longo, L. C. (1991). What is beautiful is good, but...: A meta-analytic review of research on the physical attractiveness stereotype. *Psychological Bulletin*, 110, 109-128.
- Enander, V., & Holmberg, C. (2008). Why does she leave? The leaving process(es) of battered women. *Health care for women international*, 29, 200-226.
- Feldman, C. M., & Ridley, C.A. (2009). The role of conflict-based communication responses and outcomes in male domestic violence toward female partners. *Journal of social and personal relationships*, 17, 552-573.
- Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Gagné, M-H., Lavoie, F., & Hébert, M. (2005). Victimization during childhood and revictimization in dating relationships in adolescent girls. *Child abuse and neglect*, 29, 1155-1172.
- Glaser, B. G. (1978). *Theoretical sensitivity: Advances in the methodology of grounded theory*. Mill Valley, California: Sociology Press.
- Glass, N., Fredland, N., Campbell, J., Yonas, M., Sharps, P., & Kub, J. (2003). Adolescent dating violence: prevalence, risk factors, health outcomes, and implications for clinical practice. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs*, 32(2), 227-238.
- Glass, N., Laughton, K., Rutto, C., Bevacqua, J., & Campbell, J. (2008). Young Adult Intimate Partner Femicide. *Homicide Studies*, 12.
- Golding, J. M. (1999). Intimate partner violence as a risk factor for mental disorders: A meta-analysis. *Journal of Family Violence*, 14(2).
- Gondolf, E. W. (1988). Who are those guys? Toward a behavioral typology of Batterers. *Violence and Victims*, 3(3).
- Gore-Felton, C., Gill, M., Koopman, C., & Spiegel, D. (1999). A review of acute stress reactions among victims of violence: Implications for early intervention. *Aggression and Violent Behavior*, 4(3), 293-306.

- Graham, D. L. R., Rawlings, E. I., Ihms, K. (1995). A scale for identifying "Stockholm syndrome" reactions in young dating women: factor structure, reliability, and validity. *Violence and victims, 10*(1).
- Graham, D. L. R., Rawlings, E. I., & Rigsby, R. (1994). *Loving to survive: sexual terror, men's violence, and women's lives*. New York: New York University Press.
- Halford, W.K, & Sanders, M. R. (2000). Repeating the errors of our parents? Family-of-origin spouse violence and observed conflict management in engaged couples. *Family Process, 39*(2), 219-235.
- Halpern, C. T., Oslak, S. G., Young, M. L., Martin, S. L., & Kupper, L. L. (2001). Partner violence among adolescents in opposite-sex romantic relationships: Findings from the national longitudinal study of adolescent health. *American Journal of Public Health, 91*(10).
- Herbert, T. B., Silver, R. C., & Ellard, J. H. (1991). Coping with an abusive relationship: I. How and why do women stay? *Journal of marriage and family, 53*(2), 311-325.
- Hellevik, P., & Hjemdal, O. K. (2012). *En uke med vold 2012. Justisdepartementets voldsmåling 2012*. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress A/S. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/upload/JD/Ingressbilder/Rapporter/voldmalingen2012.pdf>
- Henderson, A. J. Z., Bartholomew, K., & Dutton, D. G. (1997). He loves me; he loves me not: Attachment and separation resolution of abused women. *Journal of family violence, 12*(2).
- Herman, J. L. (1992). Complex PTSD: A syndrome in survivors of prolonged and repeated trauma. *Journal of traumatic stress, 5*(3).
- Hydén, M. (1999). The world of the fearful: Battered women's narratives of leaving abusive husbands. *Feminism & Psychology, 9*(4), 449-469.
- Isdal, P. (2000). *Meningen med volden*. Oslo: Kommuneforlaget A/S.
- Johnson, S.B., Frattaroli, S., Campbell, J., Wright, J., Pearson-Fields, A.S., & Cheng, T. (2005). "I know what love means." Gender-based violence in the lives of urban adolescents. *Journal of womens health, 14*(2), 172-179.

- Johnson, M. P., & Ferraro, K. J. (2000). Research on domestic violence in the 1990's: Making distinctions. *Journal of marriages and the family*, 62(4), 948-963.
- Justis- og beredskapsdepartementet (2012). *Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2012*. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/pages/36717130/HandlingsplanJDweb.pdf>
- Kalmuss, D. S., & Strauss, M. A. (1982). Wife's marital dependency and wife abuse. *Journal of marriage and the family*, 44, 277-286.
- Kettrey, H. H., & Emery, B. C. (2010). Teen magazines as educational texts on dating violence: The \$2.99 approach. *Violence against women*, 16(11), 1270-1294.
- Kim, J. & Gray, K. A. (2008). Leave or stay? Battered women's decision after intimate partner violence. *Journal of interpersonal violence*, 23(10), 1465-1482.
- Kim, J. L., & Ward, L. M. (2004). Pleasure reading: Associations between young women's sexual attitudes and their reading of contemporary women's magazines. *Psychology of women quarterly*, 28, 48-58.
- Kipnis, A. (1994). Men, movies & monsters, *Psychological perspectives*, 29, 38-51.
- Kirkwood, C. (1993). *Leaving abusive partners: From the scars of survival to the wisdom of chance*. London: Sage publications.
- Laner, M. R. (1990). Violence or its precipitators: Which is more likely to be identified as a dating problem? *Deviant behavior*, 11(4), 319-329.
- Lempert, L. B. (1994). A narrative analysis of abuse. Connecting the personal, the rhetorical, and the structural. *Journal of contemporary ethnography*, 22(4), 411-414.
- Lempert, L. B. (1996). Women's strategies for survival: Developing agency in abusive relationships. *Journal of family violence*, 11(3).
- Levedosky, A. A., & Graham- Bermann, S. A. (2001). Parenting in battered women: the effects of domestic violence on women and their children. *Journal of family violence*, 16(2).
- Leyens, J-P., Cortes, B, Demoulin, S., Dovidio, J. F., Fiske, S. T., Gaunt, R, Paladino, M-P., Rodrigues-Perez, A., Rodrigues-Torres, R., & Vares, J. (2003). Emotional prejudice, essentialism, and nationalism. The 2002 Tajfel Lecture. *European Journal of Social Psychology*, 33, 703-717.

- Ludsin, H., & Vetten, L. (2005). *Spiral of entrapment; Abused women in conflict with the law*. Johannesburg, South Africa: Jacana Media.
- Malone, J., & Vivian, D. (1997). Relationship factors and depressive symptomatology associated with mild and severe husband-to-wife physical aggression. *Violence and victims, 12*(1), 3-18.
- Marcus, H., & Wurf, E. (1987). The dynamic self-concept: A social psychological perspective. *Annual review of psychology, 38*(1), 299-337.
- Marwin, D. R. (1997). Dynamics of domestic abuse. *FBI Law enforcement bulletin, 66*(7), 13-18.
- Mead, G. H. (1934). *Self and society*. Chicago: University of Chicago Press.
- Molidor, C., & Tolman, R. M. (1998). Gender and contextual factors in adolescent dating Violence. *Violence against women, 4*(2), 180-194.
- Murray, M. (2008). Narrative psychology. I J. A. Smith (Red.), *Qualitative Psychology. A practical guide to research methods* (111). Thousand Oaks, California: Sage.
- Freedictionary (2013). Hentet fra <http://no.thefreedictionary.com/logikk>
- O'Keefe, M. & Treister, L. (1998). Victims of dating violence among high school students: Are the predictors different for males and females?. *Violence against women, 4*(2), 195-223.
- O'Neill, M., & Kerig, P. K. (2000). Attributions of self-blame and perceived control as moderators of adjustment in battered women. *Journal of interpersonal violence, 15*(10), 1036-1049.
- Pape, K. T., & Arias, I. (2000). The role of perception and attributions in battered women's intentions to permanently end their violent relationships. *Cognitive therapy and research, 24* (2), 201-214.
- Próspero, M. (2006). The role of perceptions in dating violence among young adolescents. *Journal of interpersonal violence, 21*(4), 470-484.
- Reissman, C. K. (1993). *Narrative analysis*. Sage qualitative research methods series 30. London: Sage.
- Rotter, J. (1973). *Internal-external locus of control scale. Measures of social psychological studies*. Ann Arbor: Institute of social research.
- Sarbin, T. R. (1986). *Narrative psychology: The storied nature of human conduct*. London: Praeger.

- Scott, J. C. (1990). *Domination and the arts of resistance, hidden transcripts*. New Haven: Yale university press.
- Sears, H. A., Byers, E.S., Whelan, J. J., & Saint-Pierre, M. (2006). "If it hurts you, then it is not a joke: Adolescent ideas about girls' and boys' use and experience of abusive behavior in dating relationships. *Journal of interpersonal violence*, 21(9), 1191-1207.
- Seligman, M. E. P. (1975). *Helplessness: On depression, development and death*. New York: W.H. Freeman, Times Books, Henry Holt & Co.
- Seuffert, N. (1999). Domestic violence, discourses of romantic love, and complex personhood in the law. *Melbourne University Law Review*, 23, 211-240.
- Shackelford, T. K. (2001). Cohabitation, marriage, and murder: Woman-killing by male romantic partners. *Aggressive behavior*, 27(5).
- Silverman, J. G., & Williamson, G. M. (1997). Sosial ecology and entitlements involved in battering by heterosexual college males: contributions of family and peers. *Violence and Victims*, 12.
- Slotter, E. B., Gardner, W. L., & Finkel, E. J. (2010). Who am I without you? The influence of romantic breakup on the self-concept. *Personality and social psychology bulletin*, 36(2), 147-160.
- Smith, D. M., & Donnelly, J. (2000). Adolescent dating violence: A multi-systemic approach of enhancing awareness in educators, parents, and society. *Journal of prevention & intervention in the community*, 21(1), 53-64.
- Sousa, C. A. (1999). Teen dating violence; The hidden epidemic. *Family court review*, 37(3), 356-374.
- Stark, E. (2007). *Coercive control: How men entrap women in personal life*. Oxford, New York: Oxford university press.
- Stark, E. (2009). Rethinking coercive control. *Violence against women*, 15(12), 1509-1525.
- Walker, L. E. (1979). *The battered woman*. New York: Harper & Row.
- Walker, L. E. (1984a). *The battered woman syndrome*. New York: Springer.
- Walker, L. E. (1984b). Violence against women: Implications for mental health policy. I L. E. Walker (Red.), *Women and mental health policy* (197-227). Beverly Hills, California: Sage.
- Walker, L. E. (1991). Post-traumatic stress disorder in women: Diagnosis and treatment of battered woman syndrome. *Psychotherapy*, 28(1).

- Wekerle, C., & Wolfe, D. A. (1999). Dating violence in mid-adolescence: Theory, significance, and emerging prevention alternatives. *Clinical psychology review, 19*(4), 435-456.
- Wood, J. T. (2001). The normalization of violence in heterosexual romantic relationships: Women's narratives of love and violence. *Journal of Social and Personal Relationships, 18*(2), 239–261.

7 **Appendiks**

7.1 Appendiks 1

Søkeord anvendt i på Google for å få tilgang til materialet:

”jeg blir slått av partner, ektefelle, samboer, kjæreste”, ”jeg blir utsatt for vold”, ”jeg lever i vold”, ”voldelig kjæreste”, ”jeg blir sparket”, ”jeg blir dyttet”, ”jeg blir slått”. Jeg forandret også ordlyden til ”min kjæreste, samboer, partner, ektefelle slår, sparker, klyper, biter, dytter, lugger meg”.

I begynnelsen av prosessen søkte jeg vidt, med kjønnsnøytrale ord, etter hvert gikk jeg over til ”han slår meg”, ”min mann slår meg”, ”min mann mishandler meg”, ”min mann er voldelig”, ”han kontrollerer meg”.

Jeg søkte også på ”min kone er voldelig”, ”min kone slår meg”, ”hun slår meg” ”min kone kontrollerer meg”, og lignende. Med disse søkeordene dukket det ikke opp interessante eller relevante treff, det dreide seg da heller om å slå noen i konkurranser eller spill.

7.2 **Appendiks 2**

Rådspalter som er brukt i opgaven:

kvinneguiden.no, debatt.sol.no, ung.no, snakk.klikk.no, doktor online, lommelegen.no, klara klok, vg nettdebatt, si det med ord.no, utrop.no, juntafil.no, pratekompaniet.no, freak.no, aftenposten.no.

7.3 Appendiks 3

Et typisk innlegg :

Min kjæreste sparker og dytter meg. Er han voldelig?

Jeg er 18 år og samboer med verdens beste mann, men når vi krangler, sparker og dytter han meg. Ellers er han veldig snill. Han har aldri slått meg, og jeg er nesten bare ordentlig redd ham når han drikker, eller hvis jeg provoserer ham. For to dager siden trodde han at jeg hadde hatt sex med en venn av ham, og han løp etter meg og kastet meg i gulvet. Jeg fikk hjernerystelse og forstuet arm, men han mente ikke å gjøre det. Han er også veldig sjalu, men jeg har vendt meg til dette, siden han har vært sjalu siden den dagen vi ble sammen, og nå har vi vært sammen i over to år. Jeg klarer også å holde meg unna de fleste som gjør han sjalu, så det går fint nå. Problemet er at jeg ikke klarer å få ham til å slutte sparke og dytte meg. Hva skal jeg gjøre? Ikke si at han skal gå til psykolog, for det vil han ikke. Ikke si at jeg skal forlate ham heller, for det kommer jeg ikke til å gjøre. Jeg elsker ham så utrolig høyt, og jeg vet at han elsker meg også. Vi vet at vi hører sammen. Egentlig er han bare en god gutt. Han angrer alltid hver gang han har sparket eller dyttet meg. Hvordan skal jeg få ham til å forstå at jeg ikke finner meg i dette, og at han må slutte? Hjelp meg, vær så snill!!!

Hilsen desperat